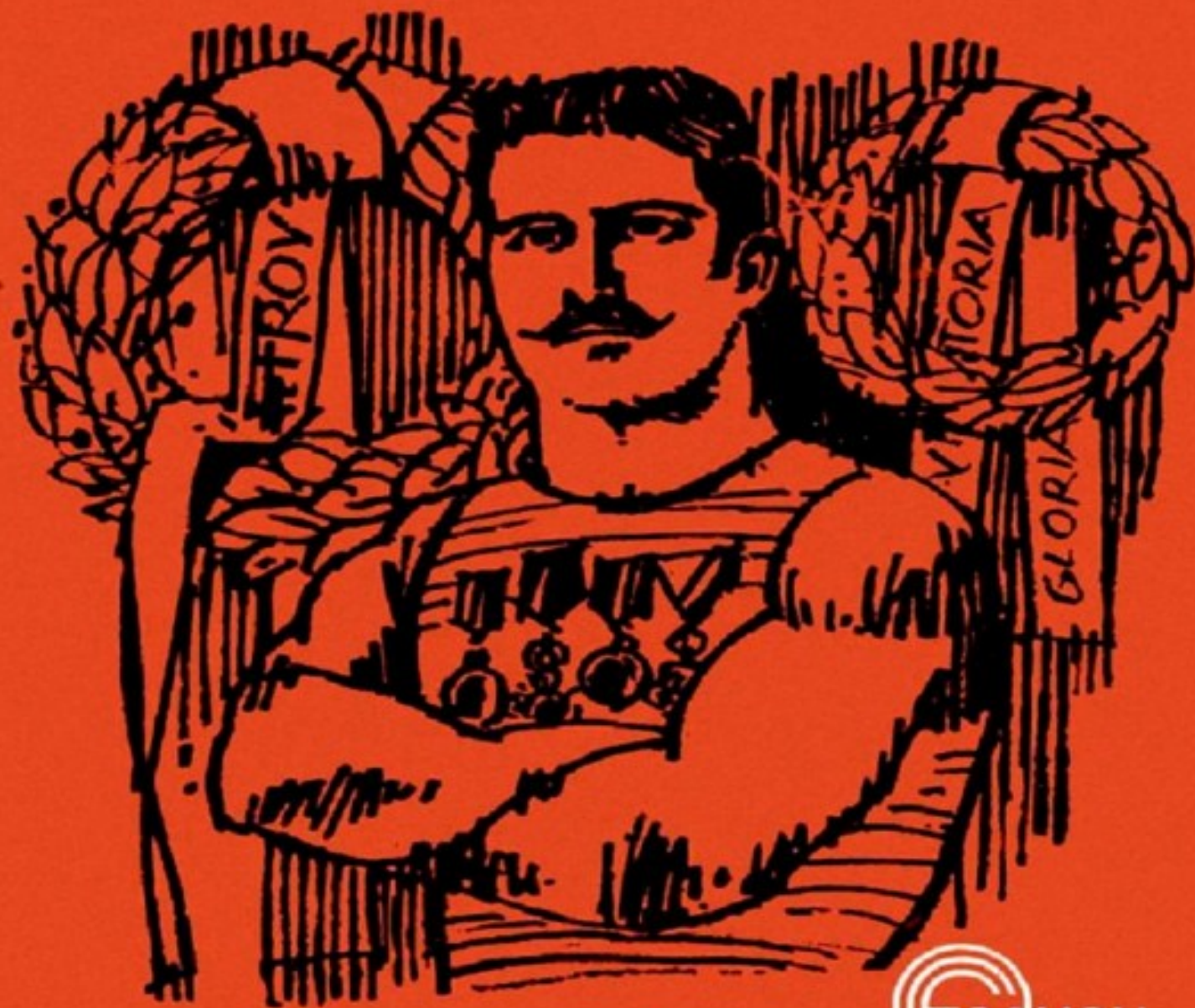

ДИМО КИСЬОВ

НИКОЛА ПЕТРОВ —
НАЙ-СИЛНИЯТ ЧОВЕК
НА ВЕКА

предица

ДИМО КИСЬОВ
НИКОЛА ПЕТРОВ
НАЙ-СИЛНИЯТ ЧОВЕК НА
ВЕКА
БИОГРАФИЧЕН РОМАН

chitanka.info

ЦИРК В БРАИЛА

През един топъл есенен ден на 1895 година в Браила се появиха трима конници, облечени в пъстри дрехи на средновековни пажове. Единият от тях надуваше фанфара, другият удряше барабанче, а третият известяваше, че след малко през града ще мине прочутият цирк на Цезар Сидоли.

И наистина откъм пристанището вече се чуваше духова музика.

Децата хукнаха първи. След тях с бързи крачки се мъчеха да ги догонят възрастните. Занаятчиите хлопнаха вратите на дюкянчетата и потътриха калеври към Главната.

Щом музиката долетя до зеленчуковия пазар, жените изоставиха пазарлъците и сергиите опустяха.

Никола изсипа парите от дървената кутия в пояса си, хвърли рогозка върху чушките и тръгна да види какво се е случило. Тротоарите на главната улица вече бяха задръстени от тълпата, той си проправи място с лакти и зяпна срещу идващата циркова кавалкада.

Начело вървяха конници-музиканти и с всички сила надуваха медните си инструменти. След тях танцуваше бял кон с директора на цирка Цезар Сидоли, който от време на време повдигаше цилиндър, за да поздрави браилските граждани. Край него крачеха мускулести борци, облечени с бели трика, пристегнати от широки кожени колани. Разноцветни ленти описваха гърдите им и по тях блестяха медали. Мъжете пристъпваха гордо, с кръстосани ръце и гледаха право пред себе си и малко нагоре, към покривите на къщата.

Йон оцетарят се намести до Никола, свали бурето от гърба и стъпи върху него, за да вижда по-добре.

— Какво ще кажеш за борците? Мъжаги, а? — подвикна му той.

— Мъжаги...

— С пет чувала да ги натовариш, пак ще ги мъкнат...

Познаваха се от пристанището, когато и двамата бяха товарачи на жито.

— Нас ни гъташ, ама тия с една ръка ще те преметнат — отново се обади Йон оцетарят.

— Кой знае... — отвърна Никола, без да отделя поглед от бавно минаващите край него борци.

След конете се премятаха клоуни. Един от тях бе захапал опашката на котарак и го притискаше подмишницата си, уж свиреше на гайда, друг пък се плезеше с половинметров език. Зад клоуните танцуваше русокоса балерина с рокля от пера, обува в бели чорапи. Пред нея и зад нея вървяха акробати, изправени на ръце. Следваха маймуни, възседнали кучета, мечка със забрадка и магаре, раирано като зебра. Цирковата колона завършваше с няколко фургона и една платформа. На платформата се подрусваше желязна клетка с лъв.

— Какъвто си космат, само за тази клетка си — рече да се пошегува оцетарят, но Никола не му обърна внимание; надигаше се на пръсти и гонеше с поглед отдалечилите се борци.

Докато тълпата се източваше от Главната, късият есенен ден се изниза. Нощните пазачи нарамираха стълби и тръгнаха да палят уличните фенери.

Никола прибра стоката, задъни откритата част на сергията със зарзаватчийската количка, прекара през колелата ѝ верига, заключи я с катинар и се отправи към площада на градския театър, където се бе установил циркът.

Фургоните бяха подредени така, че между тях и гърба на театъра се образуваше каре, в което светулкаха огнища. На Никола му се стори, че цирковите артисти са се укрепили, за да нямат нищо общо с мрачния и кален град. Още веднъж му се искаше да види гордите борци, които идваха чак от Франция, за да покажат своята сила и на скромните хорица край Дунав. Замечта да бъде като тях: да обикаля света, да побеждава, да доказва, че и неговата родина ражда силни мъже.

Та нали затова напусна Горна Оряховица и се съгласи да тръгне след Марин Брадата от Поликраище. Какво ли не го лъжеше, какво ли не му обещаваше, а ето вече няколко години работеше в градината и още не бе излязъл от Браила...

Не можа да открие проход между фургоните, клекна край колелата по детски и жадно заоглежда карето. Видя обикновени неща: жените варяха картофи, а мъжете умислено пушеха. Позна клоуните.

Без шарилки по лицата те не изглеждаха смешни. И акробатите, и балерината приличаха на обикновените хора. Нямаше ги гордите борци. Те навярно се бяха отделили в своя фургон, за да не се смесват с останалите артисти.

Повече не му се гледаше, за да не се разочарова, ако и тях откриеше свити край огнищата, и тръгна умислен към кръчмата на Галя. Не ѝ се обади, влезе в стаичката, където тя живееше с малкото си момиченце, изпъна се на одъра, запали цигара и заби поглед в ниския таван.

„Защо избягах от България? За да кисна в Браила ли? Пари ли печеля или слава? Та когато къртех камъни в кариерата, пак толкова изкарвах, пак с пояс и калпак ходех, пак никой не ми знаеше името — размисли се той. — Наистина имам Галя, но Гали много. Ех, ако беше жива мама и узнаеше, че съм се хванал с парясница, пък и с дете, бог да я прости, от мъка нямаше да си намери място... И този газда Марин, съдружник щял да ме прави! Вятър... Мами ме, защото му работя за троица...“

Цигарата опари пръстите му, наплюнчи фасата и го пусна на пода.

Детето проплака на сън.

Влезе Галя, повдигна фитила на газената лампа и се сепна.

— Уплаши ме бе, Никола! Защо лежиш? Да не си болен?...

Беше пълничка, чипоноса, с усукани коси на тила.

Никола ѝ даде гръб.

Галя се примъкна на одъра и сложи ръка на рамото му.

— Кой е обидил моя мечо? Да не би пак някой да го е излъгал, че съм се целувала зад тезгяха? — заглези се тя.

— Видя ли цирка?

— Какво да му гледам? Прогони ми мющериите...

— А борците видя ли?

Галя пренебрежително духна през носа си.

— Само се надуват, че са толкова силни. Петала кършат, синджири късат, пък веднъж трима не можах да свалят бъчва с вино от колата. Изтървах я, та щеше да ги премаже...

Никола се обърна.

— Ама имаха ли ленти и медали?

— Уха! Пък една бъчва не можах да свалят. Пъшкаха, пъшкаха... А аз си мислех... — зацъка с език Галя и леко изхвъркна от

стаята.

Никола отиде зад кръчмата и ритна една от подредените под сайванта бъчви. Беше празна. И втората изкълтя. Третата не помръдна. Плю на ръцете, надвеси се над нея, пипна я за краищата на дъгите, клекна, стисна челюсти и започна бавно да се изправя. Рамената му прещракаха, но бъчвата се отдели от земята. Вдигна я до пояс и леко я спусна.

Влезе в празната кръчма. В делнични дни Галя я затваряше рано. Пиячите се застояваха само пред празник, когато получаваха пари. Повечето от тях бяха преносвачи и градинари. Идваха заради евтиното вино и младата кръчмарка, която беше хем хубава, хем парясана. Понякога пийналите се опитваха да я поощипят, но откак здравият българин се настани при нея и най-смелите се задоволяваха само да я гледат.

— Дай да ти помогна! — провикна се Никола.

Беше зачервен, задъхан, но черните му очи весело грееха.

— Остави! Чашите не са за твоите ръце... Аз ей сегичка ще ги преплакна и ще сложа да хапнем.

Никола седна и поразчеса с пръсти небръснатата си от седмици брада. Галя донесе фасула и половинка вино.

— Вдигнах бъчвата — неочаквано каза той.

— Каква бъчва? — запримига Галя.

— Оная, дето тримата я изпуснали... Я ми кажи правичко: имаха ли медали или нямаха?

Галя прихна.

— Цяла ока висяха по гърдите им... Е, силни бяха, ама ти си посилен и от тримата заедно.

— Откъде знаеш? — подозрително я изгледа Никола.

Галя се закипри. Приятно ѝ беше да я ревнува.

— От колата с картофите...

Никола избърса омазаната си уста и отмести чинията.

— Кой ти каза?

— Твоичкият газда... Идвали сте от градината насам. Валяло. Колата затънала в дълбока локва и конете не могли да я изтеглят. Скочил си ти, повдигнал си я с рамо и хайде... Брадата те хвалеше наляво и надясно. Радваше се, че те изнамерил край някакво село да къртиш камъни...

— Не е село! Горна Оряховица е град с два пазара, със салхана, с много майстори и тежки търговци. Трен ще прекарват през него!

— Както и да е... прекъсна го Галя. Скали си носил на ръце, като пеленачета... Разбра ли, че всичко знам за тебе?

— Разбрах, ама...

— Какво ама?

— Ти да не би нещо с моя газда, а?

— Силен си, но си гламав — изфуча кръчмарката, опита се да побегне, но Никола я пипна и привлече към себе си.

— Само питам...

— Остави ме! Ще ми посинее ръката.

Никола я пусна, обра трохи от масата и ги сложи в устата си.

— Гламав си, я! От газда Марин ли ме ревнуваш? Има си хас! Не му ща парите, не му ща брадата. Тебе, тебе искам! Разбираш ли?

— Разбирам, как да не разбирам...

— Разбираш, а на устата ти ключ. Дума не пропуска за женитба. Момче-е-е, тази кръчма стопанин иска. До тук ми е дошло да се разправям с пияници! — рече Галя и удари с длан гушата си.

— Ще видим... Да вървим да спим!

Първото представление бе обявено за неделя. Още преди обед площадът се изпълни с деца. Те шумяха около люлките и обсаждаха въртележката с дървени кончета. Покривът на въртележката бе конусовиден, на жълти и червени черти, завършващ с лимби от овехтяло платно. Оста ѝ бе оградена с рамки, по които бяха изписани ужасни красавици. Под красавиците тичаха боси цигански крака. Краката спираха и тръгваха под оглушителните звуци на латерна.

Премени чираци зяпаха срещу качилото се на стол джудже.

„Влизайте! Не се блъскайте! — дереше си гласът джуджето. — В бараката на чудесата ще видите змия боа от главата до опашката 5 метра и от опашката до главата 5 метра, всичко 10 метра! Цяла година нищо не яде, само вечер много месо...“

Площадът миришеше на пържена риба, на печени наденици и пуканки. Албанци с дървени гюмове напевно хвалеха бозата си. С къси подвиквания им откликваха сиропчии с пискюлии фесове, понесли на раменете си медни съдове като минарета.

Постепенно децата и чираците се стопиха между възрастните. Цезар Сидоли изчака площадът да се запълни с публика, излезе на площадката пред вратата на цирка и започна да представя артистите си. Щом артистът чуеше името си, изиграваше някакъв номер и изведнъж се вкаменяваше във вид на статуя.

Никола бе тръгнал да види борците, но нещо непознато му привлече вниманието. Встрани от многогласната тълпа прегърбен мъж, заметнат със старовремска пелерина, стоеше до масичка с рулетка, по която подскачаше стъклено топче. Той криеше лицето си в черна качулка, раздрънкваше монети в шепата си и ту на френски, ту на румънски се провикваше:

— Червено-бяло. Чифт-тек... Опитайте си късмета! Банката плаща.

Масичката бе покрита с кадифе на червени и бели квадрати с изписани по тях цифри.

Група търговци се посбутаха, оставиха жените си да повозят децата на дървените кончета и се приближиха към масата.

— Фет во жьо, месю! Фет во жьо, месю!^[1] — развика се пелерината, щом ги зърна и завъртя рулетката.

Търговците поставиха монети върху кадифето. Рулетката се спря и топчето попадна на червено. Един от мъжете спечели, а останалите наново бръкнаха в джобовете си. Рулетката отново се завъртя и докато топчето лудо тичаше по кръга, чу се дрезгавият глас на джуджето:

„В бараката на чудесата ще видите черепа на Александър Македонски, когато е бил на 16 години; черепът му, когато е бил на 20 години...“

— Зеро! — радостно извика пелерината и прибра всички заложи пари.

— Нашенец! Уж тръгнахме да гледаме цирка, а ти се зазяпа в пианката — извика един градинар и дръпна Никола за абата. — Хайде! Това е занимавка за паралии.

Пелерината сякаш разбираше български, повдигна качулката и съучастнически се ухили на Никола.

Градинарите изтръпнаха. Носът на рулеткаджията бе разяден от някаква болест и хлътналите му очи сякаш нямаха поглед.

„А сега ще ви представя Жорж Расо, най-силният човек на света“ — дочу се гласът на Сидоли. Никола забрави рулетката и изтича към

дървената площадка.

Най-силният човек се поклони и медалите му приятно звъннаха.

— Който го победи, ще получи награда от 500 леи... Представяте ли си: пет-сто-тин леи! Цяло състояние!...

И за да докаже, че не лъже, размаха над цилиндъра си пачка с пари.

Никола притвори очи и си пофантазира: на мястото на Жорж Расо се перчи самият той по трико с меки кожени обувки, препасал копринени ленти с медали. Директорът на цирка го представя и всички на площада немеят от възхищение. Само оня, с рулетката, нахално се смее с беззъбата си уста...

Отново вдигна глава към бореца. С надути гърди и извит врат, той гледаше страшно и заканателно.

Българите си купиха от най-евтините билети и заеха последните места в театъра.

Циркът не беше чак толкова известен, както рекламираше собственикът му, но програмата се следеше с интерес. Акробатическите номера бяха смели, дресираните кучета и маймуни хубаво изиграха ролите си, а неуморимите клоуни се мъчеха да повторят всеки номер и въпреки че нямаха блестящи костюми, също умееха да вървят по опънато въже, да се премятат на трапеца и да се дресират един друг с ритници.

Само не смееха да се подиграват на най-силния човек на света — Жорж Расо.

Никола вдъхваше парфюма на жените, миризмата на изпотените акробати, острия дъх на животните и тези смесени миризми му бяха приятни и същевременно го възбуждаха.

След цирковата програма фанфарите дадоха три сигнала и започна „парада“ на борците. Те обиколиха сцената, подредиха се един до друг и Сидоли започна да ги представя. Когато достатъчно ги похвали и зрителите им се нагледаха, фанфарите отново изсвириха. Борците се отдръпнаха и сториха място на Жорж Расо. Най-силният човек грабна дебело желязо и го огъна около врата си. След това разчупи няколко подкови, стегна около гърдите си верига, напъна мускулите си и под оглушителния дрибъл на барабана я разкъса.

Залата изръкопляска. На сцената донесоха масичка, Цезар Сидоли наброи върху нея 500 леи и отново обяви, че онзи, който

победи Жорж Расо, ще ги получи веднага.

— Иди, грабни му парата! — пошушна градинарят на Никола.

Никола не отделяше поглед от бореца и гърдите му се пълнеха с вълнение.

— В бостана сам въртиш долапа като кон, а сега си глътна езика!
— продължи да му шушне градинарят.

Никола загриза ноктите си.

Никой не пожела да се бори и Жорж Расо напусна сцената.

Клоуните застлаха черги и върху тях започна борба между румънец и австриец. Цезар Сидоли бе обявил, че те са шампиони на своите страни.

След половин час австриецът лежеше на плещите си. Залата загърмя от аплодисменти. Някой запя румънския химн и музиката го поде. Директорът умееше да предразполага публиката.

На другата вечер Никола взе по-скъп билет, за да вижда отблизо борците. Жорж Расо отново огъна желязо, скърши няколко подкови, скъса веригата с гърдите си и Цезар Сидоли отново наброи 500 леи на масичката.

Поблазнен от голямата награда, някакъв пристанищен носач пожела да се пребори с Жорж Расо, но още в първата минута бе подхвърлен във въздуха като възглавница и глухо падна върху чергите.

Зрителите побесняха от възторг. Към Расо полетяха хризантеми. Сидоли помогна на носача да се изправи и привидно разсърден, направи забележка на бореца да бъде по-внимателен със съперниците си.

На Никола му се стори, че Расо разкриви лицето си в жестока усмивка.

После румънският борец победи „германския шампион“.

Този път цялата зала запя химна, а Сидоли развя румънското знаме. Когато всички зрители се източиха през двата изхода, Никола се метна на сцената, грабна две цели подкови и ги пъкна в пояса си. В кръчмата на Галя внимателно ги разгледа и с радост откри, че подковите са срязани и умело замазани с маджун.

Влязоха двама градинари, пременени, захилени, със здравец на калпаците. Никола скри подковите.

— Тръгваме — каза единият, който беше от Горна Оряховица. — Газда Марин ни наброи парите...

— Тая зима ще има сватба. Утре купувам армаганите и в петък на вампора — рече вторият градинар.

Чушките и късните домати за туршия вече бяха обрани, оставаха да се извадят още моркови и картофи.

— Как тъй си отивате, без да сте свършили цялата работа? — запита ги Никола.

— Рече: „Ние с Никола ще свършим останалото“, разплати се и ни изпроводи — обясни горнооряховчанинът и потупа джоба на потурите си. — Омръзна ми този гурбет, домъчня ни за нашите... А ти?

— Какво аз?

— Няма ли да си тръгнеш?

Никола перна окичения му със здравец калпак. Градинарят гузно се засмя, вдигна калпака и започна да го отупва.

И двамата знаеха, че Никола не може да се върне в България, защото беше избягал от наборната комисия. Когато получи повиквателната, току-що майка му бе умряла. От мъка по нея той място не можеше да си намери, с всеки се караше и все на бой го избиваше. Тогава Марин Брадата го примами, подучи го да не отива в казармата, защото с буйния си нрав можел да си докара беля и тайно го прекара през Дунав. Хитрият градинар гледаше да го отскубне от родния край и като дезертъор да го държи в лапите си. Истина е, че смяташе да го направи съдружник: съдружникът да обработва градината, а той да върти търговията.

Другият градинар реши да замаже случилото си и поръча на Галя ока вино.

Никола им завиждаше, че си отиват и същевременно ги съжаляваше, защото знаеше докъде им стигат мечтите: да съберат някой лев, да купят парче земя, да се задомят и продължат беднотията си. Чувствуваше, че неговият път е по-друг. Точно какъв, не му беше ясно, но очакваше животът да му го покаже... А как му се искаше да се върне в родния град! Да види другари, да полови риба из Янтра, да помързелува край печката в кафенето...

— Вървете! Женете се, котете се и пукайте от глад — с крясък продължи мислите си той. — Тука ми е харно. Не жая за туй, дете съм избягал от казармата. Може би е за мое добро. Щях да цапардосам

някой фелдфебел и да изгния по карцерите... Вие сте други: хрисими, едни такива овчици — и да ви стрижат, и да ви колят — козирувате...

— Така да е — казаха едновременно градинарите и присегнаха към чашите.

— Тъй е! Пък ако нашите се сбият с турците, пръв аз ще отида! Сега ми е времето да работя, да печеля.

— От копане и вадене не се забогатява — рече пернатият калпак.

— Марин ще те превърне на добитък. На нас ни стигат печалбите...

— Не се знае... Цяло лято работим за 500 леи, а аз може за час да ги добия.

Градинарите оставиха чашите и любопитно го загледаха.

— Да не си решил да тръшнеш френеца?

— Ще го тръшна! — сърдито каза той и като помълча, добави: — Пък ако не го тръшна, ще тръгна с вас. Каквото и да става, няма да ме заколят, я...

— Аз пък си рекох, че тука нещо с кръчмарката... Имала парички, щели сте да разширявате търговията. И това не е лошо.

— Как да е лошо — подвикна пернатият калпак и се извъртя към тичащата между масите Галя. — Бива си я, па и няма да се мъчиш за дете.

Столтът под Никола изскърца, градинарят се накани да побегне, но в това време дойде Галя и приседна до тях.

— Веселите ли се? — запита тя.

— Пригладнях. Няма ли да ядем? — викна ѝ Никола.

Мъчеше се да обикне другарите си и сякаш те му пречеха. Уж бяха от един край, една орисия имаха, а не се сдружиха. През деня им помагаше в работата, вечер им пееше песни да им подслажда мъката; по празници ги черпеше, защото им се пиеше, а пари за вино не им се даваше. А все нещо ги възпираше да си открият сърцата пред него. Щом ги завареше да си говорят, млъкваха или подемаха друг разговор. Завиждаха му, че е по-силен от тях, че може да пее, че момите го заглеждат, а най-много ги болеше, че Марин само него пращаше на сергията.

— Значи ще го тръшнеш, а? — след малко рече пернатият калпак.

— Ще го тръшна! — удари масата Никола.

Галя попи разлялото се вино.

— Ще го тръшнеш, ама газда Марин заръча да отидеш утре рано на бостана, за да натовариш каруцата с картофи.

— И газда Марин ще тръшна!

Градинарите извадиха кесии, запощиха из тях, уж да платят, но щом Никола махна с ръка, скриха ги и си тръгнаха.

Галя заключи вратата след тях и се върна на масата.

— Тия простаци май те ядосаха?

Никола закопча абата си.

— Не са простаци... Добри хорица са, ама не им приличам, затуй не можем да се спогодим... Донеси ми антерията! Отивам на бостана.

— Е, сега ли намисли да ходиш?

— Ще си поговоря с брататия. Насили ме да стана дезертър, но няма да се дам да ме смята за глупак.

Скоро напусна заспалите улици на градеца и нагази в калния път. Нощта миришеше на мъгла. Някъде горе крякаха диви патици. От близкия чифлик изкукуригаха петли. Надпяването помежду им продължи няколко минути и внезапно секна. Обади се куче и някакво друго куче му отвърна. Появи се и луната: мътна, неприветлива, сякаш ѝ бе омръзнало да гледа калната земя.

Стигна градината, не се обади на Марин и влезе в обора. Конете извиха шии, изгледаха го с изблещени очи, познаха го, шибнаха хълбоци с опашки и продължиха да хрупат зелени листа. В обора миришеше на спарено, но заетият с мислите си Никола не усети неприятната миризма, разстла сено и легна.

Стана преди зорницата и започна да пълни чувалите с картофи. На разсъмване от бараката излезе Марин със сплъстена брада и подути от съня очи. Ококори се. Никола подхвърляше чувал, подлагаше врата си под него, смешно подскачаше и наново го подхвърляше във въздуха.

— Ей, полудя ли, бе! Ще нараниш стоката. Пара е това — развика се той.

Никола метна чувала в каруцата.

— Какво те е прихванало?

— Нищо — отвърна Никола.

— Как така нищо?... Това са картофи! Ако си набрал сила по сергиите, има къде да я хвърлиш. Я виж колко земя те чака. Ще се пребориш с нея...

Никола натовари последния чувал и тръгна за конете.

— Ела да похапнем, де! Сварил съм чорбица.

Бяха му омръзнали постните градинарски чорби, но усети глад и тръгна към бараката,

— Ти, газда, вкусвал ли си някога месо, мляко? Все чорби: пролет от лапад, лете от домати, есен от боб...

Марин беззвучно се изсмя.

— Овчарите да се тъпчат с мръвки и мляко, аз съм градинар, каквото земята ми роди, това кусам.

Никола приготви уста да му отвърне, отказа се, изу калеврите и хлътна в опушената барака.

Марин се разчевръсти: наслага глинени паници, насипа бобена чорба и започна да реже самун вкоравил се хляб.

— Думите, дето ми хвърли, не ми харесват — обади се той. — И на мене ми се лапат мръвки, сърба ми се мляко, ама не може-е-е... Две щерки имам, прикя им трябва и нещо отгоре. Трябва да ги задомя, пък тогава да си похапнем с бабата и суджучец, и пастърмица...

— Яж и пий, докато можеш. После и да щеш, коремът ти ще се свие... Кога тате се замъчи, канехме го с какво ли не: и суджук, и баница, и вино... Той иска, ама червата му не щат. Нали цял живот шума са млели... От шума сила не идва. От нея само на козата брадата расте.

Градинарят несъзнателно докосна брадата си.

— Кръчмарката ли ти шушне така да думаш?

— Не я намисай!

Марин отвори вратата на тенекената печка, взе въгленче, прехвърли го на длан и запали цигара.

— Пуснал си момчетата да си вървят — рече Никола.

— Домъчняло им... Захванаха тъжните песни. Знаем си, щом ги проточат, от тях работа не търси. Платих им...

— А на мене кога ще платиш?

Газдата се задави, жилите по врата му набъбнаха, хвърли цигарата и я разтри с пета.

— Ти пък какво си намислил?

— Питам... Може и аз да си тръгна.

— А кой ще работи бостана?

— Да не си ги пускал.

— Чакай бе, момче! Знаеш, аз като баща... Гледай ти! — затюхка се Марин.

Никола бе изсърбал чорбата и топеше залци в шарена сол.

— Хората думат, че оная те е оплела, ама аз не вярвах.

Мисля си — умен е... Догодина ортак ще те правя, а ти изведнъж... Казвай, ако парите не ти стигат...

— Да не говорим до утре.

— Кольо, опичай си акъла! Знаеш, в България не можеш припари. Пък се и говори, че нашите преговаряли с власите да си разменят дезертъорите...

— Плашиш ли ме? — с издута от залък страна запита Никола.

— Не те плаша, ама...

Никола смръщи лице, изскочи от бараката, запрегна конете, завъртя камшика и каруцата заскърца по неравния път за Браила.

---

[1] (фр.) Спец. израз, в смисъл: Залагайте! (Започвайте да играете, господа) ↑

СБОГОМ, БРАИЛА!

Вечерта пръв отиде на цирка. Не гледаше нито дресираните животни, нито акробатите. Чакаше да се появи Жорж Расо. Зрителите се смееха на клоуните, а той седеше загрижен, с изсъхнали устни, с потни длани.

След „парада“ на борците директорът представи на публиката най-силния човек на света.

И пак огъване на желязо, кършене на подкови и късане на синджири. Докато застилаха чергите за борците, гласът на Сидоли плющеше:

— Който го победи, получава 500 леи! Повтарям: има ли кандидати?

Никола прекрачи седалките, мина през любопитните погледи на зрителите и пъргаво скочи на сцената.

Жорж Расо го изгледа и се усмихна снизходително.

— Храбрецо, кажи си името! — провикна се Цезар Сидоли.

Градинарят застана мирно и високо израпортува:

— Никола Петров Джуров от Горна Оряховица, българин-градинар.

Чу се сдържан кикот.

Сидоли му каза да се съблече до кръста.

Никола хвърли антерията, свали абата и когато заразвива пояса си, зрителите пригнаха, а Жорж Расо се задруса от смях.

Българинът пламна, втурна се към него, но Сидоли му прегради пътя.

— Ей, ще се препънеш в пояса си! — извика някой.

Когато съблече ризата си, залата ахна. Гърдите и гърбът му бяха така окосмени, че не се виждаше кожа.

— Горила! Същинска горила! — чуха се гласове.

— Първо му окосете тревата, тогава го пускайте да се бори — мъчеше се да бъде духовит някой от първия ред.

Смехът на публиката хапеше ушите на Никола. При всяка обида тялото му се разтрисаше, пред очите му играеха шарени кръгове и през тези кръгове се мяркаше подигравателно изкривеното лице на Жорж Расо.

Сидоли се уплаши от кръвясалите очи на българина, потупа го, за да се успокои, и извика силно, та цялата публика да чуе:

— Забранено е щипането, удрянето, препъването, хващането подолу от кръста и скубането...

При последната дума залата отново се разсмя.

Расо подаде дългата си ръка и Никола я стисна с омраза. Сидоли извади капаклия часовник и наду кокалена свирка.

Младият българин се бе преборвал със здравеняци по градините и пристанището. Веднъж дори си премери силите с пехливанин, който мажеше тялото си с шарлан. Но нито пристанищните преносвачи, нито градинарите, пък и намазаният с шарлан не прилагаха кой знае какви хватки при борбата. Те, както и Никола, сами си ги измисляха. Първо се хващаха за вратовете и върху тях изпитваха силата си. Ако единият борец се огънеше и клекнеше, другият го обхващаше отзад било през корема, било през гърдите, повдигаше го и го „побиваше“ в земята.

Расо започна по друг начин: сграбчи дясната му ръка, дръпна го, повлече го към себе си и преди двамата да паднат, извъртя се и го обхвана с лявата си ръка под гърба. Коленете на Никола чукнаха на пода, уплаши се, запълзя, провлачи впилия се в него французин и като не можа да се освободи, разтърси тяло и го отхвърли.

Смаян от силата на градинаря, борецът отново се опита да атакува, но изведнъж железен обръч стегна ръцете към тялото му, той увисна във въздуха и полетя към пода. Извика, помъчи се да стане и се строполи. Сидоли заопипва глезена му.

Никола го гледаше настръхнал, с протегнати ръце.

Публиката немееше от изненада.

— Парите! Парите! — нестройно се развикаха българите-градинари.

— Чакайте! Той още не е победен. Ще му превържем крака и борбата ще продължи — провикна се Сидоли.

Расо скимтеше от болки.

— Дай парите! Тоя вече не го бива. Тръшнах го! — провикна се Никола и сякаш да докаже това, изтича до сандъчето с подкови и без

никакви усилия започна да ги чупи една след друга.

— Парите! Парите! — продължаваха да викат градинарите, докато клоуните помагаша на Расо да напусне сцената.

Млада жена подхвърли цветя на победителя. Той неумело ги хвана, помириша ги и показа белите си зъби.

Опомнилата се публика стана на крака и го аплодира.

— Ще дам наградата, но при условие че градинарят ще се бори и с други — заяви размислилият се Сидоли. — След десетина дни ще имате щастието да видите най-изтъкнатите френски борци. Тогава тоя ще се търкаля и ще реве по сцената.

Никола отново се усмихна.

Сидоли взе парите и преди да му ги даде, го запитва дали е съгласен да се бори с французите.

— Щом плащаш, ще се боря...

Сидоли вече не съжаляваше за парите. Знаеше, че десеторно ще ги изкара от бъдещите борби.

Никой не се разсмя, когато българинът започна да навива пояса си.

На другата вечер директорът хвалеше останалите борци, но не спомена и дума за Жорж Расо. Дресирането на животни и смешките на клоуните не задоволиха публиката, която искаше да гледа силни мъже да чупят подкови и да късат с гърдите си вериги. И патриотизмът ѝ сякаш угасна. Наистина румънският борец успяваше да срази чуждестранните шампиони, но един непознат българин бе победил най-силния човек на света.

Сидоли унило поглеждаше към полупразната зала и с нетърпение очакваше опитните френски борци. А ако българинът победеше и тях, бе решил да го вземе на мястото на Жорж Расо.

Един следобед го намери на пазара.

— Затваряй сергията и тръгвай! Борците от Франция пристигат, трябва да се поокършиш — каза му той, поведе го към цирка и го вкара във фургона на Жорж Расо. Най-силният човек топеше навехнатия си глезен в леген със солена вода.

— Поодялай това дърво. Покажи му няколко хватки, научи го на правилата! — каза Сидоли на френски и ги остави сами.

Никола забеляза, че Расо е доста стар: имаше прошарени коси и бръчки край очите. Така някога баща му си миеше краката със засукани до колената гащи.

— Сядай! Да пийнем за твое здраве — рече Расо и му подаде презполовено шише с ракия.

Никола не обичаше ракия, близна от шишето и му го върна.

— Директорът ти е хвърлил окоето. Ще те прави борец... Силен си, млад си, ще печелиш, а после...

Отпи две големи глътки и продължи:

— Директорът заповяда да те пообработят, но аз те съветвам да не почваш този занаят... Копай си градината, задоми се и ще бъдеш пощастлив от най-силния човек на света... Подай ми бинта.

Расо наложи глезена си с лук, уви го с вестник и започна да го превързва.

— Ех, защо не ми се счупи главата! — изпъшка той и отново надигна шишето.

Вместо да го научи на хватки, Расо се напи. Никола остави на масата 50 леи и излезе от фургона.

След две седмици Сидоли извести на браилчани, че вече са пристигнали знаменитите френски борци Дублие, Петерсон и Робине, за да се срещнат на „живот и смърт“ с българската горила Никола Петров. Градският театър отново се напълни.

Дублие беше позастарял борец, оплешивял на темето, с омекнал врат, но имаше опит и техника в борбата. Преподаваше в спортната школа на Пол Понс в Париж. От него имаше ръководство по „френска“ борба и събираше материал за книга, в която щеше да проследи спортните борби от древността до днес.

Той пръв се срещна с българина и още в началото на манша разбра, че каквито и хватки да прилага, няма да може да сломи нечовешката сила на своя противник. Само техниката му помогна да остане на тепиха 30 минути и тогава да се признае за победен.

Тези 30 минути му бяха достатъчни да „опипа“ българина и да се увери, че от него може да стане голям борец. Дублие вече не се съмняваше, че и неговите другари ще бъдат сломени от градинаря. Знаеше, че Сидоли няма да се откаже от находката си, и се чудеше как

да му я отнеме, за да не я порази. Директорът използваше спорта като зрелищна търговия, а Дублие смяташе борбата за висше проявление на човешката сила и се възмущаваше, когато се търгува с нея. Въпреки че беше позастарял, той още държеше по-силният да побеждава и не използваше името си в циркови комбинации.

Обаче Никола Петров не знаеше това и се учуди, когато победеният французин го поздрави с наградата.

На втората вечер Сидоли увеличи цената на билетите и постави още 100 стола в залата.

Развълнувани от небивалото посещение, артистите представиха всичко, което можеха, на публиката. Клоуните бяха станали по-духовите, акробатите — по-ловки, а животните, сякаш чувствуваха празничното настроение, безпогрешно изпълняваха своите номера.

Директорът на цирка благодареше на съдбата, че изпрати българина да му напълни изтощената каса.

Ако Никола отново бе отишъл в карето между фургоните, вече нямаше да види измъчени хорица, клекнали край пушливи огнища да чакат варените картофи. Сега в карето се чуваха песни, стрелкаха се шегии; шишове с месо се въртяха върху буйни огньовете и сладък дим се носеше по площада на Браилския общински театър.

Цезар Сидоли беше поразтворил портфейла си и за артистите.

Петерсон го измъчи. Русият мъжага стърчеше с цяла глава над Никола, бе сякаш налепен с мускули и имаше ниско чело, издадено като стряха над малките му сини очички. Кожата му бе северняшка: бяла, гладка, тук-там ошарена с луни. Ако Петерсон беше обрасъл с косми, наистина щеше да заприлича на горила.

Бориха се повече от час. Петерсон се обливаше в пот, размахваше дълги ръце край главата на Никола, опитваше се да му приложи решителна хватка и все не успяваше. Българинът стоеше забит като пирон, отблъскваше го, светкавично разкъсваше хватките му и дебнеше да го докопа за кръста.

Дублие внимателно наблюдаваше борбата. Познаваше силата на железните Петерсонови ръце и се учудваше на лекотата, с която българинът се изскубва от тях. Но нещо друго, важно колкото и силата му, го възхищаваше — съобразителността на този младеж.

Най-после краката на Петерсон полетяха във въздуха и преди да се свият, за да отскочат, тежестта на Петров ги изпъна на пода.

Сидоли с удоволствие обяви края на борбата. Предпочиташе българинът да вземе наградата, защото усещаше, че голяма част от публиката идва само заради него.

На третата вечер Сидоли подкупи пожарникаря и пусна в залата правостоящи. Сцената бе празнично осветена. Таванът на театъра — украсен с разноцветни гирлянди. Въпреки отворените врати въздухът не стигаше за дишане и балерината се мъчеше да го освежи с пулверизатор.

След първата част на спектакъла директорът с тържествен глас съобщи за финалната борба между любимеца на Париж Робине и българската горила Никола Петров. Той осведоми зрителите за годините, теглото и височината на двамата съперници:

— Робине: 25 годишен, 115 килограма, 189 сантиметра висок.

Французинът се появи по халат и вежливо се поклони.

— Никола Петров: 22 годишен, 103 килограма, 178 сантиметра висок.

Залата, в която този път седяха и Галя, и газдата, се раздруса от ръкопляскане. Българинът непохватно кимна.

Дублие му беше дал своя екип. Трикото пристягаше тесните му бедра и очертаваше на гърба му широк триъгълник. Високите кожени обувки правеха краката му още по-стройни. Тялото му бе релефно, без излишни мазнини и цялата му атлетична фигура се одухотворяваше от добра усмивка и големи черни очи.

Робине бе силен и амбициозен борец. На всяка цена искаше да победи не само заради голямата награда, но и за да спаси честта на Франция. Пред местни журналисти той бе заявил, че никога няма да допусне един космат балканец да тушира него, чистокръвния гасконец. А и от враждебния му поглед, от презрителните му гримаси личеше, че наистина е решил да изпълни заканата си.

Още в първите минути българинът разбра, че този противник действително е силен, затова предпазливо се отбраняваше и се въртеше на едно място като градинарски долап.

От дъното на сцената го наблюдаваха Дублие и Расо.

— Железен мъж. Жалко, че Сидоли ще го погуби. Съдбата му няма да се различава от моята... Дано Робине го победи, иначе успехът

ще му размъти главата — замърмори Расо.

Дублие не поде разговор. Гледаше как българинът по своему парира хватките на Робине и се опитва да контраатакува. Следеше и публиката. Тя, която изпитваше особена слабост към всичко френско, сега симпатизираше на един простичък български градинар. А този градинар по необясним начин спечелваше зрителите. Не ги покоряваше само със силата си, а и с волята си, с ловкостта си, с привлекателната си усмивка и с още нещо, което Дублие също чувствуваше, но не можеше да си обясни.

Борбата продължи повече от 90 минути, а Никола нито веднъж не избърса пот от челото си, нито веднъж не се задъха, докато явно личеше, че Робине губи сили и само голямата му амбиция за победа го държи още на крака.

Галя ревниво следеше наконтените жени, които отправяха възхитени погледи към нейния любим, сравняваше се с тях и с мъка сдържаше сълзите си.

В своето безсилие французинът започна да се бори по непозволен начин. От залата се чува дюдюкания. Сидоли го предупреди, но борецът не му обърна внимание и удари с юмрук Никола в стомаха.

— Мръсник! — изсъска Дублие.

— Нищо! Нищо! Градинарят трябва да падне — сухо се изсмя Расо.

Но градинарят беше вече намерил истинското си призвание и нямаше намерение повече да продава зеленчуци, нито да копае бостана на газда Марин. И сякаш му омръзна да гледа надменния гасконец, пъхна се под ръцете му, сграбчи го през трупа му и когато краката на Робине се отклониха, тласна го с гърди и го събори. Французинът се опита да направи мост, но Никола го сплеска с тежестта си.

— Я гледай! Това момче само се учи на борба! — възкликна Дублие.

Чу се острият писък на свирката и бързо риташите крака на Робине замряха.

Сидоли съжаляваше, че не бе повикал повече борци.

Дублие помогна на победителя да съблече екипа си и после го покани да вечерят.

— Не мога. Чакат ме — опъна се Никола.

— Тази вечер може би ще бъде най-важната в твоя живот. Искам да си поговорим. Ще отидем в „Принц Карол“.

— Там е скъпо...

— Аз ще платя.

Щом съдържателят на „Принц Карол“ видя победителя, спусна се към него, стисна му ръцете и го поведе към сепарето, предназначено за изтъкнати гости. Запален спортист, той весело бръмчеше около борците, подвижна на обера да им донесе от скъпото вино, изтърча до кухнята, избра най-хубавите късове месо и даде наставления на готвача да ги приготви. Но това ставаше така бавно, че Никола съвсем огладня и заприсяга към панерчето с хляб.

Дублие го гледаше с приятелски очи.

Ако нямаше тези сини очи и сладък гърлен глас, едва ли Никола щеше да тръгне с него. Той и сега си мислеше, че го е викнал да му обере парите и сякаш се бе примирил с това, защото кой знае защо си бе втъпил, че след вечерята французинът ще извади тесте с карти.

Собственикът на ресторанта се намръщи, като видя презполовеното кошче, но скоро си възвърна настроението. Победителят с охота изяде печеното и си поръча още една порция.

— Е, какво ще ми кажеш? — щом се насити, попита той Дублие.

— Първо ме приеми за приятел — предложи борецът, но разбра, че не е убедителен и го замоли да разкаже нещо за живота си.

— Избягах от казармата. Дезертър съм — започна Никола с болката си.

— Лошо — не го утеши Дублие и веднага добави: — От тебе зависи дали ще ти простят.

Между веждите на Никола се появи бръчка. Не разбра какво искаше да му каже французинът.

— Ако донесеш слава на страната си, ще забравят дезертърството ти. И в мир се воюва...

Никола вля в чашата вино и на един дъх го изпи. Дублие отново го подкани да разказва.

— Че какво да разправам? Моето не е било живот... Беден съм. И баща ми е бил беден. Шиел е потури, за да изхранва челядта си, а след като почина, мама пък тъчеше черги...

Дублие го гледаше с окуражаващ поглед.

— Трябваше да се издържам, започнах да шия аби. Не се спогодих с майстора си и тръгнах да копя лозята, а после вадох и товарех камъни в една кариера... Знаеш ли, че край нашия град ще минава трен?

— Не, не зная.

Никола въздъхна и облегалката на стола предупредително изпука.

— Да ставаме! — внезапно каза той.

— После?

— После... нищо: Марин Брадата ме хареса за градинар. Доведе ме тука. През лятото работех, зиме си отивах при мама, но откакто тя умря...

Никола млъкна, запали цигара и жадно смукна дима ѝ.

Дублие я дръпна и я загаси.

— Искаш ли да станеш борец?

Никола наново присегна към цигарата, но Дублие му хвана ръката.

— Отговори и тогава ще решим дали да пушиш.

— От дете се боря... Имаше един дядо Деньо, гордееше се с мене. Кръчмар беше и бъчва с вино залагаше, ако някой ме победи. Опитвах се разни и никой не спечели бъчвата... Радваше се, като ме гледаше. На младини бил пехливан... Та и той не ми даваше да пуша, а аз си мислех, че тютюнът вреди само на болните... Борил съм се и в България, и в Браила. Все ми се присънваше, че ще стана истински борец с лента и медали, но сега си мисля за друго. Не ми се ще да бъда Расо, да пиля петала и да мамя хората, че съм най-силният човек на света... Сидоли ми предложи да го заместя.

— А ти? — оживи се Дублие.

— Отказах му. Не мога да лъжа... Човек е силен до време, а щом започват да го преборват... Друго си е търговийката, друго си е...

— Не е така! — прекъсна го Дублие. — Мнозина стават търговци, но истински борци рядко се раждат. А ти си се родил само за борец... Викнах те тука, да ти кажа това.

Беше победил четирма истински борци, имаше и пари, но мисълта, че другарите му ще си отидат в България, а той ще остане в Браила, не му даваше спокойствие. Без да ги вика, идваха спомени от родния край, спомени обикновени и силни. Те му припомнях за

жлътналите от плод градини, оградени от настръхнали стърнища, по които плугове теглят бразди. За скърцането на шарпаните по пътя за лозята, за веселия глъч на берачите, налякали край огъня, върху който се огъва и пуши пастърма. За есенната Янтра с мързелива, гъста вода, миришеща на риба...

— И търговия умея да въртя — късно отвърна Никола. На моята сергия никога не остава непродаден зарзават...

— Вярвам, умееш да предразполагаш хората, обаче това не е твоето призвание. Аз ще те науча на изкуство, което ще ти донесе слава. Ако ме слушаш...

— Нали ти си учил Робине и Петерсон?

— Така е, но нито те, нито аз сме от най-известните... Ти ни победи със силата си, с дарбата си, но когато към тях прибавиш и умениято, ще бъдеш страшилище за всички борци.

— Те в Браила едни борци...

Дублие заплашително хвана ножа.

— Не в Браила, а в Париж, в Лондон, в Берлин... Там са големите борци. Там не се печелят по 500 леи, а се дават хиляди златни франка, лири, талери... Тръгни с мене! Първо ще те заведе в Букурещ. Там Сидоли е поканил силни борци. Ще опиташ с тях, ще спечелим хиляди.

— И ти ли ще печелиш?

— Ще делим.

Никола се надигна от стола.

— Изплю ли камъчето? Отказах на Сидоли, а ето, че и ти...

Дублие се разтрепера.

— Не ме разбираш. Бързаш... Аз няма току-така да ти взимам половината от печалбите. Ще те уча, ще те въведа в живота, ще те предпазвам от цирковите директори. Ще те направя човек... Благодарни на съдбата, че ме срещна. Вече не съм голям борец, но съм голям учител на борци.

Не само думите, не само искреният глас на чужденеца накараха Никола да се съгласи. Той сам беше взел решение да скъса с досегашния си живот, за да оправдае дезертъорството си.

— А Галя?

— Каква Галя?

— Кръчмарката. Аз с нея...

— Без Галя, без жени! — отсече Дублие и накъса цигарите на парчета. — И никакво друго ядене, освен това, което аз ще ти посочвам. Знаеш ли какво е спортен режим?

Никола го гледаше в очите.

— Спортен режим значи: сбогом на жените, сбогом на тютюна, сбогом на кръчмите и... добър ден на тренировките, на чистия въздух, на водата, на крепкия сън... Не искам да те плаша, но истинският спортист не може да бъде бохем.

Дублие се разпали, а очите на Никола сякаш питаха: „Защо тогава да ставам борец?“

— И всичко това си заслужава да го изпълняваш заради вълнението, което ще създадеш на хората, заради славата... Славата! Ти не познаваш какво нещо е славата. Тя издига човека над хората и го прави безсмъртен...

Никола продължаваше да го гледа със същите учудени очи.

— Да, мой приятелю, ако аз имах твоята физика, щях да накарам света да заговори за мене... Към теб природата е била щедра. Дала ти е не само мускули и здрави кости, а и хубаво лице, и умни очи. Тя очаква от тебе и ти недей я разочарова. Не се плаши, че няма да имаш удоволствията на обикновените хора. Ще си похапваш, и то повече, отколкото досега, но само месо от вол и месо от дивеч. Пази се от месо, угоявано в кочина. От онова, което лети. И от женските усмивки... Пий, но само вино с цвят на кръв. Вино, отлежало в дълбока изба, за да помъдрее...

Дублие забрави, че не е в спортната школа на Пол Понс, и започна да предава първата си лекция.

— И как ще стане всичко това?

— Разчиствай си сметките с градинаря и утре ела при мене. Времето е малко, а за борбите в Букурещ трябва да си готов...

Галя го чакаше пред театъра. Вместо Никола пристигна някакъв пияница и започна да я задиря. Тя тръгна и той тръгна след нея. Галя трасна вратата на кръчмата пред него, наля си голяма чаша вино и на един дъх я изпи. Виното не угаси мъката ѝ, стана ѝ лошо и се заплака. Знаеше, че любовта ѝ завършва в тази есенна нощ. Знаеше и не упрекваше Никола, защото го видя да побеждава. Всички в театъра му

се възхищаваха и ѝ го отнемаха. Още там тя разбра, че той вече не ѝ принадлежи. Ако бе ѝ го отнела една жена, щеше да се бори с нея за щастието си, но беше безсилна да се бори с целия град.

Никола се прибра късно, малко уморен, повече възбуден и я прегърна. Тя пак сложи глава на гърдите му и бавно го помилва, за да могат не само устните ѝ, не само очите ѝ, а и пръстите ѝ да го запомнят.

В тази последна нощ тя бе най-щастливата и най-нещастната жена в Браила.

Стана рано, за да пазарува, и когато се завърна, намери на леглото пари и кратка бележка: „Отивам си, оставям ти наградите си.“

Падна на леглото, ухапа възглавницата и дълго време остана така.

20 СЕПТЕМВРИ 1895.

— Запомни тази дата — посрещна го Дублие.

Въведе го в скромна хотелска стаичка, предварително ангажирана за него.

Никола погледна леглото, масата, гардероба и голямото огледало, до което бе изправен един чувал.

— Разчисти ли си сметките?

— Не посмях да отида при чорбаджията.

— Да не би да имаш да му даваш?

— Той има да ми плаща за една година...

— А Галя?

Не му хареса любопитството на французина.

— Какво ще правим? — припряно запита той.

— Първо с чувала. Пълен е с пясък. Вдигай го, подхвърляй го, удрай го в пода и така до обед.

Повдигна го, не тежеше повече от чувал с картофи и се засмя.

— По-тежки си носил — каза французинът, — но не си се борил с тях. Събличай се и почвай. Ще дойда за обед.

Никола седна на леглото. Разгледа всички предмети в стаята и започна да се бори с чувала. Когато се поувори, захвърли го и направи поклон пред огледалото. Не му хареса поклонът. Усмихна се. И усмивката не му хареса.

На обяд Никола изяде първата си дажба от печено говеждо и изпи чаша червено вино. Дублие не му разреши да вземе повече от две филийки хляб.

— Няма да се угояваме — каза той.

Следобедната лекция завърши бързо. Трябваше да се установи по какъв начин да се носят мустаците: надолу ли, по прусашки или щръкнали нагоре. Големи ли да бъдат или къси. Решиха да бъдат средни: тесни и засукани нагоре.

След вечеря Дублие обясни на своя ученик, че борбата е била на почит от най-древни времена и особено се е развила при елините и

римляните, затова се нарича гръко-римска, а още и френска, тъй като преди стотина години французите са я възродили и популяризирали.

— И у нас открай време се борят — каза Никола.

— Вярвам, но не са се борили по същите правила. Ако човек редовно тренира, спазва спортен режим и се бори по френския начин, добива ловкост и сила на лъв.

— В нашия герб има лъв. Той е стъпил на задните си крака и е вдигнал лапи, сякаш иска да се преборва с някого — каза Никола.

— Сигурно българите са силни хора, за да си изберат герб с лъв?

— Силни са... Но не знам защо нашият лъв се плези? — замисли се Никола.

— И ти утре, щом разбереш стойността си, сигурно ще ми се изплезиш — пошегува се французинът.

Никола погледна гладко изрязаните си нокти, разтвори ризата и вдъхна аромата, останал по кожата му от парфюмирания сапун.

— Въпреки всичко, изглежда, борците си живеят добре — каза той.

— Зависи... Нашата сила е радост за хората и тирания за самите нас... За днес стига! Сега следва последната точка от програмата: здрав сън.

Браила остана село пред Букурещ. За пръв път Никола Петров виждаше толкова хубави къщи и широки улици, толкова много файтони и магазини. Дублие го остави да разглежда витрините на търговската улица и потърси Цезар Сидоли.

Директорът се съгласи да включи в програмата на борбите и българина, но не му предрече особен успех. Турнирът щеше да се проведе под покровителството на двореца и в него щяха да участвуват известни румънски и чуждестранни борци, а също и турският шампион Мехмед Али.

— Имал съм такива здравеняци. И по-яки от него съм виждал, но са падали още в първия манш. Борбата е изкуство. За нея не се иска само мускули, а ум и техника — каза Сидоли.

— Това по-добре знам от вас — възрази Дублие. — Моят българин наистина още няма техника, но има сила и ум.

— Ще видим — скептично отвърна Сидоли.

— Не видяхте ли в Браила?

Директорът се усмихна снизходително.

— Там ви повиках да спечеля нещичко... Букурещ не е Браила. Тукашната публика не мога да излъжа с Расо, Петерсон и Робине...

— Забравихте да допълните — и Дублие.

Сидоли приятелски го хвана за ръката.

— Аз ви ценя. Вие сте бивш борец, от когото младите могат да се поучат... Не се сърдете. И аз вече не съм прочутият акробат Сидоли, а цирковият директор Сидоли. Обидно нещо е старостта, скъпи. И все пак позволявам си да ви посъветвам: не си губете времето с този хамалин.

— Господин Сидоли, нямам намерение да правя от Петров акробат, а борец — сепнато отвърна Дублие

— Дано е така. Дано е така...

Сключиха приличен договор.

За три вечери Петров победи три от знаменитостите на Сидоли. Старият акробат не можеше да си обясни как за половин месец българинът се е обиграл. Недодяланият младеж вече се чувствуваше на сцената като господар. Наистина той бе научил само няколко хватки за събаряне, хвърляне и сваляне в партер, но ги прилагаше навреме и безпогрешно. Сполучливо се справяше и с контрахватките и не се страхуваше, когато го принуждаваха да застане в партер. И нещо друго, което особено харесваше на зрителите: не „мързелуваше“ на тепиха и успяваше да „разиграе“ и най-пасивния партньор.

На петата вечер Букурещ бе покорен. Сидоли побърза да увеличи цените на билетите, постави допълнителни столове, пусна и правостоящи.

Между голямата българска колония се разнесе слух, че Никола Петров бил син на Боримечката, който уж след опожаряването на Сопот от башибозуците се преселил да живее в Горна Оряховица. Романът на Иван Вазов „Под игото“ беше излязъл преди няколко години и всеки грамотен българин го четеше.

Други говореха, че градинарят бил син или внук на този или онзи войвода. Правеха се облози и споровете трябваше да разрешава самият Петров. А той с недомлъвки даваше право и на едните, и на другите.

Искаше му се наистина да е син на Боримечката, внук на Желю войвода или правнук на Инджето.

Най-разпаленият почитател на младия борец беше легационният чиновник Павел Патев.

— Ашкоолсун бе, нашенец! — тупаше го по врата с тънката си чиновническа ръка той. — Ботев за пръв път стана известен в Браила, а после в Букурещ. И ти вървиш по неговия славен път... На нашата измъчена, неизвестна на света Българийка ѝ трябва повече ботевци та било с перо, било с глас, било със сила да я прославят!

След 15 дни всички знаменитости отпаднаха и за финала останаха да се преборят непобедените Мехмед Али и Никола Петров. Бе обявено, че на тази борба ще присъствува и кралят, затова всички билети бяха запазени за министри, царедворци, генерали, богати търговци и чокои. Бяха ангажирани места за чуждите дипломати и представителите на немските фирми, които строеха железопътни линии в Румъния и инвестираха капитали за разкриване на нефтени полета. Чрез консулството Павел Патев успя да снабди и българската колония с билети.

Мехмед Али беше силен и опитен борец, обиколил столиците на почти всички европейски страни. Тежеше 118 килограма, бе с 10 см по-висок от Петров, имаше голям гръден кош и жилави мускули.

Борбата беше тежка и за двамата, но този път Петров се вслуша в съветите на Дублие да не бърза, а да разузнава слабите места на противника. Турчинът се опитваше по най-различни начини да го сваля и все не успяваше. На няколко пъти направи грешка, но Петров не посмя да я използва, защото вече от опит знаеше, че 120-килограмов чувал с пясък не се равняваше на 120 килограма живо, съпротивяващо се тяло.

Спомените за турските безчинства бяха още пресни в паметта на българите и те виждаха в Мехмед Али не спортиста-борец, а вековния си враг и при всяка негова грешка го подиграваха.

Дублие не беше доволен от виковете на българите, защото се страхуваше да не би да подведат Петров. И наистина в желанието си да угоди на своите сънародници той направи прибързана атака, бе

принуден да застане в партер и с мъка успя да се надигне и разкъса „ключа“ на турчина.

— Мълчете, бе! — провикна се Патев към настръхналите българи, но те не разбираха, че с крясъците си вредят на Петров и продължаваха да обиждат противника му.

Отдавна Букурещ не бе виждал толкова интересна борба. Самият крал беше възхитен и неведнъж даваше сигнал за продължителни ръкопляскания. За него се говореше, че преди да седне на румънския престол под името Карол I, още като принц Карл Хохенцолер — Зигмаринген е обичал да се бори със своите другари в Германия. Как и за какво се е борил, не се даваха подробности, но се знаеше с каква цел се разпространява тази мълва.

През седмата почивка турчинът започна да се задъхва, бягаше извън тепиха и българите отново започнаха да го обиждат.

Петров обхвана ръцете му под мишниците, приклепна, дръпна го и го прехвърли през себе си с такава сила, че турчинът не успя да направи мост, а падна на кръста си.

От възмущение Патев се беше изпотил. Ризата лепнеше на гърба му, яката ѝ се беше размекнала; студени тръпки лазеха по бедрата му.

— Победа! — извика той накрая.

Хвъркнаха шапки и калпаци. Българите се целуваха, станал на крака, крал Карол ръкопляскаше.

Цветя и монети обсипаха победителя, който приятелски махаше с ръка на краля.

Мехмед Али за пръв път падаше. Той бавно се надигна, без да погледне към залата. Искаше му се да цапне непознатия гяур и да побегне.

Но „гяурът“ събра цветя от сцената и му ги подаде.

— Аго, голям пехливан си. Измори ме — каза му той и го прегърна.

— Ашкоолсун на тебе — с въздишка рече Мехмед Али и разкриви лицето си в измъчена усмивка.

Публиката отново стана на крака. От ложата на краля излезе наперен офицер и се качи на сцената. Той поздрави двамата борци и съобща, че „негово величество кралят на Румъния, възхитен от силата на българина Никола Петров, е благоволил да го нагradi с орден“.

Изсвири тръба. Офицерът разтвори червена кутийка и я подаде на Петров. Разнесе се химнът на Румъния и залата се изправи. Но още химнът не беше свършил, Патев запя „Шуми Марица“ и българите я подеха. Пееше и Никола Петров. В този миг той обичаше всички българи по земята и мислено се кълнеше никога да не допусне те да бъдат разочаровани, защото разбра, че неговата победа не е само негова, а и тяхна.

— Петров ме изигра. Той не е никакъв градинар, той е опитен борец — по време на награждаването пошепна Сидоли на Дублие.

— Опитен борец? Вие се шегувате. Отсега нататък ще става борец...

— Отстъпете ми го за 5000 леи.

— Не! Сам открих златната мина и сам ще я разработвам.

— Ще ви избяга...

— Знам, но онова, което аз не можах да постигна като борец, искам да го постигне той.

Сидоли недоверчиво се усмихна.

— Тогава кажете вие какво искате?

— Повече да не говорим!

Когато Петров влезе в съблекалнята, ръцете му трепереха от вълнение. Той отвори кутийката, извади ордена и го целуна.

— Събличай се и стъпвай в коритото! — строго му каза Дублие.

Петров съблече трикото и Дублие започна да го полива.

— Защо се мръщиш? Лошо ли се борих — изпръхтя под водата Петров.

— Горещо-долу...

— А ордена?

— Забрави го! Той няма да те направи по-силен... Сега се изтрий и клекни двадесет пъти!

Дублие започна да брой на ум и когато Петров клекна двадесет пъти, накара го да седне и му направи лек масаж.

— Банята възвръща силите — поучително каза Дублие. — Ненапразно гърци и римляни са имали богове на водата... А ти не се срамувай, че рядко си се къпал. Много мои сънародници още не са се потапяли във вода. Щом си изтрият лицето с гъба, смятат, че са се изкъпали. Нещо религията ни не се спогажда с хигиената. Дано спортът научи французите да обикнат водата...

Влезе адютантът на краля и поднесе на Петров букет с цветя и 5 бутилки коняк „Наполеон“.

— Негово величество ви ги подарява, за да пийнете за негово здраве! Той е много доволен от победата ви и ви пожелава да станете европейски шампион.

— Ще се постараям, щото господин Петров да стане европейски шампион! — отвърна по войнишки Дублие.

Българите не се бяха разотишли и когато зърнаха Петров, втурнаха се към него. Всеки искаше да го прегърне, да го заговори. Нямаха намерение скоро да го оставят, ако Дублие не ги помоли да се разотидат. Останаха само Павел Патев и наетият от него файтон.

— Братленце, сякаш аз се борих, сякаш аз победих! — провикна се той, когато седнаха във файтона. — Тази вечер ще се напия от щастие.

— А ние ще отидем да спим! — пресече ентузиазма му Дублие.

— Ама как? Няма ли заедно да отпразнуваме? — запита разочарованият Патев.

Дублие категорично завъртя глава.

Петров подаде една бутилка на Патев и втора — на файтонджията.

— Пийнете си кралски коняк! — рече им той.

Камшикът изплющя и конете се разиграха из улиците на Букурещ.

Още на сутринта се качиха във влака за Париж. Дублие се страхуваше да не би Сидоли да се срещне с българина.

Бяха сами в купето. На Петров му се говореше.

— Значи много си пътувал?

— Много. Обиколил съм почти всички страни на Европа. Бил съм и в Цариград. Интересуваше ме да разбера как народите спортуват и се уверих, че борбата на древните гърци и римляни, изчистена от ударите с юмруци и обогатена преди стотина години от Линг, Митц и Ян, е най-съвършената. Тя създава у човека сила на полубог, а на зрителите дава вълнуващи мигове... Жалко, че англичаните се опитват да я развалят: разрешават на борците да се хващат за краката, да прилагат болезнени хватки... Заклевам те да не се опитваш да се бориш по друг начин, освен по правилата на френската борба. Тя си остава класическа. За нея се изискват сила и голяма техника.

Влакът сънно потракваше, но на Никола Петров не му се спеше. Всичко, което се мяркаше през прозореца на купето му, се струваше интересно и той често питаше Дублие коя река прекосяват, през кой град минават, как се наричат далечните, вече покрити със сняг планини.

А когато денят избледня и кондукторът запали ацетиленовите лампи, Петров започна да се интересува от миналото на своя учител.

Дублие отправи поглед към вече помътнелите стъкла.

— Животът ми донякъде се схожда с твоя... И аз от малък се борих за хляба си: чуках камъни по шосетата, зъзних в една вятърна мелница през зимата... Грижех се крилата на мелницата да бъдат винаги срещу вятъра, а това не бе лесно. Мелехме брашно, а се хранех с картофи...

Дублие спусна стъклото и вятърът разпиля оределите му коси.

— Има ли вятърни мелници у вас?

— Казват, имало по сухите места, но не съм ги виждал... Караджейки се намират, колкото щещ. На всяка бара и камък се върти... А ти кога стана борец?

— Късно. Много преди да стана борец, бях ратай при абат Мюри... Той мразеше думата ратай и навсякъде разправяше, че съм бил негов духовен син, въпреки че вършех цялата черна работа в дома и нивите му... Беше скъперник, но лека му пръст, научи ме да чета и пиша.

Дублие говореше бавно и се мъчеше да употребява всички румънски думи, които знаеше, за да може българинът по-добре да го разбира.

— Едва ли скъперникът би ме изтървал, ако не ме ухапа бясно куче — продължи той. — Дали кучето беше бясно, не се знае, но селяните твърдяха, че е изяло умряла чучулига и от устата му прокапала бясна пяна... Според тогавашните санитарни разпоредби кметът на селото ме заключи в клетка и ме изпрати в Париж при учения Луи Пастър, за да прави опити с мене... Лекуваха ме и чакаха да дам признаци на бесен, но, изглежда, организъмът ми сам победи болестта и скоро ме пуснаха.

Дублие затвори прозореца и тракането на колелата заглъхна. Зад стъклото се застрелкаха искри и се размириса на пушек.

— Замолих професора да не ме връща на село при абата и останах в болницата. Грижех се за бесните, а те горките все се опитваха да ме ухапят... След години и аз се запознах с една Галя.

— Галя ли? — ококори се Петров.

— Наричаше се Жоржета. Беше бюфетчийка в цирк „Ориентал“... Циркът тръгна на турне и аз след него. Метех арената, пренасях реквизити, помагах при опъване на шатрата и накрая станах борец.

— Как така стана борец?

— Ами гледах как се борят и веднъж се опитах и аз... Побеждавах ме, но щом се отървах от Жоржета, потръгна ми... Оттогава минаха двадесет години. Двадесет години! — повтори с въздишка Дублие. — А сега да се помъчим да дремнем. До Париж има още три дни път...

ДОБЪР ДЕН, ПАРИЖ!

Само преди месец изостави браилската сергия, а вече се намираще на гарата в Париж.

— Я погледни колко хора са дошли да те посрещнат — пошегува се Дублие.

— Нищо не се знае... След година може би наистина ще ме посрещат...

— Защо не? Париж винаги е бил покоряван от самонадеяни.

Заслизаха по безбройните стълби на метрото, прекосиха под земята града, после се издигнаха с голям асансьор до спирката на двуетажния конски дилижанс, който след много криволичения ги стовари на площадче с паметник на човек, възседнал кон.

Походиха пеш и кривнаха в спокойна уличка с дървета по тротоарите и люлякови храсти зад оградите. Влязоха във входа на стара къща и още на прага ги посрещна възрастна портиерка. Без да прекъсва да плете, тя поздрави Дублие и му посочи с поглед куп писма.

По-късно Петров разбра, че без тези бабички-портиерки Париж не би бил Париж. Те бяха живите ключове на града.

Стаята на Дублие бе натъпкана със спортни уреди и книги. По стените ѝ висяха картини с образите на най-силните мъже от древността до днес. По рафтовете на библиотеката се виждаха статуетки на голи мъже.

Петров спря пред порцелановата статуетка на пеленаче с дебело вратле и мускулести ръце, стиснало две големи змии.

— Харесва ли ти този младенец? — запита го Дублие.

— Кой е?

— Бил е незаконен син на царя на боговете. Наричал се Херкулес. Когато се е родил, Хера, ревнивата жена на Зевс, изпратила две змии да го убият, но пеленачето ги удушило...

— Мама разказваше, че и аз съм се родил едър и силен. Тате поискал да ме погали и аз съм стиснал пръста му така силно, че

извикал. Не можал да го освободи дълго време. Най-сетне се сетил да ме убодe с игла... А мама не можала да ме кърми, защото съм я хапел, та още на втория ден ме захранила с хляб.

— Интересно! Може би ти си втори Херкулес — каза Дублие.

— Кой знае... Малко учих, това ми е на мене кусура.

— И Херкулес не е имал образование, но е извършил нечовешки подвизи... Като малък повече е обичал да се бори, да скита из горите, полето и да стреля с лък, отколкото да чете и смята. Веднъж учителят му Лин, братът на певица Орфей, го напляскал, понеже не знаел урока си. Буйният младеж не преценил силата си, ударил Лин по главата и той паднал мъртъв...

— Така ли? И аз веднъж като малък...

— Да не би да си убил учителя си? — вдигна ръце Дублие.

— Не, но когато той ме удари, избягах, за да не го пребия... Бяха ме викнали да прекопая едно лозе и нямах време да си науча урока...

Дублие му нае квартира в Монмартър близо до спортната школа на Пол Понс. Докара гири, щанга, чувал с пясък и ги подреди до стената. Забодe на вратата дневната му програма и остави на нощното шкафче будилник, който на всеки час пееше „Марсилезата“.

Сутрин трябваше да бяга по стръмното до черквата „Сакре кьор“, а след закуска да тренира с чувала. Следобед щеше да учи тънкостите на борбата в школата на Пол Понс.

Имаше часове за почивка и развлечение. Програмата не предвиждаше време за жени и кръчми.

— Избягах от казармата, а се насадих на по-лоша казарма — оплака се Петров на третия ден.

Двамата се разхождаха по брега на Сена.

— Животът на бореца е казармен режим, в който самият борец е и редник, и командир. Ако искаш да станеш генерал в спорта, трябва много да учиш и много да тренираш.

— Достатъчно знам, за да побеждавам — сопна се Петров.

— Малко знаеш, затова си самонадеян — отвърна Дублие и посочи към Айфеловата кула. — Хиляди инженери са строили къщи и мостове, но само един успя да издигне най-високата кула на света... Не искам да бъдеш какъвто и да е борец, а най-силният борец в света.

— Човек е едно, а кулата е друго. Тя нито яде, нито пие, стърчи и не мърда — възрази му Петров.

— Кой ти каза, че не яде, че не мърда? За да не ръждяса, тя гълта стотици килограми боя на ден. Хиляди нитове я пристягат, за да удържи силата на вятъра, и пак върхът ѝ трепери от страх... Виж как се е разкрачила, за да поддържа равновесие. Истинският борец трябва да бъде малка Айфелова кула: здраво да стои на тепиха и никога да не рухва. На този свят всичко се подчинява на едни и същи физически закони. Не ги ли познаваш, не се ли сприятелиш с тях, скоро ще ти отмъстят...

И на другия ден в школата той започна да го запознава с тези физически закони посредством хватки.

Досега Петров се беше борил, без да си дава точна сметка, какви движения извършва: на всяко противниково действие инстинктивно противодействуваше и само силата му помагаше да побеждава. Но през хилядолетията човекът бе изнамерил много начини да увеличава своята сила и умение.

— Може да ти се види чудно, но умният борец използва и силата на противника си, за да го победи — обясняваше му Дублие. — В борбата винаги трябва да пазиш равновесие, всеки миг да знаеш положението на тялото си в пространството; да бъдеш лост и крик, чук и наковалня; да хвърляш, събаряш и летиш. Да падаш, без да бъдеш победен, и отново да се готвиш за атака. Да се бориш не само със своя партньор, а и със самата земя, защото трябва да победиш и нейното привличане...

След едномесечно обучение Петров се увери, че наистина е бил самонадеян. Оказа се, че борбата е сложно и трудно изкуство. Тя не беше обикновена игра между силни хора, а истинска битка, в която участваха не само мускулите, а разумът и волята.

През деня Дублие му разкриваше техниката на борбата, а вечер го въвеждаше в нейния психологически свят — света на нервите, на волята, на духа. В почивните часове пък го водеше из музеите, за да му покаже ценностите, които човешкият гений бе сътворил.

Петров издебваше пазача, за да пипне мраморните мускули на Зевс, на Херкулес и Тезей.

Дублие му показва музите и му изброи изкуствата, които покровителствуват.

— Не виждам нашата муза? — обезпокои се Петров.

— Борците нямат муза. Тях ги покровителствува Аполон. Той е спортистът на боговете, силен е и светъл като слънце. А сега ще те заведе в медицинската академия, за да покажеш на бъдещите лекари как е изглеждал той.

Всяка година професорът по анатомия д-р Ружо канеше Дублие в академията, за да демонстрира силата на човешката мускулатура пред студентите. Познаваха се отдавна, още като беше прислужник при професор Пастър.

Този път Дублие реши да заведе своя ученик при професора. Не само да се похвали с откритието си, а и да вземе определените за демонстрацията 20 франка.

Петров се смути от пълната аудитория.

— Покажи на тези хилави младежи как трябва да изглежда истинският мъж — пошепна му Дублие и го представи на професора, старче с рядка брадичка.

Петров започна да се съблича и студентите видяха прецизно ушития му костюм, блестящо чистото му бельо и когато пред погледите им се откриха косматите му гърди, възкликнаха от удивление.

Петров се изправи пред катедрата мъжествен, с гордо вдигната глава и предизвикателно щръкнали мустачки. По тялото му като на релефен анатомичен атлас личаха всички мускули, които, щом наду гърди и присви ръце, заплашително набъбнаха.

Професорът взе показалка и се обърна към аудиторията:

— Колеги, пред вас се намира едно изключително творение на природата. Може би така са изглеждали древните герои. — И като посочи врата на Петров, възкликна: — Но, колеги, обърнете внимание на врата! Не ви ли се струва, че природата се е пошегувала, като е издигнала такъв солиден пиедестал за глава на един борец? А тази окосменост не ви ли напомня за нещо прародителско?... Жалко, че не можем да видим и скелета му.

— Моят скелет не може да се види от мускули, но ако професорът се съблече, всеки може да разгледа неговия — провикна се Петров.

Студентите се разсмяха. Професорът попипа връзката си, свали очилата и докато ги бършеше, се размисли.

— Аз съм туширан — извика той, опита се да вдигне ръката на Петров, но той я дръпна, набързо се облече и изскочи от аудиторията.

Дублие го настигна по стълбата.

— Не биваше така да постъпваш! Провали лекцията на професора — смъмри го той.

— Не съм панаирджийска мечка да ме разиграват.

— Но това е в интерес на науката. Гледаха те бъдещи лекари...

— Който иска да ме разглежда, да дойде на тепиха. Там е моята аудитория — крясна Петров и забърза към квартирата си.

Дублие влезе в близкото бистро.

„С това зверче трябва да се внимава“ — помисли си той и си поръча чаша абсент.

Петров се захвана с гирите. След час, когато гневът му позатихна, излезе на двора, наточи ведро вода с чугунената помпа и започна да се облива. Залепили посинели носове на стъклата, съквартирантите му го гледаха с ужасени очи.

Пансионът, в който го бе настанил Дублие, бе скромнен. Обитаваха го работници с големи семейства, един пенсионер, някакъв непризнат поет и охтичав художник, чиито картини никой не купуваше. На пълен пансион бяха само несемейните: пенсионерът, поетът, художникът и Петров. Останалите бяха само обикновени локатери^[1].

И пенсионерите, и локатерите приеха българина като свой, възхищава се на силата му и често го молеха да им наточи вода, да им пренесе от един етаж в друг някаква тежка вещь или да им нацепи дърва. Петров не им отказваше, нито му идваше на ум да им иска пари за услугите, защото знаеше, че са бедни.

— Господин чичо, бихте ли наточили вода мама да измие стаята? Помпата е толкова тежка... — попита го момиченце, загънато в прояден от молци шал.

— Разбира се, Поли. Това не ми струва нищо — отвърна Петров и пипна чугунената дръжка на помпата.

Поли задуха пръсти, но изведнъж приклепна. Хазайката мадам Роза я беше издебнала и стиснала за ухото.

Тя бе ниска, месеста жена с грандиозен кок, брониран с лъскави фуркети. Петров бе най-солидният ѝ пансионер и тя се страхуваше локатерите от сутерена да не го прогонят с постоянните си молби за услуги.

— Казвала ли съм, че господин Петров не ви е слуга? — развика се мадам Роза и тласна детето.

— Оставете го! Нека си вземе водата — отмести ведрото Петров.

— О, мой колосе! Но те не ви оставят на спокойствие!... — започна да се възмущава хазайката.

Петров взе ведрото и го понесе към сутерена, където го посрещна дребна женица с хлътнали страни.

— Благодаря ви, господине! — каза тя. — Преди две години, когато моят мъж още не се беше пропил, живеехме в апартамент на първия етаж и мадам Роза ни уважаваше, но...

Хазайката тръгна заплашително към нея. Женицата не се доизказа, пое ведрото и затръшна вратата.

— Не ѝ обръщайте внимание. Тя смуче повече от мъжа си, пък не са си платили наема за половин година... Моето търпение е безкрайно, великодушна съм, но още един месец ще ги изчакам и тогава ще ги изхвърля от апартамента — заяви хазайката.

— Искате да кажете — от плесенясалата дупка — изстреля думите през откренатата врата женицата и отново я хлопна.

— Пияна свиня! — заканително разклати кок мадам Роза.

— Ако съм свиня, ще изглеждам като вас — отново отвори и затвори вратата женицата.

Квартирантите увиха около вратовете си шалове и откреняха прозорци.

— Ще те науча аз! — продължаваше да се заканва хазайката. — Всяка година се кучиш, а наема си не можеш да платиш...

Женицата разтвори вратата и се опита да заеме позата на хазайката, но юмруците ѝ увиснаха, защото нямаше на какво да ги подпре.

— Моите деца са от един мъж, а през вас са минали полкове и още мишка не сте родила — изплю отровата си тя, победоносно изгледа надвесените от прозореца глави и високо се провикна: — Дебелата Роза умори трима мъже, за да се сдобие с триетажна къща...

Хазайката не очакваше толкова силна атака и понеже не намери думи да се защити, започна да плюе, но женицата вече се бе барикадирала зад вратата, а децата ѝ крещяха в един глас:

*"Розата цъфти в градина,
мадам Роза е за кочина.
Грух, грух. Грух, грух..."*

Хазайката запуши уши и с необикновена пъргавина за пълното си тяло побягна. Присмехулната детска песничка неведнъж я прогонваше от полесражението на двора.

Зрелището свърши. Квартирантите затвориха прозорците. Петров потръпна. Стори му се, че изведнъж е пристигнала зимата. Облече се и слезе да вечеря по-рано от друг път. Беше намислил да отиде в кварталното казино, за да погледа борбата между един унгарец и ученика на Пол Понс Лоран Бокероа.

Завари в столовата поета, художника и пенсионера да сърбат рядката си супа и почувствува неудобство, че ще му сервират месо. Излъга, че е простинал и помоли хазайката да му донесе вечерята в стаята.

Художникът го дръпна към масата.

— Не се притеснявайте! Знаем, че трябва добре да се храните, за да побеждавате — каза той.

Мадам Роза донесе бифтеците, Петров набоде един и се опита да го постави в чинията на художника, но той я дръпна.

— Оставете! С едно парче месо няма да станем по-щастливи.

— Господин Дублие ви угоява, защото от вас очаква полза — намеси се поетът.

— Той е почтен човек — защити го Петров.

— Всички сме почтени дотолкова, доколкото интересът ни налага да бъдем такива. Ето и мадам Роза понякога е почтена...

— Не ме намесвайте в разговорите си — раздруса гуша хазайката.

— Ако не желаете да говорим за вас, донесете ни бутилка вино — каза художникът и хвърли на масата няколко монети.

Мадам Роза ги преброи и тръгна към кухнята.

— Но да не сбъркате виното с оцета — предупреди я поетът.

За пръв път Петров отказа да вечеря и остави чинията с бифтеците в средата на масата.

— Божичко! Какво ли ще си помисли господин Дублие, щом научи, че не сте се хранили?... Той ми заръча да се грижа за вас като за собствен син, а ето тази вечер сте непослушен — с неприятно гальовен глас замърмори мадам Роза, взе тирбушона и с яд го заби в тапата.

Художникът вля само на мъжете. Когато чу бълбукане в чашата си, пенсионерът се ухили с нищо незначеща усмивка, потопаи пръст във виното и лакомо го облиза.

— Той е най-щастливият между нас, защото господ го е върнал към детинството му — каза поетът.

Петров обясни, че не бива да пие, но въздухът, който изсвири през носа на художника, го обезкуражи.

— Всъщност черпя за здраве. Днес започнах да развалям втория петдесетак — каза художникът. — Смешно, нали? Когато бях малък, мама правеше торта за рождения ми ден, забождаше в нея свещи и аз трябваше да ги духам!... После рождените ми дни се изпращаха с гръм от шампанско, а сега — с киселото вино на мадам Роза. Жалко е, нали?...

Мълчаливо вдигнаха чашите. Мадам Роза донесе чиния със сирене и нова бутилка.

— От мене е — заяви тя и сърдито сложи пред себе си чаша.

Поетът извади омачкано тефтерче и съсредоточено започна да пише в него с лошо подострено парче от молив.

Мадам Роза вля в чашите от нейното вино и пожела на художника нови успехи.

— Аз нямам успехи, за да ми пожелавате нови успехи — направи ѝ забележка той.

— Мислех да ви пожелаая по-дълъг живот, но ме досрамя — каза мадам Роза.

— Вие не сте била чак толкова лоша жена — отвърна ѝ художникът, надигна се и я целуна.

Мадам Роза се развълнува и прикри с длан редките си зъби. Кой знае защо пенсионерът изръкопляска.

Петров потропваше по масата с пръсти. Знаеше, че се усмихна глупаво и му беше неприятно.

Поетът рязко вдигна глава. Очите му искряха, лицето му беше бледо и същевременно възторжено.

— За изкуството! — вдигна чаша художникът и спря изненадан поглед в празното ѝ дъно.

— Повече нямам. Виното свърши — предупреди мадам Роза.

— Да, винаги нещо не достига, за да бъде изкуството пълно — драматично пошепна поетът.

Пенсионерът извади кърпичка и дълго се смя в нея.

— Донесете всичко, което имате за пиене и за ядене! Ще ви го запламя след месец — обади се Петров в настаналата тишина.

Хазайката хвана кока си с две ръце.

— Вие не бива да пиете! Ако господин Дублие научи... Пък и не съм свикнала да давам на кредит — опита тя да се откопчи.

Българинът стовари юмука си върху масата и тя се разпадна.

— Донесете свещи, шампанско! Нека свещите да горят и шампанското да гърми! Занесете вино и в сутерена! Ако не изпълните желанието ми, още сега ще си отида — заплаши той и хазайката тръгна към кухнята.

След час пенсионерът спеше на пода. Ръцете на Петров тежаха върху раменете на художника и поета. Той ги подканяше да пият, а те гледаха с жаден поглед чашите, без да ги поемат.

— Всъщност искаме, но вече не можем. Животът ограби мечтите ни и сви стомасите ни... Благодарим ти, българино! Винаги побеждавай както тази вечер...

Цяла нощ Петров духаше свещи насън и все не можеше да ги изгаси. Свещите бяха забодени на голяма баница, която шеметно се въртеше.

Знаеше, че баницата е направена от майка му, но той не я виждаше, само чуваше гласа ѝ:

"Кольо, Кольо! Какво е това торта? И защо се забождат в нея воценици? — тюхкаше се тя. — Ти на Никулден си празнуваш. Тогава се яде шаран за здраве..."

Дублие го завари в леглото и грубо го разтърси.

— Всичко научих. Ти си наивен глупак.

— Аз не съм глупак, а хората са нещастни...

— В този вълчи свят всеки сам изгражда своето щастие. Няма да ти стигнат сълзите, ако плачеш на чужди гробища...

— Какви гробища? Художникът имаше рожден ден.

Дублие безпомощно тръсна рамене.

— Ако така продължаваш, на старини ще спиш под мостовете на Сена. Ставай! Работа ни чака!

— Ти си виновен за всичко. Защо ме заведе при оня професор?

Французинът не отговори, седна на леглото и го изчака да се облече.

— Може би си прав — когато излизаха, каза той. — Като млад показвах мускулите си на студентите за пари, а по-късно, когато станах известен, това правех от суета. Но аз нямах за учител Дублие, когото ти недостатъчно уважаваш...

Посрещна ги мадам Роза.

— Забравих нещо в сметчицата, господин Дублие. Масата. Счупената маса...

Дублие извади портфейла си и я заплати.

— Противна бабичка — изръмжа Петров.

— Не си прав. Франция се крепи на такива като нея Париж обича бохемите, но парижанинът не е бохем.

Дойде декември, а зимата още се бавеше. Само припръскваше дъжд и Сена димеше в студена мъгла. Петров напразно очакваше улиците да се покрият със сняг, не знаеше, че снегът е бедствие за парижани, които имаха камини за уют, но не и за топлене.

Снегът не дойде, но най-после дойде денят за първата борба. След двумесечна подготовка Дублие реши да покаже своя ученик в кварталното казино, без да рекламира участието му. Искаше само да го „аклиматизира“ на парижки тепих и същевременно да разбере докъде е стигнал в майсторството си. По същия начин постъпваха и другите менажери: преди да изпратят своите борци в централните казина, изпробваха ги в кварталните. Макар и малки, тези казина се посещаваха от истински ценители на борбата, а в бюфетите се водеха делови разговори между менажери и агенти на цирковите директори. Борците живееха с надежда, че някой ден при тях ще се появи някой директор и ще им предложи договор с четирицифрен хонорар. Понякога такъв се вестяваше, но след като агентите му бяха докладвали, че са открили изключителен борец.

Петров очакваше своя дебют с неприсъщо за него вълнение. Той вече знаеше всички хватки, прилагани при „стойка“ и при „партер“, беше научил тънкостите на борбата, а самочувствието, което имаше в Браила и Букурещ, го бе напуснало. Това го потискаше и той сподели тревогата си с Дублие.

— Така е — не се учуди треньорът му. — Когато човек много знае, започва да се плаши... Довечера покани съквартирантите си и мадам Роза. Необходимо е да имаш своя публика.

Петров го послуша и когато излезе вечерта на сцената, една редица заръкопляска. Художникът вдигна картон с надпис: „Да живее българският колос Никола Петров!“

Зрителите въртяха очи ту към сцената, ту към плаката и увлечени от ръкопляскането на мадам Роза и наемателите ѝ, започнаха и те да ободряват българина.

Първата му победа бе лесна. Мъчителни бяха трите манша, в които „опипваше“ противника си, докато се реши да му приложи някоя решителна хватка. И когато се претраши и го събори, партньорът му се намери в такива страшни клещи, че не се и опита да се съпротивява.

Дублие реши да го пусне и срещу втори. Петров по същия начин започна борбата: предпазливо, с парирание на противниковите хватки още в началото, пазейки силите си. В края на втория манш умело използва една грешка на противника си, принуди го да застане на колене, светкавично му приложи „ключ“ и бързо го тушира.

Цирковите агенти се заинтересуваха за името на непознатия борец. В антракта заобиколиха Дублие и се помъчиха да изкопчат нещо от него, но опитният французин смяташе, че е още рано да води преговори и отклони предложенията им.

Публиката остана доволна от борбата, но директорът на казиното беше обезпокоен, че програмата бързо ще се изчерпа и помоли българина по-продължително време да се бори.

Дублие реши да играе „ва банк“ и пусна Петров срещу аса на казиното Йонсон. Шведът се смяташе за непобедим, тази вечер още не беше се борил и това предизвика голям интерес сред публиката и специалистите.

На петия манш Йонсон бе победен и директорът предложи договор за целия зимен сезон. Дублие му отказа. Надяваше се, че Петров ще бъде поканен в някое по-голямо казино.

Не се излъга. Следващата седмица неговият ученик се бореше в „Етоал“. Отново една редица на салона бе заета от квартирантите на мадам Роза. Отново художникът издигна плакат.

В „Етоал“ спечели четири победи. Предишното му самочувствие се възвърна, бореше се с лекота и не пропускаше да приложи всяка хватка, научена в школата на Пол Понс. Борците започнаха да се страхуват от него и твърде скоро остана без съперници.

Преди Нова година той вече се яви в „Одеон“, казино за борци с известни имена. В „Одеон“ виното не се сервираше в кани, а в бутилки. Не се поднасяха варени наденици с картофи, а захаросани бадеми. Натруфени дами повдигаха седефени бинокълчета към изписаните си очи, въпреки че сцената бе наблизко и всеки късоглед би видял какво става на нея. А щом се появеше Петров, седефените бинокълчета се насочваха към него и любопитните погледи дълго шареха по тялото на българина.

За пръв път името на Никола Петров се появи на френски афиш заедно с имената на силните борци Режевски, Ахилес, Боф и Валдемар. Всъщност това бяха псевдонимите на прочути борци, които не желяеха истинските им имена да се четат на афиша. Съображенията им бяха познати на Дублие. Страхуваха се неизвестният българин да не накърни реномето им.

Петров се срещна с двама от тях: с Ахилес и Боф.

Късно вечерта победителят и неговите съквартиранти се върнаха с файтони в пансиона на мадам Роза.

Дублие извади купчина пари и ги раздели по равно. Петров ги преброи.

— Даваш ми повече. Смятам, че съм спечелил 200 франка по-малко — каза той.

— Така е... В последния момент направих блъф на директора. Заявих, че следващия път няма да се бориш в неговото казино и го принудих да плати още 400 франка.

— Това е добре, обаче трябваше да ми го кажеш веднага. У нас има поговорка: „Добри сметки — добри приятели“.

— Така е и у нас — обидено отвърна Дублие, — Давам ти повече, не по-малко...

— Няма значение. Доверието между двама се изгражда чрез точните сметки. Знаех, че си подлъгал директора.

Дублие замълча.

— Къде смяташ да прекараш Новата година? — отклони разговора той.

— Тука. Ще дам вечеря на моите.

— От тях нищо не можеш да очакваш, освен ласкателство и просия. Колкото повече печелиш, толкова повече те ще се отдалечават от тебе. Не можеш да бъдеш едновременно богат и равен с тях... Намерил съм ти друга квартира.

— Тука ми е добре — рече Петров и започна да се съблича.

Дублие взе шапката си.

— Досега ти беше добре, но след като разбраха, че имаш пари, вече няма да те молят да им пренесеш гардероба, нито да им вадиш с помпата вода, а ще ти искат пари. На момите трябва зестри, на момчетата — инструменти за работа, на поета — издателство, на художника — галерия и на мадам Роза — заем, за да построи още един етаж... Това трябва да знаеш... Лека нощ!

Новата 1896 година пристигна.

Децата от сутерена украсиха тавана на столовата с книжни гирлянди. Художникът окачи по стените картините си. Поетът отрупа елхата със станиол и памук. От клоните ѝ висяха кошнички с ябълки, смокини и фурми. Имаше и Дядо Мраз, и разноцветни свещи, и картинки на ангели. В една картонена кутия, която уж представляваше пещера, се раждаше Исус. Младенецът лежеше в ясли, над яслите се надвесваха влъхви с извити геги, а над тях светеше опашатата Витлеемска звезда.

Макар и със закъснение, заради децата женицата от сутерена предложи да се празнува Рождество заедно с Нова година.

Петров бе отпуснал 50 франка и в общежитието бе настъпил мир и радостно предчувствие за нещо много весело и необикновено.

Художникът се зае с напитките, поетът — с деликатесите. Портиерката бе изпратена в Ньой, за да купи пуйка, а мадам Роза и женицата от сутерена приятелски мацаха по масата тесто за празничните сладкиши. Пенсионерът възбудено сновеше из стаите, крадеше от книжните кошнички плодове, издебваше записаните в готвене жени и лапаше сладко тесто.

Петров лежеше на леглото с дрехите.

„Каква е тази Нова година без сняг?“ — питаше се той и си спомняше за дебелите горнооряховски преспи. Спомняше си за братята си, за сестра си и за Галя. Мъчно му беше, че няма да чуе коледарски песни, че няма кой да го сурвака с напъпила дрянова пръчка. Мъчно му беше, че не са живи родителите му.

Образът на баща му бе поизбледнял, но майка му винаги се явяваше в сънищата му ту кротко усмихната, ту натъжена, но винаги приветлива, готова да го погали, да го попита какво иска да му сготви...

Сепна се и изтича в кухнята.

— Искам баница! Млин! — с радостно възбуждение извика той и започна да обяснява на жените как се прави млин, какви знаци се слагат в него: за здраве, за щастие, за любов... Жените безпомощно клатеха глави, Петров се ядоса, хвърли сакото и запретна ръкави. След час баницата бе готова, но побелелият от брашно майстор така се умори, сякаш се бе борил със световния шампион.

Първо нахраниха децата, запалиха свещите на елхата, накараха ги да изпеят една песничка и ги изпратиха да спят с обещание, че през нощта ще пристигне Дядо Мраз да им донесе подаръци.

Вечерта започна тържествено, после стана шумна и накрая всеки сам си пееше. Опитаха и млина, похвалиха го, но никой не пожела отново да го опита. И на Петров не хареса, но нали се наричаше млин, изяде го докрай.

Среднощ, когато се чуха топовни гърмежи и разноцветни ракети осветиха Айфеловата кула, пристигна Дублие с бутилка шампанско. Пожела на Петров да стане европейски шампион.

— И скоро да се върна в България — допълни Петров.

— И скоро да се върне в родината си! — напевно повториха след него останалите.

Художникът извади зарчета.

— Да си опитаме новогодишния късмет — предложи той.

— А къде ви е таблата? — запита Петров.

— Каква табла? — зачуди се художникът. — Ще играем само със зарчета. Който хвърли повече — печели.

Жените започнаха да си разделят неизяденото. Поетът и мъжът на женицата от сутерена отнесоха напия се пенсионер в стаята му и

вече не се върнаха.

Петров губеше, но играта му харесваше.

— Не е хубаво, когато се печели на Нова година — извиняваше се художникът. — Който губи на Нова година, ще има здраве, успехи, любов...

Дублие прибра зарчетата.

— Дайте ми ги! — развика се художникът.

— Утре ще ви ги върна.

— Не! Още сега ще ми ги върнете. Те ми носят щастие — опита се да му разтвори ръката той.

— С вторите зарове ще печелите здраве, успехи, любов... — блъсна го Дублие.

Художникът се спотаи, но щом видя, че борецът счупи едното зарче и от него се изтъркаля живак, побягна.

Петров се опита да го задържи.

— Няма смисъл — възпря го Дублие. — Кой знае колко усилия е употребил да намери тези зарчета. Неопитен е. Наблюдавах го как се вълнува... Ето, щом разбраха, че имаш пари и започнаха... Да спим! Утре ще дойда с файтон да пренесем вещите ти.

Новият дом се обитаваше от замогнали се занаятчии. Те твърде много бяха заети с печалбите си, за да се интересуват от някакъв борец, който при това не бе наел апартамент, а се пъкна в неприветливата стая до пералнята. Петров си я харесваше, защото беше просторна и имаше здрав под.

Новата година започна успешно. Дублие сключи договори с три централни казина и доходите на двамата нараснаха. Българинът вече се срещаше с борци, чиито имена бяха широко известни. Побеждаваше ги, но вече трудно, защото противниците му бяха опитни и лягаха на пода, когато силите им съвсем се изчерпваха.

Петров бе усвоил всичко, което знаеше Дублие, но това не му бе достатъчно и упорито започна да търси свой начин за изтръгване на победата, тъй като онова, което се учеше в школата на Пол Понс бе познато и на други борци. След много опити избра за финална атака положение, когато противникът му е застанал в „партер“. Той коленичеше на десния си крак, даваше левия малко напред,

прихващаше противника си през диафрагмата, с цялата си сила го дръпваше назад, като при това се понадигаше, прехвърляше го през рамо и със светкавична бързина се обръщаше и притискаше раменете му. Може би и преди него тази трудна и рискована хватка е била позната, но малцина са се осмелявали да я прилагат, защото за нея се искаше огромна сила, ловкост и бърз рефлекс.

За усъвършенствуване на хватката той си поръча кожена чучула и я напълни със 120 килограма пясък. Чучулата бе направена така, че имитираше борец, застанал в „партер“.

Новата хватка бързо доби популярност. Започнаха и други борци да я прилагат, но за тяхна изненада Петров охотно я приемаше. Той дори понякога сам подпомагаше противника си да го повдигне, но още във въздуха се извиваше и не падаше на тепиха, а върху гърдите на атакуващия.

През 1896 година българинът изгради бъдещето си на голям борец. Той вече сам подреждаше тренировъчната си програма и я допълваше по свой начин. Отначало Дублие снизходително се подсмиваше, но след като не можа да му предложи нещо повече, примири се с това, да му бъде масажист и тренировъчен партньор.

За да заздравя още повече вратните си мускули, Петров поставяше върху леглото тежести, пъхаше глава между месинговите пръчки на таблата като в хамут и всеки ден по стотина пъти вдигаше кревата с врата си. Отначало това правеше клекнал, с опрени в пода колена, а след месец започна да изпълнява упражнението без опора на колената. Вдигането на тежести с приведено под прав ъгъл тяло по-късно му помогна при срещите му с високи противници. Той ги принуждаваше да се борят наведени, а това бързо изтощаваше силите им. Наведеното положение на тялото стана любима изходна позиция на Петров за атакуване и отбрана. След продължителните упражнения с кревата вратните му мускули добиха такава сила и еластичност, че с тях той можеше да отхвърля чучулата на няколко метра.

Десет години по-късно, на 20 януари 1906 година, спортният специалист инженер Е. Енике щеше да пише в мюнхенския „Илюстрирте Атлетик-Спортцайтунг“, че: "големите успехи на Никола Петров се дължат на неговите тренировки в наведено положение на трупа, при което особено много се развиват вратните мускули и се заздравява гръбначният стълб..."

Понякога Петров посещаваше залите, където тренират акробати и боксьори, и постепенно в програмата му се появиха часове с гимнастически упражнения, предназначени за ловкост и съобразителност. А от боксьорите той взе въженцето за скачане и малката гумена топка, която стискаше при разходките си за заякчаване на ставите и мускулите на пръстите.

На тази гумена топка най-много се радваше, защото дланите му бяха малки, с къси пръсти и не му позволяваха да „масажира“ своя противник, както скрито от съдията правеха борците с големи лапи. Гумените боксьорски топчици не направиха дланите му по-широки, нито пръстите му по-дълги, но ги превърнаха в стоманени скоби. Когато сцепенеше пръстите си за „ключ“, нямаше човешка сила, която да ги раздели.

Петров беше разбрал, че тренировъчните методи на Дублие са бедни, остарели и постепенно ги изостави. От тях използваше упражненията на класическите уреди: гирите, щангата и чувала. Но и тях той разнообрази. Закупи си гири от 5 до 50 килограма, а щангата с кухите чугунени топки, които пълнеше за по-голяма тежест с пясък, замени с щанга, към която прикачаше стоманени дискове от по 5 килограма и по този начин успя да увеличи теглото ѝ до 200 килограма.

През пролетта той разшири програмата си: плуваше, гребеше, тичаше и търсеше стръмнини за екскурзии.

Дублие вече рядко го посещаваше. Обикновено идваше сутрин, оставяше вестници, наброяваше половината от спечеления хонорар и го дразнеше с познати съвети.

И без него Петров не скучаеше. Към трите езика, които говореше: български, турски, румънски, той прибави и френски. В свободните си вечери гледаше програмата на „Фоли Бержер“ или се разхождаше по добре осветените парижки улици. През лятото, когато парижани напуснаха града и зрелищният живот замря, Петров отказа да тръгне с пътуващите циркове. Дублие замина за Швейцария, за да преподава на курортистите лекции по борба. По това време Петров се сприятели с букиниста дядо Рембо, младолико старче с телени очила. Сприятелите се заради „Под игото“. Старчето знаеше, че е българин и му я предложи.

Книгата сякаш го омагьоса. Той набързо хапваше и отново се хвърляше на нея, без да мисли, че е борец, че трябва да тренира. Когато я прочете, реши да напише писмо до Иван Вазов, но го досрамя и затова писа на брат си Михал да намери поета и да му предаде, че: „борецът Никола Петров от Горна Оряховица е прочел «Под игото» в Париж и казва, че няма по-хубава книга от нея и че Вазов е шампион на писателите...“

Освен това молеше брат си да му изпрати още такива български книги, защото „мъка ме дере по нашенско, а «Под игото» ми дойде като мехлем на лоша рана... Прати ми и песнопойки, та да си попея на български. Знаеш, че свирнята ме влече, та затова си купих мандолина и когато имам време, си подрънквам на нея...“

Михал му изпрати български песнопойки, но не посмял да отиде при Иван Вазов, защото писателят бил станал голям човек — министър.

Щом букинистът наново го видял, любопитствувал да узнае за какво се разказва в книгата, написана на непознат за него език.

— А ако господинът пожелае да ми разкаже съдържанието ѝ, утре на реката, когато ловя мренки, ще бъда щастлив... Пък и господинът ще прекара един приятен ден — предложи букинистът.

Сутринта се срещнаха на уреченото място, качиха се на влака за Марсилия и на четвъртата спирка слязоха на сънлива гаричка. После повървяха през полето и стигнаха върбалаци, между които шаваше рекичка.

Дядо Рембо нагласи въдиците, подаде едната на Петров и удобно се настани под една върба.

— Започнете да ми разказвате — каза той. — Но моля ви, разказвайте бавно и изчерпателно. Не съм чел книга от български автор. Изглежда, българските писатели не са преведени досега на френски.

— „Под игото“, роман от Иван Вазов — започна като ученик Петров и заразказва глава по глава.

Спираше само когато някоя мрянка подръпнеше тапичката на влакното. Дядо Рембо „засичаше“ и рибката блясваше над главата му. После внимателно откачаше въдичката от жилавата уста и пускаше жертвата си в потопения във водата живарник.

До вечерта Петров разказа романа. Едва тогава двамата почувствуваха глад и бързо се застыгаха. Дядо Рембо измъкна живарника, изтърси рибата на тревата, порадва ѝ се, а след това една по една хвърли рибите в реката.

— Едва ли ще се нахраня с тях, но нека и друг им се порадва — сякаш за извинение каза той.

— А не сте ли хващали и по-големи риби? — запита го Петров.

— Хващал съм и по-големи риби, но пак съм ги връщал към живота... Кой знае, откакто станах въдичар, не мога да хапна риба. — Старчето забеляза, че Петров го гледа с недоумение и допълни: — И аз се чудя защо... Може би защото рибата ме кара да забравям старостта. Когато я ловя, си представям, че съм още млад и безстрашен китобоец. Мислено се боря с морските стихии, хвърлям харпуни в гърбовете на китове и кашалоти, а понякога ми се струва, че се боря и с акули. Дори някоя от тях разкъсва крака ми и страдам, въпреки да зная добре, че краката ми са си на мястото, но са поизтръпнали от дългото клечане край реката... Ако не си пофантазирам, какво да правя? Рекичката е малка, рибките — дребни, а по-друго нещо е като си представя, че е океан и мренките ѝ са китове... Вие сте млад, силен, за вас не е необходимо да се самоизлъгвате. Защо не станете китобоец?

Докато чакаха влака, влязоха в бюфета, хапнаха печени наденици и пиха розово вино.

— Чудесен китобоец би станал от вас — говореше зашеметеното от вино старче. — Идвайте по-често при мене. Ще ви дам книги за китобойци.

Цяло лято ходеха на малката рекичка за мрени. Никола Петров не научи нищо за живота на дядо Рембо, нито старият букинист се интересуваше от живота и професията на своя приятел. Само от време на време го съветваше да не си губи времето и да стане китобоец.

С настъпване на есента Дублие се появи с куп договори. Петров вече нямаше време да чете, нито да ходи за риба.

В един дъждовен ден той потърси букиниста, но не го намери. На оградата, където подреждаше книгите си, стоеше жена.

— Почина... Впрочем удавил се — обясни тя.

За да прикрие вълнението си, Петров запрелиства една книга.

— А вярно ли е, че някога дядо Рембо е бил китобоец? — след дълго мълчание запита той.

Жената се замисли, после каза:

— Сигурно е бил. Той всеки празник се качваше на влака, за да пътува кой знае накъде...

През есенния и зимния сезон на 1896 година Петров участвуваше в програмите на най-големите парижки казина и нито един борец не можа да го победи. Директорите го рекламираха по афишите си като получовек-полугорила. Бившият градинар бе станал голям борец, но културата му беше още малка и всяка своя карикатура смяташе за подигравка. За да се отърве от карикатуристите, реши да си обръсне космите и Дублие с мъка го възпря.

— Радвай се, че ти обръщат внимание — успокои го той. — Карикатури се правят само на известни хора. Карикатурата е реклама...

Но и без реклама менажерите обикаляха българина и му предлагаха изгодни условия за борби извън страната. За тяхно учудване той им отказваше. Едва през юни на следващата година, когато Дублие настоя да замине за Берлин, Петров му откри, че е решил вече сам да сключва договорите си.

Пиеха кафе. Французинът остави чашата и взе статуетката на малкия Херкулес.

— Е, да... Рано или късно това трябваше да се случи. Малкият Херкулес е порасъл вече за големи подвизи...

Петров очакваше този разговор със свито сърце. Беше му мъчно за Дублие, но неговият свободолюбив дух копнееше да се отърве от твърде дългото опекуство.

— Аз съм ти благодарен. Без твоя помощ едва ли щях да стана истински борец, но смятам, че...

— Разбира се, не възразявам... Вече имаш право — нервно каза Дублие, изпи кафето на екс и с въздишка започна да разхлажда езика си. — Очаквах този ден и ти благодаря, че го забави...

— Аз винаги ще бъда твой ученик и никога няма да те забравя — каза Петров.

Разделиха се приятелски, но у българина остана някаква гузна горчивина. На другия ден го потърси.

— Какво има приятелю? — някак си особено го запита французинът.

— Дойдох да ти предложа нещо, което бих направил, като поостаря.

— Да отворя зарзаватчийница ли?

— Не, не... — преглътна иронията му Петров. — Ти не разбираш от зеленчуци. Иди в България и потърси силни мъже. В моята страна са познати само два спорта: кошиите с коне и борбите. У нас има добри ездачи и силни борци.

Дублие се позамисли.

— Не зная български... Ела с мене да ги подберем.

— Забрави ли, че съм дезертъор?

Французинът се умърлуши.

— Ще пиша на брат си да те посрещне и разведе из България...

Дублие поклати глава.

— Така е, вече съм остарял. Отслабне ли борецът, обречен е на глад... Аз някога бях най-големият противник на това да се печели от чужди победи, но... Ти ми даваш съвет. Ако го изпълня, какво ще си помислиш за мене?

— Всеки плаща на учителя си. И аз от сърце ти плащам.

Дублие се развълнува.

— Ще отида в твоята родина. Дано намеря силни и честни хора като тебе...

Изпрати го на гарата, предаде му писмото до брат си, пакет с подаръци и поседна в купето.

Дублие бе посърнал и нервно пукаше ставите на пръстите си. По едно време скочи, разтършува куфара, измъкна шише и го надигна.

— Лекарство. От известно време нещо стомахът... — смънка той.

Замириса на абсент.

— Не се притеснявай! Сигурен съм, че ще успееш — успокои го Петров.

— Ще видим. Ще видим — отново запука пръсти Дублие.

— Подбери си турци. Не са взискателни и няма да ти избягат...

Последната дума накара и двамата да замълчат.

— А ти къде реши да се бориш? — след малко запита Дублие.

— В Лондон.

— Лондон!? — наклони се напред французинът. — Сигурен бях, че ще отидеш в Берлин. Работата с цирк „Буш“ е опечена...

— Още е рано за „Буш“. Там гостуват най-силните борци на Европа.

— Че какво от това. Веднъж ще победиш, друг път ще паднеш, важното е редовно да си получаваш хонорара. Лъвовете няма да се съгласят да им отнемеш наградите.

— Искам да стана лъв и тогава...

— Добре! Добре! — потупа го по коляното французинът. — Амбицията е необходима за бореца, но е вредна, когато не отговаря на възможностите му.

Без да иска, Петров направи гримаса.

— Загуби ли вяра в мене?

— Вече си първокласен борец, но над тебе има още две класи: шампионите и, тъй да се каже, супершампионите. Ти не си срещал още Брин, Абс, Бокероа, Пол Понс... Това не са хора, това са чудовища. Всичките са с по 30–40 килограма по-тежки от тебе...

Звънецът на гарата удари, Петров подаде ръка.

— На добър път! Завиждам ти, че отиваш в България.

— А аз се страхувам, че отиваш в Лондон. Пази се! Там ще бъдеш без мене...

Петров излезе на перона, Дублие смъкна прозореца на купето.

Заваля. Изпращачите отвориха чадъри и продължиха да разменят с пътниците много пъти повтаряни и нищо незначещи пожелания.

Дежурният чиновник провери дали вратите на вагоните са затворени, застана мирно, вдигна червен кръг и изсвири с малко рогче. Локомотивът му отвърна с писък и в облаци от дим потегли.

---

[1] Локатер (фр.) — обитател. ↑

НА ОСТРОВА

Лондон го посрещна мрачно. В късната есен огромният град изглеждаше грозен и враждебен. Нямаше го мекият, приятен парижки въздух. Не се виждаха кокетни сгради, весели градини и усмихнати девойки. На мътното небе се очертаваха силуетите на сиви къщи, из улиците тъпо тракаха копитата на файтонджийски коне, по тротоарите бързаха делови бомбета. Миришеше на сажди.

Черни кораби пореха мръсната Темза. По площадите не кацаха нито гълъби, нито врабчета. Нищо не радваше окоето на Петров, а най-малко афишите с името му, напечатано върху прегърбения силует на горила.

Администраторът на „Алхамбра“ го заведе в третокласен хотел, остави го сам да си разтовари уредите за тренировка и му обясни, че ще дойде привечер да го вземе с файтон.

Обиколи няколко пъти хотелската стаичка със страх, че всеки миг може да пропадне през прогнилия ѝ под, съблече се, отвори шкафа за мивката, видя празна кана в оцърбен леген и злобно дръпна сигналния шнур.

Очакваше да се появи камериер, но на вратата се показва млада жена с червени коси. Жената изпищя и прикри зъбестата си уста с длан. Не беше виждала такъв огромен, космат мъж.

Петров пхна каната в ръцете ѝ. Червенокосата излезе съобразителна, домъкна и ведро с вода.

— Мръсен град — каза на френски Петров.

Жената не го разбра, но се усмихна и му поля да се измие.

Намираще се в най-големия град на света и любопитството не го остави да стои в мизерната стаичка. Облече се и тежките му стъпки разлюляха дървената стълба.

Поскита из улиците, поспря се пред витрината, прекоси площад с каменен обелиск и почувствува глад. Влезе в първия срещнат ресторант и си поръча четири бифтека. Келнерът постави на масата четири прибора и с келнерско достойнство се отдалечи. Мина половин

час, но бифтеците не идваха. На съседната маса се настаняха двама мъже и веднага им сервираха. Петров се ядоса и изтрака с вилицата по чинията. Посетителите на ресторанта извъртяха глави към него, а важният келнер заплашително изтича.

— Бифтеците! — извика Петров и показа часовника си.

Келнерът се оправда, че изчаквал да пристигне цялата компания и тогава да сервира. Но щом необикновенният клиент унищожи бифтеците, застана мирно.

— Добре! Добре! — похвали го на български Петров.

— Лондон е ужасен, но бифтеците му са хубави.

Келнерът нищо не разбра, но лицето му светна, когато видя бакшиша.

— Пак заповядайте, сър — каза той.

— Не съм сър, борец съм — отвърна Петров и изпратен от любопитните погледи на посетителите, напусна ресторанта.

Администраторът го взе от хотела с черно ландо. Конете потракаха десетина минути и спряха пред площадчето на „Алхамбра“. Кочияшът скочи от капрата, отвори вратата на ландото и силно извика: „Моля път на шампиона Никола Петров!“ Българинът намисли да го опровергае, но вместо това свали бомбето си и поздрави влизащите в залата зрители.

След атракционната програма на сцената постлаха зелен килим по размер на тепих. Директорът на „Алхамбра“ запита дали някой иска да се пребори с шампиона. Наградата не бе чак толкова голяма, но все пак един работник можеше да живее половин година с нея.

Никой не се отзова. Тогава директорът с ирония напомни, че се надява някой английски лъв да го пребори.

Изглежда, иронията на директора подействува. Плещест мъж изплю изгаснал фас и докато вървеше към сцената, се съблече. Публиката го акламира и музиката засвири.

Беше някакъв моряк, жилест и небръснат. Отдалеч лъхаше на ракия. Морякът се приготви, но Петров заяви, че му е обидно да се бори с човек, който е пил. Директорът се намръщи, публиката замърмори. Щом морякът разбра, че не искат да се борят с него, излезе на рампата и се провикна:

— Господа, аз съм пил само три чаши уиски. Та няма млякото ще ми даде сила?...

Залата се разсмя и окуражително заръкопляска. Директорът помоли Петров да започне борбата.

Няколко секунди след свирката морякът пъшкеше на пода.

— Това ли е английският лъв? — запита Петров и директорът с удоволствие преведе въпроса му.

Публиката мълчеше. Петров повдигна още лежащия на килима моряк и му помогна да се облече.

— А след като английският лъв не можа да победи балканската горила, може би ще се опита да стори това някой Джон Бул? — запита директорът. — Разбира се, ако победи, наградата ще бъде двойна.

Петров разглеждаше зрителите, някой му махна с ръка и той позна червенокосата от хотела.

В една ложа се надигна мъж с нероновска фризура и рошави бакенбарди. Той пъхна лулата си в сърмена торбичка и мълчаливо се отправи към сцената. Наистина той приличаше на Джон Бул от карикатурата на „Пънч“, но този Джон Бул беше млад, красив и сигурно як.

Директорът изтича и му подаде ръка, покани го да се облече и започна да обяснява, че младият „благородник“ (защо благородник, не обясни) му изглеждал сериозен съперник.

И наистина „благородникът“ се оказа добър борец. Познаваше хватките и дори се опитваше да се бори по непозволен начин. Разбира се, директорът-рефер му правеше забележки, но същевременно го извиняваше пред публиката, че не е достатъчно запознат с правилата, които уж били задължителни само за професионалистите-борци.

Патриотично настроената публика аплодираше и, най-малкия успех на своя сънародник. Петров се бореше предпазливо, защото усещаше, че с този „благородник“ му се устройва капан. На петата минута разбра, че се бори с професионалист.

Първият манш мина без превес. Докато англичанинът триеше изпотеното си тяло, публиката отново го окуражаваше. Петров потърси с поглед единствената си позната и ѝ се усмихна.

На втория манш реши да свали Джон Бул в партер и да му приложи специалитета си, но когато сложи ръка на врата му и го блъсна, за да го изкара от равновесие, разбра, че „благородникът“ не е чак толкова силен, защото панически се отскубна. Няколко минути двамата се дебнеха, без да предприемат атаки. Петров усещаше, че

публиката ще принуди противника му да се престраши и чакаше този момент. И наистина, когато от салона се чува недоволни подвиквания, англичанинът се активизира. Опитва се да праметне Петров през рамо със захващане на дясната му ръка, но българинът го сграби и хвърли през гърдите си. Публиката освирка „благородника“, победителят облече халата си и зачака, но нов смелчага не се обади.

— Много бързо ги смачкахте. Хората искат по-дълги зрелища — с упрек го посрещна директорът.

— Спи ми се — отвърна Петров.

Влезе „благородникът“.

— Да ви запозная с Брин, най-добрия ми борец — каза директорът.

Петров се намръщи.

— Разбрах, че ми правите клопка.

— Не, просто исках да изпробвам силата ви — пошегува се директорът. — Плащам, а и наградата не е малка... Представете ли си, ако някой докер...

Брин гледаше Петров с мрачно възхищение.

— Чувал съм името ви от моя учител Дублие. За него сте страшилище — каза Петров на Брин.

— Не съм във форма. Дълго време ръката ми бе в гипс, но с това не искам да ви подценявам. Вие сте необикновено силен — каза Брин.

— Доволен съм от вас и ви каня на вечеря — прекъсна разговора им директорът. Знаеше, че щом борците взаимно започнат да се хвалят, ще последва искане за увеличение на хонорара им.

Петров отказа да вечеря с директора.

Щом се прибра в хотела, на вратата се почука. Беше червенокосата. Носеше афиш на Петров и помоли за автограф.

— По-добре ще бъде, ако се почерпим — смачка афиша той.

Червенокосата изхвъркна и след малко се появи с огромна шапка и кожено манто. Заведе го в близкия ресторант. Петров пийна чаша вино и я хвана за ръката. Свиреха валс. Там, където стъпките не вървяха и хората на дансинга му пречеха, той лекичко повдигаше своята партньорка и без да ѝ даде възможност да докосва пода, я въртеше. Стана късно, оркестърът беше неуморим, на Петров му се искаше вече да си отиде, но червенокосата не го пускаше.

Прибраха се призори.

— Бях щастлива, защото забелязах, че всички момичета ми завиждаха — каза тя и го въведе в добре мебелирана, просторна стая. — Стаята е вече ваша... Хайде да си продължим разговора — допълни тя и започна да се разсъблича.

„Защо пък правилото да няма изключение? — мислеше си Петров. — Борецът от време на време трябва да се преборва и с някоя жена...“

Потръгна му на Острова. За една вечер две победи и за награда най-хубавата стая.

Оказа се, че червенокосата е собственичката на хотела.

Борци от разни народности уж като моряци, уж като случайни гости се опитваха да премерят силите си с българина от „Алхамбра“, но мечтите на всички достигнаха до пода.

Лондон заговори за непобедимия Петров.

Англичаните изглеждаха някак си нечувствителни и затворени, но умееха да се възхищават от човешката сила и всяка вечер акламираха Петров. Пълният салон подобряваше настроението на директора, правеше го общителен и дори внимателен със своите артисти. А към „доходния“ българин просто проявяваше бащински чувства. Често го канеше в дома си на вечеря и с гордост го представяше на своите приятели в клуба на артистите, голямото тухлено здание на „Куинстрийт“ 5.

Атмосферата на клуба бе едновременно строга и интимна. Строга я правеха келнерите за свое удоволствие, а интимна — камината с винаги пращящи пънове.

В трите зали можеха да се намерят всякакви вестници, списания и книги. Поднасяше се цейлонски чай, бразилско кафе и ирландско уиски. За борците, които също се смятаха за артисти, кухнята на клуба доставяше отлежало в чикагските хладилници бизонско месо.

Петров свикна да се храни в клуба, но рядко си поръчваше от специалитетите.

— Прави ми впечатление, че от известно време се храните с риба, а тази вечер си поръчахте пиле. Да не би да сте болен? — запита го Брин, с когото се бяха сприятелили.

Бяха минали в пушалнята, за да изпият кафето си и да почакаят Шарлота, жената на Брин, която бе отишла да посрещне съученика си Бек Олсен.

— Никога не съм се чувствувал така добре, както сега — отвърна му Петров. — Знам, че борецът не трябва да яде месо, което се угоява в кочина, и месо, което хвърчи.

— Точно така. Това е изпитана рецепта...

— Която вие ненапълно сте спазили.

— Останах верен на говеждото, но не можах да се преборя с очите... Шарлота беше упорита и ме победи — доволен от отговора си, засмя се Брин.

Петров изпи кафето и потъна в удобния фотьойл.

— Струва ми се, че спортистът трябва да разнообразява храната си — започна той. — Волът бил силен, та затова трябвало да ядем месото му? Ами лъвът е по-силен от вола, тогава следва ли да ядем бифтеци от лъв?

— Но лъвът се храни само със сурово месо — възрази Брин. — Затова англичаните препоръчват бифтекът да е кървав и ненапълно опечен... Нямаме основание да смятаме англичаните за глупави.

— Не смятам англичаните за глупави, но не обичам кървави бифтеци — каза Петров. — А не сте ли се запитвали защо слонът, който изобщо не яде месо, е най-голямото и най-силното животно? И конят пасе, пък тегли и препуска... Оная вечер един джентълмен, който дълги години скитал из Африка, ми разказа, че людоедите изяждали сърцата и мозъците на своите жертви, за да наследели ума и смелостта ми. Драги Брин, не смятате ли, че теорията за нашата храна има нещо общо с дивашките вярвания?

Брин бързо запримига.

— Не знам дали има, но най-големите борци се хранят с говеждо. Яжте картофи, зеле и моркови, пък ще видим дали ще победите някого.

— Сигурно няма да победя, но ако към зеленчуците прибавя месо, масло, яйца и плодове, силите ми ще бъдат същите, както ако ям само говеждо. При това няма да има нужда да гълтам сода и да пия вода „Виши“...

Брин се размърда на стола си. Беше консерватор, позоваваше се на авторитети и не желаше да се замисля върху думите на българина.

— Аз знам едно, че всички шампиони са се хранили с говеждо и винаги с говеждо — настояваше той.

— А аз до преди две години се хранех със зеленчуци и пак бях силен... Сега опитвам нещо средно: вместо четири бифтека, изяждам един, а останалите заменям със салата, риба, сирене, плодове... Когато за пръв път пристигнах в Лондон, изгълтах четири бифтека и вечерта се срещнах на тепиха с вас. След борбата изядох още четири, за да възстановя силите си, и на другия ден нямах апетит. Трябваше да пия сода, мляко... Беше ми лошо. Тогава реших да се храня по-обикновено.

Петров постепенно рушеше закостенелите порядки на старите спортни педагози и създаваше нови. След десетилетия те биваха оценявани и налагани като необходими за спортния режим при борбата.

Ако сега прелистим някое модерно ръководство за режима и техниката на борбата, с изненада ще открием, че преди 70 и повече години Никола Петров е прилагал всичко, което съвременните спортни педагози препоръчват.

Той пръв между спортистите разруши мита, че силата на човека идва единствено от огромните количества погълната храна. Успя да отдели истината от хиперболизацията в народните песни за юнаците, които наведнъж изяждали по „девет ялови крави“ и пиели по „една бъчва вино“, за да каже по-късно пред Павел Патев, че „възпетите от народа герои може би не са притежавали свръхестествена сила, но положително са страдали от разширени стомаси“. И още нещо: „Народите са бедни, гладни и онова, което в действителност нямат, иска им се да го имат поне във въображението си. Затова трапезите в песните им са отрупани с месо, бели погачи и руйно вино... Знам по себе си. На младини много енергия изразходвах, а се хранех с каквото намерех. Мечтаех да си хапна баница — дотам стигаше гастрономното ми въображение. Щом започнах да печеля, карах майка си да ми точи баници и тя, горката, смяташе, че ще се разоря...“ И накрая: „Никъде не се споменава древните герои да са били лакоми. Лакоми са били боговете им, на които са принасяли в жертва волове, телета и овни, за да ги омилостивят“.

Жалко, че Никола Петров не е водил дневник и всичко онова, което знаем за него, е дошло до нас непряко, чрез устата на приятелите му. Жалко, че и със своите приятели и дори в семейството си твърде

рядко е говорил за „своята работа“, както е обичал да нарича борбата. Страхувал се е да не го помислят за самохвалец.

По-късно, когато му е бил нужен секретар, той е предпочитал сам да урежда работите си. Дори брат си, който напуснал Сметната палата, за да му помогне във финансовите работи, е държал настрана и не го е запознал с подробностите на живота си.

Може би е бил мнителен, саможив или скъперник? Животът на Никола Петров опровергава това. Той не е обичал опекунството, под каквато и форма да е то.

В клуба пристигна Шарлота Брин и Бек Олсен — шампион по борба на Дания.

— А ето, че Олсен има съвсем особено мнение по въпроса за храната — продължи темата Брин.

Петров не отделяше изненадан поглед от големия корем на датския шампион.

— Той е имал щастието да обиколи Далечния Изток и е донесъл интересни новини за спортистите, но лично аз не мога да ги възприема — продължи Брин. — Китайските борци смятали, че единствено водата дава сила и затова пиели огромни количества от нея.

— Че как така ще пият, след като не са жадни? — запита Петров.

— Сигурно много се потят. Навярно в Китай е много горещо — намеси се в разговора Шарлота.

Бек Олсен самодоволно потупа издутия си корем.

— Трябва да го смъкнете — посъветва го Петров.

— Напротив! Още ще го увеличи... Попитайте Шарлота, като какъв ме познава.

Шарлота показва пръст и всмукна бузите си.

— Бек беше най-хилавият младеж в пансиона. А на гарата, ако не ми се беше обадил, нямаше да го позная.

— Аз пък веднага те познах. Не си се променила. Пак си хубава, весела...

— Не преувеличавай! Тогавата тежах 50 килограма, а сега гоня седемдесетте!... Но за това е виновен моят мъж. Има необикновен апетит и аз, само като го гледам, се разяждам.

Брин я потупа по страната.

— И 100 килограма да станеш, пак ще те харесвам...

Петров продължаваше да гледа корема на Бек Олсен.

— Били сте хилав!? — учудено попита той.

— Китайската система е необикновена — важно започна Олсен.

— Ние, европейците, се тъпчем с бифтеци, а хората преди хилядолетия са изнамерили разковничето за увеличаване човешката сила, и то по най-обикновен начин. Вярно стомахът се издува, но мярката за красота е нещо относително. В Китай например борец без голям корем е просто смешен. Стомахът за китайските борци е извор за сила. Той е, тъй да се каже, котелът на локомотива. Колкото по-голям е котелът на локомотива, толкова повече пара може да произведе, а следователно и...

— И вие побеждавате с този корем!? — отново се учуди Петров.

— Вече ме представиха кой съм. А вашата професия?

— Господинът е Никола Петров. Изглежда, не обърна внимание на името му, когато те запознах — с упрек каза Шарлота.

Бек Олсен пъкна палци в жилетката и продължително изгледа Петров.

— Да. Чувал съм това име...

— А казват, че имало и индийска система — прекъсна разговора Брин. — Един йога препоръчвал в „Глобус“ някакво си особено дишане и предлагал не да тренираме, а да се протягаме. Давал пример с хищниците, които правели малко движения, но често се протягали и прозявали.

— Добре, че не препоръчва на борците да лежат на пирони — изхриптя Бек Олсен. — Какво ще кажете, господин Петров?

— Бях в „Глобус“. Йогата се казва Гама. Мускулите и ставите му са по-еластични от гума. Той може да кръстосва краката си на врата и да обръща главата си назад като лебед...

— Бек, това сигурно няма да ти бъде приятно — пошегува се Шарлота.

Гушата на датчанина пламна.

— Виждал съм най-различни мошеници, дори и такива, които гълтат ножове и огън — с презрение каза той.

— Не съм съгласен с вас — каза Петров. — Гама не е мошеник, а изумителен атлет. Можем да се поучим от него. Например за дишането

и съсредоточаването. Когато се върнах от демонстрациите му, дълго време размислях и реших да разуча системата му...

Петров извади от джоба си малка книжка. Никой не полюбопитствува да я разгледа и той отново я прибра.

— Етиопците и арабите мажели кожата си с някаква мазнина и по този начин подхранвали мускулите си. Тези мазнини ме смущават — рече Брин и се приготви да става.

— Защо ви смущават? — запита го Олсен.

— Защото след няколко дни тръгвам на турне из Египет.

— Но вие нищо не сте ми казвали за турнето! Обмислихте ли добре? Там климатът е по-горещ... — изненада се Петров.

— Трябва да се живее. След като ме победихте, не виждам особени перспективи. Директорът на „Алхамбра“ ми намали хонорара близо два пъти... У нас казват: „Щом лисицата се настани в дупката на язовеца, язовецът трябва да си търси друга дупка“.

Шарлота недоволно поклати глава.

— Сравнението не е подходящо. Нито господин Петров е лисица, нито ти си язовец.

— Може би си права — със зле прикритата мъка каза Брин. — Но ако заместим лисицата с лъв и язовецът с бивш лъв, поговорката няма да стане по-приятна.

Олсен се разсмя и продължи да се смее, докато лакеят донесе дрехите на семейство Брин.

— А ти не се смей — закани му се с пръст Шарлота. — Наистина господин Петров е лъв.

— Едва ли слонът би се уплашил от лъва — отвърна Олсен.

Датчанинът му беше неприятен. Петров го остави да пие минерална вода и влезе в салона за карти.

Непобедим на тепиха, българинът разрешаваше на новите си познати да го побеждават на масата и наивно възнаграждаваше нечестната им победа. Не допускаше, че джентълмени могат да се сдружават, за до го обират. Но и когато странични наблюдатели го предупредиха, че партньорите му играят непочтено, той продължаваше да играе. Боледуваше от носталгия по своя край и търсеше среда да се разсейва. В Браила и в Париж той милееше за България някак си несъзнателно, като птиците, които всяка пролет се стремят да отлетят там, където са били излюпени. На Острова вече страдаше. Мисълта, че

не може да се върне в родината, го гнетеше и радостта от победите му бе отровена. Канеха го на гуляи, но винаги отказваше. Мразеше тези пиянски тържества, защото чувствуваше, че в тях той е само повод, за да могат да се повеселят. Алкохолът не му доставяше удоволствие и сякаш само картите донякъде успяваха да притъпят носталгията му. Може би защото те го въвеждаха в едно непознато общество. В него той се учеше на обноски, на оня етичен ритуал, който все още оставаше тайна за него. Мъчеше се по някакъв начин да запълни бездната между четвъртокласното си образование и силата, която го бе издигнала в сферата на джентълмени. Славата му на физически силен човек не го задоволяваше, той търсеше и по друг начин да обърне внимание на обществото. И за тази своя слабост скъпо заплащаше... Но нима и Дублие не заплащаше, когато му разкриваше тънкостите на борбата? Не, Никола Петров не искаше да бъде само силен борец, а и нещо друго. Точно какво и той самият не знаеше, но му харесваше да се смесва с джентълмените в клуба, да ги гледа какво правят, да ги слуша какво говорят, да изказва и той мнението си по някои въпроси.

Благородниците имаха на табакерите си гербове. Петров си купи златен часовник, който звъни, и на капака му инкрустира лъв. Същият лъв, който слезе от хайдушките калпаци и се настани в българския герб.

Обаче свежият възрожденски дух на Петров мъчно можеше да се прихване в почвата на едно вече ферментирало общество.

— Все пак, струва ми се, че е невероятно един дякон да стане революционер, и то такъв революционер, че от него да се страхува цялата Отоманска империя — невинно му подхвърли един от комарджиите, след като усети, че тази вечер борецът играе резервирано.

От опит знаеше, че щом се заговори за България, Петров изпада в особено състояние; забравя, че играе на пари, и не следи кой как подрежда картите си.

И този път Петров стръвно захапа въдицата.

— Ако не беше революционер, нямаше да го обесят пашите, а щеше да го съди попски съд... Вашият Робин Худ е чираче пред Левски.

В този миг парите бяха по-важни и никой от англичаните нямаше намерение да защитава Робин Худ.

— А по-силен ли е бил от вас? — запита друг.

— Той е бил по-силен, по-умен, по-честен от всички ни и не е бил подъл комарджия...

Джентълмените не се обидиха, защото вече печелеха.

За щастие комарджийската страст на Петров бушуваше само в определени часове. Когато часовникът с инкрустирания лъв звъннаше, той захвърляше картите и поръчваше да му донесат пардесюто. И този път, когато го чу, прекъсна играта.

— Но вие проигравате щастиято си! Известно е, че който губи преди полунощ, печели след полунощ — опитаха се да продължат играта увълчените комарджии.

— Знам, но Дублие не разрешава — показва им часовника Петров.

Джентълмените не можаха да си обяснят как един часовник марка „Дублие“ може да накара българина да изостави играта в нейния разгар и останаха с впечатление, че „този силен човек от Ориента е суеверен“.

Петров тръгна към хотела с малка радост, че ги е надхитрил.

И след заминаването на Брин Шарлота продължи да посещава клуба, обядваше с Петров, гледаше борбите му и след всяка негова победа се провъзгласяваше за „лъки фелоу“^[1]. Наистина Петров винаги печелеше на тепиха, но колкото и „лъки фелоу“ да стоеше до покерджийската маса, никога не му носеше сполука.

— Губиш си и времето, и парите. Престани да играеш! — след като се увери, че не му носи късмет в комара, каза му Шарлота.

— Губя си времето!? — учуди се Петров. — А иначе какво ще го правя?... През деня тренирам, а вечер, щом не се боря, скучая. По-добре ли ще бъде, ако изпивам парите си?

— Сега побеждаваш, защото си млад, но...

— Бели пари за черни дни, нали?... Но за какво ще ми трябват пари, когато дните ми ще се почернят?

— Те те мамят. Ти почти винаги губиш...

— Губя от по-умни, от по-хитри!... Тези графове, лордове и известни артисти никога не биха седнали на една маса с мене, ако нямах пари...

— За какво са ти потрябвали тези мошеници?

— Учат ме на лустро и аз им плащам. И те се трудят, за да преживяват, горкичките...

— Можеш да си вложиш парите в някакво доходно предприятие. Ще получаващ рента — не отстъпваше Шарлота.

— Рента! Никога няма да стана роб на парите. Започна ли да им слугувам, ще се превърна от спортист в търговец...

— И все пак не разбирам защо? — клатеше глава Шарлота.

— Не разбираш? А аз разбирам ли? — избухна Петров. — Глупав съм, прост съм, затова играя, затова ме обират.

Тя нежно хвана ръката му.

— Не, ти не си прост, нито глупав... Ти си само много, много силен, много добър и много самонадеян.

Знаеше, че го харесва, но се държеше студено с нея. Беше победил мъжа и нямаше намерение да побеждава жена му.

По това време се бореше в „Емпайер“, където през ден сваляше най-добрите борци на Великобритания. Директорът на „Алхамбра“ съжаляваше, че го е изпуснал, и му предложи турне из колониите. Петров отказа. Лондон започна да му харесва. Англичаните добре плащаха победите му, а вечер с нетърпение чакаха да го победят в салона за карти.

Веднъж им предложи да не играят, а да се преборят — сам срещу петима. Ако победи, ще му дадат 500 гвинеи, ако те победят, той ще на брой на всеки по 100 гвинеи.

Възмутиха се. Било недостойно за тях.

— А достойно ли е да играете партижан срещу мене? — запита ги той и те отново се възмутиха. — Добре, ще продължим — предложи им Петров, — обаче ако забележа, че някой се опитва да мошеничи, ще му откъсна главата.

Разотидоха се и Шарлота, която го бе подучила да им каже така, тържествуваше.

Останаха сами в клуба. Той четеше вестници, а тя го гледаше влюбено.

Внезапно захвърли вестника.

— Видя ли какво направи? Уплашиха се и избягаха. Сега с кого ще играя? — упрекна я той.

— С мене. Аз зная табланет...

Тази вечер отново пропуши.

Влажната лондонска зима го потискаше. Струваше му се, че небето се е откачило и е легнало върху покривите на къщите. Дробовете му се пълнеха с пушек, от мъглата очите му се възпалиха, внуши си, че ще се разболе. Някои от борците му предлагаха да пие уиски, но към това питие той изпитваше отвращение. И гроговете, с които червенокосата го гощаваше, не му харесваха. Досаждаха му и постоянните ѝ предложения да се задомят. Червенокосата се озлоби и изля гнева си върху Шарлота, която често го търсеше в хотела. Смяташе, че е завъртяла главата на българина, накичи я с разни епитети, излъга я, че му е годеница, и ѝ забрани повече да го посещава.

Вечерта Шарлота направи скандал в клуба. Упрекна Петров, че е скрил от нея годежа си с хотелиерката, разплака се и се напи. Членовете на клуба се насладиха на тази сцена.

Петров се изнерви, не изчака договорът му с „Емпайер“ да изтече и замина на едномесечно турне в Италия.

Беше зажаднял за слънце и го намери първо в Рим, а после в Неапол и Венеция.

Градът на 118-те острова и 116-те канала го плени и той остана в него още половин месец. За пръв път си позволяваше почивка и ѝ се радваше като ученик на ваканция. Сутрин правеше лека тренировка и тръгваше да се възхищава на града, създаден от изкуството на десетки поколения скулптори и художници. Дишаше незамърсения от индустриалните комини въздух, радваше се на бистрото италианско небе и вечер гледаше сенките на гондолиерите през чаша с прозрачно „лакрина Кристи“.

Любуваше се на създадената от векове хармония между каменните мостове и водата; вираше се в слънчевите отблясъци на каналите и душата му се къпеше в някакво ведро спокойствие. Не беше чел възторжените стихове, посветени на този град, нито беше чул музиката на вдъхновилите се от него композитори, той сам откриваше очарованието му и безмълвно му се наслаждаваше. Даже не слушаше бръщолевенето на многознайните гондолиери, защото не го интересуваха имената на онези, които са притежавали този или онзи дворец. Той само гледаше и чувстваше как слънцето приятно го гали.

Една привечер влезе в „Златната базилика“. Гондолиерът му бе разказал, че преди повече от 10 века свети Марко бил погребан в Александрия и за да не бъде тялото му осквернено от сарацините, двама търговци го откраднали и тайно пренесли във Венеция, където му издигнали златен храм. От благодарност Марко покровителствувал венецианците и ги предвождал във войните като крилат лъв.

Българинът бе изумен от пищността на Катедралата, която дождовете в продължение на хилядолетие бяха разширявали и разкрасявали, за да я превърнат в един неповторим паметник на изкуството. И нещо друго го порази: иконите нямаха нищо общо с католишките, те съвсем приличаха на българските.

Гондолиерът не му беше казал, че православни майстори са пипали по стените и мозайките на храма.

Имаше литургия. Петров се опря на една мраморна колона и музиката го унесе. Песенните молитви го върнаха в детството му, когато майка му със свещ в ръка се връщаше от черква. Сладка мъка докосна сърцето му. В този миг му се прииска майка му да е при него, да се радва на иконите, да им се кланя, да се кръсти и пали свещи, да прави всичко онова, което правят майките заради здравето на живите и упокоя на мъртвите...

Хладината на мрамора плъзна по тялото му, Петров потръпна, излезе от храма и запали цигара. Дали от вълнение или от дима глътката му пресъхна, задави се в мъчителна кашлица. Когато се поуспокои, захвърли табакерата и яростно я смачка. После вдигна очи към кубетата и се закле в името на майка си, че никога няма да пуши. Сведе глава, зърна отронилите се рубини от табакерата, пъкна ги в джоба и с объркани мисли се отправи към хотела, където от няколко часа го чакаше бърза телеграма.

Собственикът на централното лондонско казино „Паладиум“ сър Еври Хоуз му предлагаше договор за борец от изключителна класа.

И пак Лондон. Пак задръстеното от забързани бомбета Сити. Пак призрачният Тауър и потъналата в мъгла готика на парламента.

Завърналите се след италианското турне борци бяха разказали за победата на Петров над нашумелия в Рим Джиовани Райцевич. Преди две години Райцевич се беше борил без загуба в „Паладиум“ и успехът на Петров стана сензация в цирковите кръгове. Затова телеграмата така бързо го откри във Венеция. С настъпване на пролетта борбите в

Лондон замираха, идваше редът на конните състезания и затова на менажерите им трябваша известни имена.

---

[1] Лъки фелоу (англ.) — късметлия, тук в смисъл на кадемлия (б.р.). ↑

ГИПС, ШАРЛОТА И ЛАСТИЦИТЕ НА СЕНДО

Директорът на „Паладиум“ не само подканяше зрителите в салона да се борят с непобедимия българин, но обяви наградите във вестниците. От различни градове и страни пристигнаха борци да опитат късмета си, но нито един от тях не можа да достигне голямата награда. След месец реши да се опита и съученикът на Шарлота Бек Олсен, който с огромното си туловище и неестествено дългите си ръце внушаваше ужас между борците. И Петров мъчно се справи с корема на датчанина. Чак на петия манш успя да преодолее пихтиестата крепост, но когато се опита да приложи хватка за събаряне, Олсен го удари с лакът в зъбите. Ужасната болка разяри Петров, той сграбчи омразния корем, вдигна го, за да го прехвърли през себе си, но в този миг се подхлъзна и 150-килограмовата тежест се стовари върху крака му.

Изнесоха и двамата на носилки: датчанинът в безсъзнание, а Петров с прекършен над глезена крак.

В клиниката на професор Джонсон установиха, че фрактурата е тежка. Костта бе напълно раздробена и операцията продължи повече от два часа.

— Ето ги черните дни! — изпъшка Петров, когато го гипсираха.

— Казахте ли нещо? — запита го професорът.

— Мога ли да се боря с този крак?

— Ако до утре не посинеет, може би ще го спасим.

Петров ухапа юмрук, за да не извика.

— Ще можете да се борите, разбира се... А сега се опитайте да заспите — успокой го професорът.

Спомените не му позволиха да заспи. Първо се появи майка му, за да го упрекне, че безсмислено прахосва парите си. След нея се домъкна газда Марин. Той свали калпак и кой знае защо, се прекръсти. После му каза: „Ако ме беше послушал, сега нямаше да умреш, а щеше да ми бъдеш съдружник“.

„Така е — съгласи се с него Галя. — Аз те обичах и двамата щяхме да си живеем щастливо в Браила. Какво постигна в Париж и Лондон? Нищо. Прощавай, мечо, аз повече не мога да те чакам и затова ще се омъжа за някой друг.“

„Сгреши, че ме напусна. Ти имаше сила, а аз — ум. При мене нямаше да се случи това ужасно нещо... И защо трябва да умреш в този влажен град? Колко хубаво е да умреш в Париж! Ти ще бъдеш погребан в мъгла, защото забрави своя учител Дублие...“

Опита се да стане и с вик се сгромоляса. Дотърча сънлива санитарка и го попита дали не желае вода.

Петров губеше съзнание, призраците се редяха един след друг. Появи се и един мустакат фелдфебел. Фелдфебелът измъкна сабя и със страшен глас извика: „Дезертърът Петров Никола Джуров!“

— Аз, господин фел...

„Ти избяга в Лондон, ти измени на родината си. Позор!“

— Аз не съм годен за военна служба. Аз съм сакат... Виджте, нямам десен крак...

Фелдфебелът вдигна сабя да го разреже.

Чу се трясък.

Санитарката го намери в безсъзнание между разглобеното легло.

На третия ден професорът му направи преглед.

— Човек-скала! — със задоволство извика той. — Раздробените му кости сами търсят предишните си места. А аз мислех да го режа...

Петров се усмихна на влязлото през прозореца пролетно слънце.

Най-силният човек на Лондон имаше пари колкото да заплати скъпата операция и да остане в клиниката на професор Джонсон не повече от седмица. Напоследък не му вървеше на покер и всичко, което бе спечелил на тепиха, отиде в джобовете на мнимите джентълмени. След като се успокои, че няма да му отрежат крака, Петров започна да се безпокои за бъдещето. Едва ли някой от цирковите директори щеше да му даде аванс, а да очаква помощ от покерджиите, беше безсмислено. Разчиташе само на червенокосата от хотела, но тя не идваше.

Уреди си сметката, останаха му две лири и поръча файтон. Смяташе да се прибере в хотела и там да помисли какво да прави.

Зарадва се, когато сестрата му съобщи, че някаква жена настоявала да го види. Беше сигурен, че е червенкосата.

В стаята влезе Шарлота.

— Аз идвах и вчера, но не ме пуснаха — каза тя и остави рози на шкафчето.

Петров я гледаше с нескрита изненада.

— Друга ли очакваше?

— Да... Нали си ми сърдита?

— Чувствувам се виновна, че моят съученик ти причини нещастие. Толкова непочтен човек... В клуба се получи писмо за тебе...

Писмото беше от Дублие. Канеше го да се върне в Париж, където самият той организираше големи борби. Благодареше му за съвета да отиде в България. След дълги обиколки из „безкрайни хълмове и луди гори“ открил петима силни мъже и ги довел в Париж. И петимата знаели само турски: Юсуф, Изет, Кара Ахмед, Кара Осман и Нурула Филиз. Настанил ги в Монмартър, варял им по четвърт вол на ден, давал им пари за кафе и ги подготвял за предстоящите борби.

„Уших им султански дрехи със сърмени гайтани, от Цариград им изписах червени фесове. Добри хорица. Не се интересуват от договорите с директорите и с нетърпение чакат да си направят «кефа», като се поборят... Няма как, трябва по някакъв начин да изкарвам пари“ — завършваше Дублие и го поздравяваше за успехите му в Лондон

Петров прочете писмото, лицето му се изопна, устните му заиграха.

— Ако знаех, че писмото ще те разтревожи, нямаше да ти го дам — пошепна Шарлота.

— Не, не!... За друго си мислех — разтърка чело Петров.

Сестрата донесе дрехите му и съобщи, че файтонът го чака.

— Къде ще отиваш? Разбрах, че са те обрели... — разтревожи се Шарлота.

— В хотела.

— Няма да те пусна при оная... Ще дойдеш у нас. Аз ще се грижа за тебе.

— Нали мъжът ти още не се е върнал?... Като научи?

— Той те уважава, ще се зарадва...

Докато Шарлота му помагаше да се облече, чуваше развълнувания ѝ дъх, чувствуваше тръпнещите ѝ пръсти, усещаше нетърпеливата ѝ страст.

Файтонджията ги запита на какъв адрес да ги заведе, но не получи отговор. Подкара конете и когато стигна първата пряка улица, наново се обърна.

Шарлота стисна ръката на Петров.

— Добре, но за всичко после ще си заплатя — съгласи се той, размислил, че е по-добре да не остава в хотела при червенокосата.

— Карайте на „Еймпъри стрийт“ 15 — весело подвикна Шарлота.

Введе го в салонче с пиано, над което в бронзирана рамка се пъчеше Брин с неизбежните за борците ленти и медали.

— При тебе е приятно. Навярно си щастлива: апартамент, мебели, пиано...

— Пианото ми е зестра. Моите родители само това ми изпратиха, когато избягах подир Брин. Смятаха, че една почтена госпожица, която е завършила колеж, не бива да се омъжва за циркаджия...

— Съжالياваш ли?

Шарлота свали шапката си, дръпна два фуркета и гъстите ѝ коси паднаха върху раменете.

— И да съжالياвам, вече е късно. Нямам деца, нямам радост... Брин е добър, но не ме разбира... Ти си по-друг. Ти си истински джентълмен...

Петров пресилено се изсмя.

— Джентълмен!? Аз съм неук и груб...

Шарлота притисна страната си до неговата.

— Не, мили... Ти не си учен, но си умен и благороден... Отдавна те наблюдавам. Ти побеждаваш живота и му се присмиваш... Познавам всичките колеги на мъжа ми, но ти съвсем се различаваш от тях. Иначе не бих се влюбила в тебе...

Петров вдигна глава към портрета. Лицето на бореца изглеждаше строго и тържествено.

— Няма защо да огорчаваме Брин.

Шарлота мълчаливо подаде устни, но той се отдръпна.

След малко се опита да свали портрета на мъжа си, но Петров я възпря.

— Нека да се увери, че ние няма да вършим нищо лошо — каза той.

Не беше боледувал и се притесни, че не може да тренира. Струваше му се, че лакомствата на Шарлота не подхранват мускулите му, а се превръщат на тлъстини. От страх, че може да заприлича на Бек Олсен, той избягваше да поглъща течности и често масажираше стомаха си.

Опитваше се седнал да вдига гири, но се измъчи.

За да го разсее, Шарлота му свиреше. Той гледаше как дългите ѝ пръсти тичат по клавишите и слушаше замислен. Веднъж засвири позната мелодия и той запя.

— Но ти си имал чудесен баритон!? — извика Шарлота.

— Глупости! Песничката я научих в цирка... Обичам други... Някога ги пеех, като удрях тарамбука...

— Тарамбука? Какво е това тарамбука?

— Нещо като гърне, като ей оная ваза, но вместо дъно има опъната кожа... Зная да свиря и на китара.

— Изпей ми някоя българска песен — помоли го тя и отново седна на пианото.

Петров затвори очи и тихо започна да пее. Песните го върнаха в родната земя. Носеха спомени от детството му.

— Колко тъжни са вашите песни! — пошепна Шарлота.

— Навярно твоята страна е облачна и пуста...

Очите на Петров блеснаха.

— Няма по-слънчева и по-зелена страна от моята, но много мъка е видяла... Трудно ли е да се свири на пиано?

— Искаш ли да опитаме?

Петров внимателно прокара пръст по клавишите.

На другия ден му предаде първия урок. С повдигнат крак той стоеше до пианото изкривен и упорствуваше.

— Благословена да бъде тази играчка! Ако не беше тя, сигурно щях да полудея — след месец каза той и погали пианото.

— А аз не вярвах, че си толкова упорит. Сигурна съм, че ти си единственият борец, който може да свири на пиано.

— Бек Олсен има заслуга...

Същата вечер Шарлота доведе приятеля на мъжа си — гимнастика Юджин Сендо, който като Пол Понс имаше спортна школа.

— Много се зарадвах, когато узнах, че сте се настанили в дома на приятеля ми Брин! — протегна ръка Сендо.

— Защо се радвате? — подозрително го изгледа Петров.

Сендо не се смути.

— Защото отдавна познавам семейство Брин. Те са благородни хора и при вашето състояние едва ли бихте намерили по-приятна обстановка...

Сендо беше приветлив мъж със сиви очи и ниска подстригана коса.

— Много пъти съм ви наблюдавал на арената, но не е имало случай да се запознаем. Госпожа Брин му разказа за вашето нещастие и бих желал да ви помогна.

Петров отново го изгледа с подозрение, но сивият поглед го поуспокои.

Сендо разви пакет и извади четири дебели ластици, окачени на две дървени дръжки.

— Този ексъсайзър^[1] е мое изобретение. Прилагам го при тренировките в школата си. Ластиците успешно заменят гирите и особено много развиват гръдните мускули и ръцете.

Той подаде малка брошура на Петров.

— Ето описанията на всички упражнения. Опитайте и вие. Особено сега, когато кракът е гипсиран, ластиците ще ви помогнат да не изоставате с тренировките си.

Петров се оживи, прелисти книжката, поразгледа скиците и нетърпеливо пое ластиците.

Двамата бързо се сприятелиха.

— Добър човек! — възкликна Петров, когато гостенинът си отиде.

— Иначе не бих те запознала с него — отвърна Шарлота. — Лани мъжът ми си навехна ръката и той го взе да тренира момчета от школата. Добър е, но е малко смахнат.

— Не забелязах...

— Внушил си е, че от ден на ден хората стават все по-хилави и се мъчи да ги направи спортисти. Написал предложение до Парламента да се гласува закон учениците и ученичките да имали

задължителни часове по спорт: да се борят, да се боксираат и да се премятат на разни уреди... Представяш ли си момичетата да се борят, боксираат?

— Затова ли е смахнат?

— Ами момичетата... Как така с ластиците? — задъхваше се от смях Шарлота.

Петров я подръпна за косите.

— Щом ти, жената на борец, се смееш, какво остава за другите. Сендо не е смахнат, а вие сте глупави.

— А ти не дърпай толкова силно! Не съм ти жена... — нацупи се Шарлота.

— Смятам, че Брин няма да ми се разсърди, даже и да те понапляскам — отвърна Петров.

На сутринта тя свиреше, а той под такт на мелодията се упражняваше с ластиците. Шарлота можеше да му поднася всякакви лакомства, те вече нямаше да се превръщат в тлъстини. С изобретението на Сендо и с пианото времето минаваше приятно и полезно.

Кракът зарастваше нормално и един ден Петров реши да се разходи до школата на Сендо. Подпираше се на бастун. Пристъпяше бавно, мъчително, но разходката му донесе радост. Докато оздравее, Сендо му предложи да обучава млади борци срещу добро възнаграждение.

С нетърпение очакваше мига, когато ще се освободи от противния гипс, но щом го свалиха, се уплаши. Кракът се бе стопил. Изпразнената от мускули кожа висеше и корените на космите ѝ се бяха възпалили. Наслоеният костен пръстен около счупеното място деформираше глезена и стъпалото не можеше да се раздвижи, сякаш и то се беше срасло.

— Костта е правилно зараснала, останалото ще се оправи с времето — окуражи го професор Джонсон, но този път Петров не му повярва.

Беше свикнал да се движи с гипсиран крак, а без него се чувствуваше съвсем безпомощен. Опита се да стъпи и от болка се

строполи на пода. В ужас, че вече няма да може да се бори, очите му се напълниха със сълзи.

Щом го поставиха на леглото, той им даде гръб и безсмислено загледа стената. Мислеше, че операцията е излязла несполучлива и завинаги е изгубил крака си.

Професорът даде наставления на Шарлота и Сендо как да се грижат за болния.

— А ние мислехме да отпразнуваме свалянето на гипса в някой ресторант — подсмъркаше Шарлота в кърпичката си.

— И това ще стане, но по-късно...

— Защо състоянието му се влоши? Той така добре се чувствуваше напоследък? Дори ходеше на работа в школата на господин Сендо — продължаваше да се вълнува Шарлота.

— Чувствувал се е добре, както може да се чувствува добре човек с дървен крак — каза професорът и извади бланка за рецепта. — Нужни са масажи, бани, но преди всичко трябва да се излекува ужасният му фоликулит... Преди да гипсирам крака, трябваше да го избърсна. Да, даже и професорът винаги трябва да се учи...

Изпратиха го и се върнаха при Петров. Завариха го седнал на кревата с изпънати крака.

— От тази суха пръчка няма да стане крак. Страшната горила окуця — изпъшка той.

— Временно ще понакуцвате, а после... тежко на шампионите — обади се Сендо.

— Знам, че се лъже при болен — поклати глава Петров.

— Нямате основание да ме смятате за лъжец! — престолено сърдито каза Сендо и намигна на Шарлота. — Госпожо, забравихте ли, че трябваше да отпразнуваме свалянето на гипса? Щом не можем да отидем в клуба, тук ще се повеселим...

Петров продължаваше да гледа изтънелия си крак. Шарлота преглътна сълзите си, отвори пианото и след малко на смешен български запя:

*„Стани, стани ти лъв балкански,
от сън дълбок се събуди...“*

Сендо така ѝ пригласяше, че Петров не можеше да не се усмихне.

— Какво каза професорът? — попита той.

— Че не очаквал здравеняк като вас да се уплаши от дребна работа... Разрешава ви след месец-два отново да се борите.

— Ама наистина ли каза така?

— Професорите не лъжат...

Възпалението на кожата мина и кракът на Петров попадна в лапите на масажиста Франк, набито човече с месести палци. Той не говореше, действуваше. Петров се потеше, а Шарлота вместо него плачеше. Отначало ставите скърцаха, но постепенно топлата сапунена вода ги размекна.

— Откъде ми доведохте този темерутин! Ще го убия — викаше на български Петров, но Франк не разбираше български и продължаваше да го измъчва.

На втората седмица обиколката на крака се увеличи с един сантиметър и борецът повярва, че отново ще има два крака.

След месец кракът се наля, но Петров още се подпираше на бастун и силно накуцваше. Професорът му препоръча разходки и Сендо започна да го взема на ловните си излети.

Първия път отидоха до едно близко имение, платиха ловната такса, изкачиха се на плешив хълм и пуснаха кучетата.

Слънцето, зеленината, малките горички в обширното поле му вдъхнаха надежда, че напълно ще оздравее. Мисълта, че отново ще се бори, стопли сърцето му, докуца до Сендо и го прегърна.

— Юджин, благодаря ти! Ти и Шарлота се грижехте за мене като за брат...

— Ти си чудесно произведение на природата и трябваше да те спасим — проговори му на ти и Сендо. — В този хилав, израждащ се свят рядко се раждат истински мъже.

Сендо повдигна двуцевката си и я потупа.

— Тя е виновна вече да няма херои и рицари...

— Бил ли си войник?

Сендо отпусна пушката и се облегна на близкото дърво.

— Бях... В колониите трябваше да стрелям по свободолюбиви, силни хора, въоръжени с лъкове и копия... Наказаха ме, че не съм искал да ги убивам. После едва ме спасиха от една отровна стрела... Между хората изникват глупави недоразумения.

Гласовете на гончетата започнаха да звънят. Сендо изтегли коруците на пушката.

— Ако имаме късмет, госпожа Брин ще ни гости със задушен заек... Тихо!

Лаят на кучетата зачести, стана гневен. От близката горичка изскочи заек, за миг се спря и хукна към баира. Когато го изкачи, усети хора, врътна се, но сачмите го настигнаха и той провлачи задница. Сендо изтича и го доумъртви. Кучетата подскачаха, лаеха и искаха с опашките си награда. Сендо разпори заека и им даде вътрешностите.

— Не му стрелях повторно, за да не измъчвам домакията. Неприятно е да се вадят сачми от месото... Добре е, че първо излезе заек, та ни осигури вечерята... Сега трябва да открием следите на лисица, за да си направим истинско удоволствие — каза Сендо.

Минаха километри, докато кучетата надушат следите на лисица. Увлеченият в лова Петров забрави болния си крак: куцаше, препъваше се, но упорито следваше ловеца.

Видяха лисицата до едно пресъхнало дъре. Кучетата я преследваха с делово забити в земята муцуни.

— Да седнем! Пак ще мине оттука, но доста ще разиграва глупачетата — каза Сендо и извади от раницата ръжени филийки, намазани с гъши дроб, обилно поръсени с чер пипер. — Обичам да ловувам заради неусетно изминатите мили. Дивечът прогонва лошите мисли и освежава главата...

— Някога и аз обичах да скитам из полето и гората... Миналата година пък лових риба. Ходихме на една рекичка с дядо Рембо... Съветваше ме да стана китобоец. Удави се...

— Навярно водата е била студена и му се е схванал кракът?

— Не, той никога не влизаше във водата, а и рекичката беше плитка...

— Сигурно му е омръзнал живота.

— Не вярвам. Той ловеше мренки, радваше им се и отново ги хвърляше във водата да си живеят. Продаваше книги край брега на Сена, но не обичаше тази река. Била дълбока и мръсна...

Сендо отвъртя капачката на манерката си.

— Да пийнем по глътка ракия!

— А лисицата?

— Тя сама ще дойде при нас. Стига кучетата да не се уморят. Никой не може да избяга от съдбата си — каза той, мислейки не за лисицата, а за дядо Рембо.

Спортистите от школата уважаваха Сендо, но единодушно го смятаха за „дримър“^[2], когато им развива теории, че хората, независимо от своето здравословно състояние и обществено положение трябва да спортуват.

„И лордът на Лондон ли трябва да спортува?“ — питаха го шегаджиите, защото лордът беше слаб и за него казваха, че е прозрачен като призрак.

„Разбира се, и той трябва да спортува“ — отвръщаше им Сендо.

„А кентърберийският епископ?“ — опитваха се да го поставят натясно те.

„За него е най-наложително. Той трябва да смъкне 50 фунта тлъстини“ — загрижено им обясняваше Сендо, но щом шегаджиите си представеха кентърберийския епископ по къси гащи да се бори с „прозрачния“ лорд, изпадаха в неудържим смях.

Но шегаджиите бяха обикновени хорица, а лордовете и без Сендо се бяха уверили, че спортът е най-необходимото удоволствие: язدهа, играеха голф, крикет, тенис и изпращаха синовете си в спортни школи, за да бъдат предварително калени, ако нейно величество кралицата реши да ги изпрати да покоряват някое диво племе или да усмиряват някое друго, вече покорено племе.

Една неделя Сендо заведе Петров на състезание с хрътки, но българинът се интересува повече от тотализатора, отколкото от хрътките. Подучен от съмнителни специалисти, той заложил доста голяма сума и загубил.

На следващата неделя Сендо го излъга, че няма да има състезание с хрътки и отидоха в ловния парк, където се демонстрираше стрелба с ловни пушки. Австрийски, немски, белгийски, френски и английски фирми бяха открили изложба-базар, на който излагаха най-новите си модели пушки.

На Петров се хареса една лека, богато гравирана двуцевка, десеторно по-скъпа от най-скъпите модели.

— Избери си друга — предложи Сендо.

— Или тази, или никоя — каза българинът.

— Но ти нямаш толкова пари!

— Когато спечеля, ще си я купя.

Сендо неволно направи гримаса и Петров избухна:

— Значи загуби вяра, че отново ще се боря и отново ще побеждавам, така ли?

Сендо не отговори, взе пушката и му я подаде.

— Щом ти харесва, вземи я. Наистина тази „Холан-Холан“ не е за изпускане...

От радост Петров го прегърна.

— Ей, какво правиш? Ще ми счупиш ребрата! — извика Сендо.

Вечерта Шарлота му подаде плик с картичка от Египет. Брин го поздравяваше с оздравяването и му предлагаше още един месец да остане в дома му, тъй като щял да се забави.

„Все по-друго е жената да бъде под приятелски контрол, когато мъжът ѝ отсъства“ — завършваше писмото.

— Ти ли му писа? — запита Шарлота.

— Да — каза той. — Може би ме смяташ за глупак, но у нас, в България, не се посяга върху жената на приятел.

— А ако се разведе?

— Тогава ще бъде узаконена подлост...

Шарлота се нацупи. Петров я вдигна и я сложи на пианото.

— Искам да се веселим! Утре излизам на сцената...

— Ти си луд! Още не си съвсем здрав, а и Сендо добре ти плаща...

— Не съм луд, а парите не ми стигат. През деня ще обучавам децата на лордовете, а вечер ще повалям мъжете на Великобритания...

---

[1] Ексъсайзър (англ.) — гимнастически уред. ↑

[2] Дримър (англ.) — фантазьор, чудак. ↑

ДОЙДОХ, ВИДЯХ, ПОБЕДИХ

Океанският параход „Америка“ бързаше да напусне Темза, докато има прилив. След закуската пътниците се настаниха в лежащите столове на палубата и впериха поглед към зелените брегове, които цяла седмица нямаше да видят. Келнери в лъскави ливреи поднасяха на мъжете уиски, а на жените зелен ликьор, измислен против морската болест.

Съмнителни дами се овъртаха около самотните мъже. Международни мошеници с отегчен вид пушеха край масите за игра на карти, очаквайки своите жертви.

Когато параходът мина край Дувър, американският импресарио Джеймс Бърд облече кариания си костюм, пъкна в джоба шишенце с ментово масло против морска болест и влезе в каютата на Никола Петров.

— За пръв път пътувате за Америка, а не сте любопитен!? Всички пасажери са излезли на палубата — каза Бърд, като пооправи кърпичката на малкото си джобче.

— На връщане ще гледам... Трябваше да напиша няколко писма. Ако приятелите научат, че съм заминал, без да им се обадя, ще ми се сърдят. Нали параходът спира в Портсмът? Там ще ги пусна...

Бърд бе пристигнал в Европа, за да намери най-достойния съперник на американския шампион по борба Корбет. И журналисти, и циркови директори му посочиха българина. Намери го в школата на Сендо и му предложи да се срещне с Корбет при съблазнителни условия: ако победи, ще му бъдат изплатени 100 000 долара, а ако падне — 4000 долара, колкото за път и текущи разноски.

Петров поиска срок, за да си помисли. Далечният път, а и сведенията за машинациите, които се правеха в американския спорт, го смуцаваха. Каза за предложението на Шарлота, но тя, щом чу, че ще заминава за Америка, се разплака. Сендо се показа реалист. Той го посъветва да се справи с американеца, за да разчисти пътя си към световната титла.

Петров поиска уверение, че наистина Корбет е американски шампион, и когато пристигна официално потвърждение, съгласи се да предприеме дългото пътешествие, тъй като Бърд настояваше срещата да се състои в Ню Йорк.

— Европейците са бедни, няма да получа порядъчен сбор — обясни той. — А ако победите в Ню Йорк, смятам да направим турне с най-големия цирк в света „Барнум-Барлай“, който побира 12 000 седящи зрители под шапите си.

Уточни се датата на заминаването и докато най-известният шивач изработваше костюмите, Петров започна усилените тренировки.

Българинът залепи пликата на последното писмо, адресира го до Дублин, стана и се разкърши.

— Само да не ме улови морска болест. Казват, превръщала човека на парцал...

Бърд се прекръсти.

— Дано да не ви хване. Хиляди съм хвърлил за реклама и ако датата на срещата се измени, ще претърпя големи загуби.

— Каква реклама? — косо го изгледа Петров.

Бърд разтърка длани и после ги прекара по напоената си с брилянтин коса.

— Моите момчета вече действуват. Ню Йорк очаква европейския шампион...

Веждите на Петров се сгърчиха.

— Аз нямам такава титла.

— А някой побеждавал ли ви е?

— Не, но въпреки това аз нямам такава титла...

Бърд покровителствено го потупа.

— Със скромност не се печелят пари, сър. Името ви няма да направи никакво впечатление на моите сънародници, но когато към него прикачим титлата европейски шампион, тогава ще се бръкнат за билети. При нас върви само превъзходната степен: най-велик, най-силен, най-хубав, най-богат... Затова в нашата реклама вие ще бъдете най-силната, най-страшната и най-жестоката горилка.

— Пак ли горилка?

— Щом Корбет е „американски тигър“, защо вие да не бъдете „европейска горилка“? И лондонските афиши така ви рекламират.

— За французите бях българска горила, за англичаните — балканска...

— Това нищо няма да подсказе на американците. Та те не знаят къде се намират Балканите и България...

— Няма да изляза на арената, ако не се обясни на вашите американци, че съм българин от Горна Оряховица — разсърди се Петров.

Бърд извади бележник и записа мъчното име.

— Този град столица ли е? — запита той.

Невежеството на импресариото разсмя Петров.

— Столицата на България е София, а в Горна Оряховица се раждат най-големите градинари, произвежда се най-вкусната пастърма, въобще там всичко е най-най-хубаво...

— Интересно! Интересно! — записваше Бърд.

Слязоха в Портсмът да пуснат писмата и пийнат по чаша бира. Простиха се с Европа и параходът нагази в океанската бездна.

На другия ден лежащите столове бяха празни. Само няколко младежи лениво плуваха в басейна, а тенискортът бе окупиран от морски офицери. В салона за хранене идваха малко пасажери, останалите лежаха из каютите, захапали кърпичките си. Капитанът беше в най-добро настроение и заедно със своите помощници пиеше бургундско вино — от икономия на продукти щеше да си повиши заплатата.

Петров направи тренировка с ластичите на Сендо, поплува в топлия басейн, полюбува се на скачащите пред кораба делфини и за голямо неудоволствие на капитана си похапна добре. Бърд вреше нос в шише с ментово масло и геройски отбиваше пристъпите на морската болест.

Подир обед Петров се излегна на сламен фотьойл и задряма. Стресна го Бърд, който миришеше на мента и лицето му приличаше на пъпеш.

— Трябват ми още някои сведения — каза той и примъкна стол. — Кажете ми кои борци сте победили.

Петров затвори очи, за да си ги припомни и започна да изброява имената им. На двадесетото име Бърд го прекъсна.

— В Европа няма повече от двадесет известни държави.

Петров се понадигна.

— Какво общо имат борците с държавите?

— Вие изброихте техните шампиони...

— Глупости!

— Мистер Петров, не бъдете толкова скромни. Имената, които изброихте, са на шампиони... А ще ми кажете ли нещо за хонорарите си?

Петров му съобщи няколко цифри.

— Към всяка цифра ще прибавя по една нуличка и работата ще се оправи... А какво най-много обичате?

— България.

Бърд намръщи нос.

— Смятам, че обичате и дъвката „Бил“?

— Не се шегувайте!

— Не се шегувам. Производителят на тази дъвка ми е дал пари, за да я рекламирам. Но щом толкова държите за България, ще измислим нещо. Например: Европейският шампион най-много обича България, а българите — дъвката „Бил“.

Един ден, преди да стигнат американския бряг, импресариото загатна на Петров, че Корбет много-много не се бори по правилата, защото, преди да стане борец, е бил шампион по бокс.

— Предупредете го да спазва правилата! — каза Петров.

— Но той е по-особен... Не обича да го съветват. Преди месец счупи лявата ръка на своя съперник Симеон, а и други са постраждали от него... Искате ми се да го победите, но трябва да ви предупредя, че е опасен...

Петров рязко вдигна глава.

— Нали и в Америка се борят без оръжие, само с ръце?

— Разбира се, но...

— Какво но?

— Но Корбет, както споменах, е по-особен борец. Едва ли ще се остави да го победите. Наградата не е малка...

— Иначе бих ли пътувал през океана? — пригответе се отново да си подремне Петров.

Бърд вдъхна от ментовото масло.

— Харесвате ми. Вие сякаш сте роден в Америка.

— А на мен ми се иска американците да казват: „Силен е, сякаш се е родил в България...“

Първо се показа Статуята на свободата, а малко по-късно бяло параходче докара митничарите и най-нетърпеливите журналисти. Бърд им предаде снимки на Петров и предварително написани интервюта и те, без да видят бореца, скочиха отново в бялото корабче.

На пристанището ги чакаше тълпа от запаянковци и журналисти. Бърд им представи българина, който със светлосивия си редингот и италиански клак приличаше на дипломат.

— Мистър Петров, с какво чувство идвате в Америка? — запита го един журналист.

— Не на откривател, а на победител.

— А какво ни носите от старата Европа? — запита го втори журналист.

— Ластичите на Сендо, с които всеки хилав човек може да стане световен шампион...

Бърд го сбута. Това не беше предвидено.

— А какво ще пожелаете на нашия народ? — следваше въпрос.

— На народа здраве и пари, а на президента Уилям Маккинли здрави зъби, за да схруска островите.

Отговорът допадна. Съединените щати водеха борба за анексирането на Хавайските и Филипинските острови.

Интервюто бе режисирано от Бърд.

— А защо ви наричат горила?

— Защото маймуните не могат да измислят друго...

Тълпата се разсмя.

— А какво друго бихте ни казали?

— Че вашите пари не струват.

Настана недоумение.

— Но доларът е най-стабилната монета — провикна се някой.

— Дайте да го видя!

Бърд извади от жилетката си монета от 5 долара, Петров я начупи и хвърли парчетата към журналистите, които се сборичкаха.

Още същия ден вестниците публикуваха какви ли не измислици. Вестникарчетата ревяха по улиците: „Европейската горила Никола Петров стрива на прах златните долари“. „Европейският шампион къса

вериги, кърти дървета, носи на гърба си файтони както децата ученическите си чанти...”

Последното съобщение отговаряше на истината. След интервюто Петров помоли един файтонджия да разпегне конете, покани няколко журналисти да седнат във файтона, завря се под него, повдигна го с гърба си и го задържа няколко минути, като при това въртеше колелата му с ръце.

Ефектът беше неописуем. Бърд тържествуваше. Хрумването на българина му спестяваше хиляди долари за реклама.

Петров беше капитал и Бърд не го остави в хотел, за да не му се случи нещо, а го настани в собствения си апартамент-кантора на 58-ия етаж в един небостъргач на Манхатън. До борбите искаше да бъде под окото му, защото се страхуваше от Корбет.

С безредно разхвърляните си постройки, без дворове и зеленина, със студентите си небостъргачи, шумни улици и задушни безистени Ню Йорк не се хареса на Петров. Милионният град като мелница смилаше всякакви народности, за да омеси от тях някакво делово интернационално общество, без идеи и с един-единствен кумир — парите. Отдавна траперите бяха избили индианците и изяли бизоните. По прериите вече не дебнеше смъртта и преселниците превърнаха фортовете в алчни за печалби градове. В името на свободата Вашингтон бе покорил отделните американски области, бе ги нарекъл щати и на многоезичното население бе наложил за официален език един английски жаргон. Изглежда, този начин за присвояване на земи се хареса на следващите президенти и те започнаха да произвеждат нови щати.

„Детето на Европа“ бързо порасна и започна да ядосва своите европейски родители. А бъдещият президент Теодор Рузвелт вече дялеше своята прословута „голяма тояга“, с която имаше намерение да засвидетелствува „синовните“ си чувства.

Петров се блъскаше из Уолстрийт, броеше номерираните авенюта и никъде не можа да открие мъдрото спокойствие на лондонските или парижките улици. Въпреки деловата атмосфера в Ню Йорк витаеше бездънна скука, която Бърд и неговите колеги се мъчеха да разнообразят. Тук хората обичаха да се наричат тигри, бизони, гърмящи змии, та дори светкавици и облаци. Те не можеха да сравняват силния човек с Херкулес, защото не знаеха за неговото

съществуване. Те нямаха музеи със статуи на Аполон, на музите, на Давид и Спартак. Историята им бе къса, започваше от бизонските истории, а Бъфало Бил не можеше да замени нито Агамемнон, нито Ахил, нито Херкулес и Крали Марко...

С приближаване деня на срещата рекламната машина на Бърд все повече и повече се развихряше. Развинтената фантазия на репортьорите представяше бореца като истинска горила. Вечер я заключвали в желязна клетка, за да не се катери по небостъргачите.

От появяването на Петров в Америка и дребни хорица се мъчеха да правят бизнес. Някаква перачка даде интервю за белъто на бореца. Ризите приличали на туристически палатки и не можела да ги опере, защото били набодени с косми, дебели и остри като грамофонни игли. Бръснарят му пък твърдеше, че за да го избръсне, изхабявал десет бръснача, но го спасила фирмата „Пума“. Само за 2 долара му продала вечен бръснач.

В ресторанта, където се хранеше, бе изложен прибор с огромни размери. Собственикът на ресторанта поясняваше на клиентите си, че с тези прибор се храни българинът. Той също им показваше и казана, в който уж варели супата му.

Докато собственикът дърдореше тези лъжи, Петров мажеше на парче хляб черен хайвер и си бе поръчал само един шницел. Но ако той решеше да разобличи дърдоркото, сигурно щеше да бъде даден под съд за „обида на рекламата“.

Тази реклама започна да го безпокои; прогони го от улиците, изпълнени с карикатурните му плакати, и цялото си време прекарваше в усилен тренировка и сън. С нетърпение зачака сутринта след решителната вечер, за да потегли към Европа. Мечтаеше за големия креват на Брин, за пианото с бароковите крака, за супите с много лук, за ловните излети със Сендо.

Във Франция и Великобритания копнееше за България, а в Америка — за Европа.

Най-после 20 юли 1898 година дойде. Хиляди американци се натъпкаха в стадиона, за да се уверят, че Бърд не ги е излъгал. Музиката свиреше маршове, полицията ловеше джебчиите, публиката дъвчеше дъвката „Бил“ в очакване да види тигъра и горилата в смъртни схватки. Развяваха се раирани знамена със звезди, хвърляха се жабешки бомбички и над стадиона се носеха облаци от тютюнев дим.

Когато атмосферата съвсем се нажежи, някакъв дангалак излезе на арената и през рупор съобщи, че вече се преустановява залагането на тотализатора, и се надсмя на онези, които бяха заложили за българина.

Корбет се появи с наметало от тигрова кожа. Той се наслади на овациите и след това даде изявление пред журналистите, че не се съмнява в победата си. Музиката засвири националния химн. Публиката, щом видя Петров, разочаровано ахна. Той беше по-нисък от Корбет, носеше триколовен халат и нещо понакуцваше. Биноклите откриха на гърба му не горила, а лъв и едно непознато име: „България“.

Журито зае местата си и съдията се здрависа с двамата борци. Корбет и Петров също се поздравиха.

— Но това не е никаква горила, а стопроцентов мъж! — провикна се едно момиче.

— При това е хубавец! — възхищаваше се някаква жена, надигнала морски далекоглед.

— Ей, маймунче, свали си пуловера! — мъчеше се да бъде духовит луничав младеж.

Съдията, преди да даде сигнал за започване, съобщи, че срещата е валидна за излъчване на американски и европейски шампион.

— Ако нашият сънародник Корбет победи, става освен американски и европейски шампион. Ако българинът Никола Петров победи, получава титла „американски шампион“.

И двамата бяха достойни противници, но силите на Корбет сякаш се удвояваха от окуражителните викове на публиката, докато Петров не чуваше нито един приятелски глас. При борбите му в Браила, в Букурещ, Париж и Лондон все се намираше някой познат да го ободри, а тук и Корбет, и публиката му бяха врагове.

„Горе главата, Никола! Не прекоси океана, за да падаш... Не бързай, пази се да не направиш някоя грешка и изчакай американеца да се поизмори. Тогава нали си знаеш...“ — окуражаваше се сам Петров и в най-големи подробности режисираше поведението си.

Въпреки изявлението си Корбет започна да се бори предпазливо. От време на време хващаше тук-там българина, стискаше го жестоко, за да изпита силата на мускулите и нервите му, без да предприеме някаква хватка. Усещаше, че Петров веднага реагира и се подготвя да контраатакува. Все пак в седмата минута на първия манш успя да

обхване ръката и шията на българина и да го свали, но за голямо разочарование на публиката Петров успя да отскочи и като оловено човече да се изправи.

Маншът изтече, без Корбет да предприеме нова атака.

До седмия манш Петров се отбраняваше и още в началото разстройваше атаките на Корбет. Американецът наистина беше силен, владееше техниката, но хватките му бяха нечисти. Той уж случайно си служеше с лакти, с глава и дори с юмруци. На няколко пъти Петров погледна към съдията, за да го предупреди, но съдията се направи, че не е видял нищо нередно.

В осмия манш Петров направи няколко успешни „влизания“ чрез „гмуркане“ под ръката на Корбет, но американецът успя да го отхвърли.

Все пак и двамата се съобразяваха с нарежданията на организаторите. Те бяха забранили да се предприемат решителни схватки до десетия манш, за да може публиката по-дълго да гледа и да консумира. Търговията в стадиона бе безупречна. Стоотици бедняци бяха наети да продават лимонада, цигари, сандвичи, плодове и, разбира се, дъвката „Бил“.

Още в началото на единадесетия манш Корбет се активизира, захвана ръката и хълбока на българина, който се опита да приклепне, но се подхлъзна и беше лошо хвърлен на тепиха. Успя да направи мост, който американецът до края на манша не успя да разчупи. Специалните тренировки бяха направили врата на Петров як като дъб.

Зрителите бяха уверени, че нейният любимец ще победи, но не предполагаха, че Корбет вече диша тежко и се страхува да предприема схватки, при които са нужни големи усилия.

Петров започна да се бори активно. Без да завършва атаките докрай, той успя да умори своя противник и след повече от двучасова борба свали американеца в „партер“, призова Херкулес на помощ, прехвърли Корбет през гърди и със страшна сила го тушира.

Публиката стана на крака. Победеният гледаше глупаво, сякаш се пробуждаше от сън, но изведнъж се разяри, пъкна пръст в устата на българина и разкъса бузата му. Плисна кръв. Побеснелият от болка Петров сграби ръката на американеца и скъса мускула ѝ. Корбет изпищя и се замята по арената.

По шията и гърдите на Петров се стичаше кръв.

— Защо? Защо? — през кървави мехури хриптеше той.

Няколко жени припаднаха, други виеха като вълчици.

Мъжете се споглеждаха в недоумение бледи и гузни.

Санитари положиха Корбет на носилка и го понесоха между смълчалата се публика. С последни сили той се надигна и се закани, че Петров няма жив да занесе победата си в Европа.

На арената се качи Бърд. Лицето му бе по-бяло от брашно, трепереше от възбуда, но намери сили да поздрави българина с новата му титла „шампион на Америка“. Чак тогава съдията се сети да вдигне ръката на победителя. Членовете на журито също отидоха и поздравиха Петров.

— Браво, българино! Честно се бори и даде добър урок на нашия Корбет, който обича да се подиграва със своите жертви — каза най-възрастният.

След журито на арената се изкачи едър мъж с гипсирана ръка. Той прегърна Петров и го целуна по кървавото лице.

— Аз съм борецът Симеон — представи се той. — Вие отмъстихте заради мене. Вие не сте никаква горила, а истински човек. Благодаря! Благодаря!

Бърд поведе Петров към изхода, охраняван от неговите хора. Качиха се на един фиакър и бързо се отправиха към най-известния нюйоркски хирург.

Когато бузата на Петров бе защита и главата бинтована, Бърд плати на хирурга, извади чек за 100 000 долара и го подаде на Петров.

— Ще го смените в Европа... Победата ви беше знаменита, въпреки че Корбет я опорочи. Мислех да направим турне из Америка, но сега не смея. Корбет на всяка цена ще гледа да изпълни заканата си. Гангстерите са му приятели и навярно ще се опитат да ви убият... Аз и журито решихме веднага да отпътувате за Европа. Наредих да ви купят билет за един параход, който след час заминава за Лондон. Моите частни полицаи ще ви охраняват.

— Смешно е победителят да бяга... Но щом Крали Марко се е уплашил от едно малко куршумче... — промълви Петров.

— Аз пак ще дойда в Европа и тогава ще уговорим турне за Южна Америка. — каза Бърд.

Петров енергично завъртя глава.

— Никога! Никога вече в Америка!... — Аз мога да се боря с борци, но не и с гангстери.

Бърд замълча. Мълча и до пристанището. Чак когато параходът даде сигнал за тръгване, прегърна Петров и го целуна по бинтованата глава.

— На добър път, мистър Петров! Съжалявам, че си отивате, но се радвам, че дадохте заслуженото на Корбет.

Параходът се отдели от пристанището, Петров влезе в каютата и се строполи на леглото. Двадесет и четири часа спа непробудно, а когато се появи в салона за хранене, пътниците станаха и започнаха да скандират: „Да живее България!“

Очите на Петров овлажняха, бинтовете му се разкривиха в усмивка.

От Портсмът телеграфира на Шарлота, че се завръща. Помоли я на никого да не казва, освен на Сендо. Не желаше да го видят без мустаци и с пластири по лицето.

Шарлота го прегърна и се разплака.

— Казах ли ти да не отиваш! Казах ли ти — упрекна го тя.

— Какво е станало с тебе? Връщаш се преждевременно, ранен? — тревожно го запита Сендо.

— Отваряй фабрика за ластици. Такава реклама им направих, че американците лудеят за тях...

— Как излезе? Още нямаме никакви сведения — пристраши се да го попита Сендо, въпреки че беше сигурен в победата на Корбет.

Не можа да отговори, защото към него се втурна мъж с бележник в ръка.

— О, мистър Петров! Едва ви познах без мустаци...

— Кой ви съобщи, че съм се върнал? — запита го Петров и строго погледна приятелите си.

— Моят шанс. Аз съм репортьор и всеки ден посрещам корабите. От далечно плаване винаги идва някоя интересна новина. Ето и сега капитанът на кораба ми съобщи, че сте се завърнали... Честита титла! Щастлив съм пръв да ви поздравя.

Сендо отхвърли репортьорът и прегърна Петров.

— Господи! А аз мислех, че са те победили...

Шарлота немееше с отворена уста.

— Измислих заглавието на репортажа: „Вени, види, вици!“ — цвърчеше около тримата репортьорът.

— Това пък какво е? — пипна го за яката Петров.

— Нищо лошо — усмихна се репортьорът. — Дойдох, видях, победих... Това е знаменитото лаконично съобщение на Юлий Цезар до римския сенат за победата му над понтийския цар Фарнака...

— Хм... Сега пък горилата стана Юлий Цезар! — опита се да се усмихне Петров, но раната го заболя и сбърчи вежди. — Добре! — след малко се съгласи той, — но след „Дойдох, видях, победих“ допълнете „и се разочаровах“ ...

— Защо? Не ви ли платиха? — любопитствува репортьорът.

Петров извади чека и го тикна пред очите му.

— Сто хиляди долара! — люшна се репортьорът.

— Сто хиляди американци ги дадоха, за да видят как не бива да се спортува. Техният Корбет има здрави мускули и гнила душа. Когато го победих, ето какво направи... — каза Петров и показа окичената си с пластири страна.

— А вие?

— От болка ми причерня и скъсах бицепса му. Не обичам поговорката „Каквото повикало, такова се обадило“, но...

— Възхитително! Сензационно! Ще пиша: „Тогави мистер Петров пипнал мускула на ръката му и го изтръгнал като ряпа...“ или още по-добре: „Тогави българинът дръпнал мускула на ръката му и го скъсал като гнил ластик...“ Да, точно ластик, преди малко чух, че говорите за някакви ластичи...

Репортьорът беше едновременно досаден и занимателен.

— А как прекарахте в Ню Йорк? — изстреля нов въпрос той.

— Скучно. Живеех в една клетка на огромен кошер... Останах с впечатление, че американците мислят само за пари и за зрелища. И Бърд им организира такова зрелище... Радвам се и се срамувам, че съм американски шампион...

— Браво! Чудесно казано! Само след няколко часа лондончани ще бъдат смаяни от новината... — опита се да си тръгне репортьорът, но Петров го задържа.

— Съобщете я и в София! Нека моите съотечественици се зарадват, че един бивш градинар е станал американски шампион.

Репортьорът за миг изчезна.

— Победител! Ти си победител! — буйно го прегърна опомнилата се Шарлота.

— Хайде! Хайде! — отдели я от себе си Петров. — Да вървим! Довечера ви каня в клуба. Заради раната цяла седмица съм пил само фернет с мляко...

Вечерта на всяка маса имаше цветя, а на централната — трикоълорното флагче с лъв. Сендо раздрънка телефоните и покани известни спортисти, директори на театри и казина, журналисти. Не отсъстваха и джентълмените-покерджии, пред които се откриваха светли перспективи... Келнерите се движеха с удвоена важност и скрито поглеждаха към вратата, откъдето щеше да влезе Петров.

Той дойде със сиящата от щастие Шарлота. От благодарност за грижите към него Петров ѝ бе купил кеп от сребърни лисици и пръстен с диамант.

Пръв го посрещна репортьорът от пристанището и му подаде вестник, сгънат така, че да се вижда снимката му.

Петров му подаде 5 лири и очите на репортьора станаха големи колкото златната монета. Той широко разтвори вратата на клуба и извика с възторг:

— Американският шампион Никола Петров!

Сто тапи с гръм полетяха към тавана.

Петров се смути, взе поднесената му от Сендо чаша, позамисли се и когато настъпи неловка тишина, глътна шампанското, счупи чашата в пода и извика:

— Европа е по-силна от Америка!

Думите му предизвикаха необикновен ефект, защото между Великобритания и САЩ беше настъпил дипломатически разрыв заради островите в Индийски океан.

На другия ден един лондонски вестник писа, че българинът е по-стабилен от английската лира.

След победата над американския шампион Острова се оказа тесен за Никола Петров, защото малцина борци се преставаха да се срещнат с него. У него постепенно узряваше мисълта да напусне Англия. Той рядко се явяваше на сцената, преподаваше в школата на Сендо, посещаваше конни състезания, надбягвания с хрътки, а вечерите си запълваше с карти. Американската награда започна бързо да се топи.

— Е, какво от това? Аз съм непобедим на тепиха, а те — на игралната маса. Животът е такъв: един печели, друг губи — извиняваше се той пред Сендо.

— Тръгни с мене.

Сендо заминаваше за Брега на слоновата кост. Синът на губернатора, който беше завършил спортната му школа, го бе поканил на лов за лъвовете.

— Джунглата не е за мене. Ще потърся лъвовете на Европа — отказа му Петров.

— Ще ни напуснеш ли? — изненада се Сендо.

— Повече работа нямам тук. Пък и лекарят ми препоръча да прекарам зимата в Италия. Нещо кракът ме върти...

— Но как така изведнъж!? — продължаваше да се учудва Сендо.
— Допреди няколко дни плановете ти бяха други?

— Брин се върна... Снощи ме упрекна, че аз и Шарлота...

— А! Та затова ли искаш да ни напуснеш?

— Седна на масата ми, мълча, пи, мълча и накрая каза: „Аз съм си виновен. Не трябваше да я оставям толкова дълго време сама... Природата е по-силна от морала...“

Пиеше четвърто уиски, а аз ближех чаша с портвайн.

— Говори по-ясно! — казах му аз.

„Всичко е ясно. И на тебе, и на мене, и на нея е ясно“ — изфъфли Брин.

— Слушай, приятелю! Може да съм прахосник, комарджия, но не съм подлец — рекох му аз.

Брин замига с русите си клепачи.

„Не ти се сърдя, нито те упреквам, само ми е мъчно... Шарлота се е променила. Не ме поглежда. Не ми се радва. Непрестанно говори за тебе...“

— Помъчи се отново да я спечелиш — посъветвах го аз.

Брин удари масата с юмрук.

„Как да я спечеля, като поиска да се разведем?“

— Не очаквах това от Шарлота. Интересно! — пресилено се учудих аз. — Тя постоянно мислеше за тебе, тревожеше се, когато писмата ти закъснеят. Страхуваше се да не би да си се влюбил в друга... Може би иска да те изпита, пък и да я поревнуваш...

Брин извади лула и започна съсредоточено да я пълни.

„Дано е така. Аз я обичам“ — изпъшка той.

— Повярвай ми! Шарлота ти беше вярна... Завиждам ти, че имаш такава жена — уверявах го аз, а Брин ме гледаше недоверчиво.

„Нали няма да разрешиш да се разведем?“ — изведнъж проплака той.

— От тебе зависи. Утре заминавам — взех внезапно решение аз... Брин изпи уискито на един дъх, стисна ръката ми и ме погледна с приятелски очи... Останах с впечатление, че ми е повярвал, но се страхувам от Шарлота. Тя е влюбена в мене и затова трябва да замина, докато не е станало късно...

На другия ден Петров замина. Изпрати го само Сендо.

— Пожелавам ти успешен лов на лъвовете! — на раздяла му каза Петров.

— Догодина лъвовете ще се съберат във Виена. Сигурен съм, че ще ги пребориш...

Корабчето изсвири. Петров извади плик.

— Предай го на Шарлота. Дано разбере защо не съм ѝ се обадил... Наистина аз я обикнах...

Сендо усети два остри мустака на страната си, опита се да върне целувката, но Петров вече тичаше по мостчето към палубата.

Напускаше Острова, който му донесе едно нещастие и много радостни мигове.

ВИЕНА

В една пролетна вечер на 1899 година група виенски студенти нахълтаха в „Захер“ и шумно заеха предварително съединените маси. Посетителите на аристократичния локал, в който рядко се осмеляваха да влязат богати буржоа, се разтревожиха и собственикът на ресторанта трябваше да мине край всяка маса, за да ги успокои.

Цял месец Виена празнуваше петдесетгодишнината от възкачването на своя кайзер, царуване пълно с паради и валсове; спокойно, доходно царуване за съюзилите се австрийски и унгарски богаташи и мъчително за поробените чехи, словаци, словенци и хървати.

За да почетат половинвековното царуване на негово апостолско величество Франц Йосиф, в града, „където се смесваха всички потоци на европейската култура“, пристигнаха коронованите глави и президенти на почти всички европейски страни. За тяхно развлечение бяха поканени световно известни артисти, певци, музиканти, акробати и борци.

Във Виенската опера изтръгваше възхищение „босоногата“ Айседора Дънкан. В Бургтеатър царуваше ненадминатият Йозеф Кайнц; Рихард Щраус дирижираше своя „Тил Ойленшпигел“, в цирк „Ренц“ се състезаваха най-силните мъже на Европа.

И тази вечер след дълги и трудни борби сребърната купа на кайзера и тридесетте и шест хиляди форинта на кмета на Виена спечели Никола Петров.

Затова скромните българчета така шумно навлязоха в благородническото свърталище, затова така гордо насядаха на масите. Затова така възторжено запяха „Шуми Марица“, когато техният сънародник се появи. А той влезе с черна пелерина, с лъскав цилиндър, праметнал през шия бял шал, небрежно хванал тънкото си бастунче. Копринените рокли и лъскави мундири се развълнуваха. В продължение на две седмици българинът бе туширал най-силните борци на Европа. Днес бе победил и последния — претендента за

световен шампион гръка Вергюл Панаи. Сега пък покоряваше сърцата на аристократките с елегантната си фигура, огнения си поглед и с тънките черни мустачки.

Бяха го виждали на тепиха гол и не можеха да възприемат, че мощният борец може да се появи в „Захер“ като изискан герой от Щраусова оперета. Когато се увериха, че не грешат, забравиха протоколното си държание, станаха да го поздравят и не се поколебаха да пият шампанско от купата на кайзера, която минаваше от ръка на ръка.

— Пийнете си! Хапнете си! Кметът на Виена плаща — подкани своите сънародници Петров.

Българите развалиха стила на изискания локал и скоро се създаде народна атмосфера. След безкрайните Щраусови валсове един студент отиде при диригента на оркестъра, поговори с него и оркестрантите напуснаха естрадата.

— Господа, докато музикантите хапнат и пийнат за здравето на Никола Петров, позволете и ние да посвирим.

Управителят изтича с вдървено лице, но щом чу ръкоплясканията на знатните посетители, изкриви уста и се отдалечи.

Някои българи знаеха да свирят на цигулки, други на духови инструменти, а за общо учудване на българи и чужденци самият Петров седна зад пианото.

Отначало свиреха плахо, нестройно, но постепенно се престашиха и салонът се изпълни с бодри песни. Петров и тук побеждаваше. Там, където преди малко се въртяха валсове и тропаха чардаши, загърмяха стъпките на ръченици и хора.

Развеселените благородници и техните воални дами се хванаха за българите, гледаха ги в краката, мъчеха се да случат стъпките на непознатите им танци, препъваха се и подвикваха.

Над Петров се надвеси пълничък мъж с къса брадичка и бръсната глава.

— Братле, отстъпи ми пианото и иди си тропни хорце... Казвам се Христо Бракалов. Доскоро бях консул, ама нали народниците паднаха, та и аз... Преди час се върнах от Будапеща, научих, че си тръснал гръка и ето ме...

Бившият консул седна на пианото и ръчениците още по-бързо заситниха.

На другия ден Бракалов намери Петров и го заведе в дома си. Живееше в малко апартаментче, мебелирано наполовина по европейски, наполовина по български. Едната стая беше в европейски стил, а другата — с миндери, троянски грънци и калоферски черги.

— Оная стая наричам Европа, а тая — Българията... Настанявай се — покани го Бракалов и пъхна кафениче в меден мангал.

Миндерите, дървената софра, саксиите с мушкато на прозореца, полицата с калайдисани съдове сякаш върнаха Петров в родината му; душата му се разведри, от умиление очите му се овлажниха.

— Смят ми се, че в сърцето на Европа съм донесъл нашенски вехтории, но на мене така ми е добре. Като седнеш на ония скокливи столове с кадифета и пискюли не можеш да си пийнеш кафето с кеф и мислите ти бягат. А тука се поразгърдиш, поизтегнеш се, помечтаеш за Тунджа, за Мара Гидик и Юмрука. Балканджия съм аз, от Алтън Калофер, тука съм учил, тука работя, но корените ми български сокове пият...

— Ти, бай Бракалов, хич не грешиш. Как и аз не съм се сетил... Ама нали днес съм тук, утре — другаде, все по хотели, все по чужди места.

— То, моето момче, достатъчно е, че си носиш българското сърце и българската сила. Стопих се, че не можах да видя как гътна гръка. Пуста работа ме нагази... Е, разправяй! — подкани го Бракалов и му подаде оловено павурче с гюлова ракия.

— Ами какво да ти кажа... Панай ми предложи да делим парите и аз не се съгласих... После кандиса да съм вземел всичките, а той — титлата — пак не се съгласих...

— Мъжага! — потупа го по страната Бракалов. — Когато научих, че си обърнал американеца, крила ми пораснаха. Пък и сега. Ти си първият българин, когото кайзерът приема...

— Откъде знаеш? — учуди се Петров, на когото тази среща тежеше.

— Тук всичко се знае. Пък това донякъде ми е и работата... Гледай ти, лично генерал фон Фонер да го поздрави и кметът на Виена да му наброи наградата... Та ти знаеш ли как се отива до тях?

Бракалов смукна пълничките си устни, скочи и дръпна джезвето с надигналото се кафе.

— Затуй те поканих, да си поговорим за приема. Де да те знам, може нещо да сгрешис и да те обидят. Ти си силен на арената, ама те са силни в дворцовите салони... А сега си пийни кафенцето и пет пари не давай...

— Тежи ми, че не мога да се върна в България.

— Ох, и аз сега съм като тебе. Отзоваха ме, но не смея да се върна. Де да ги знаеш новите какво са намислили...

Мълчаливо засърбаха кафето, всеки зает със собствените си мисли.

По едно време Бракалов се стресна и плесна с ръце.

— Ей, нашенец, откъде си научил да свириш на пиано?

— В Лондон... То колко ли знам, но винцето ми даде сили...

— Брей! Та снощните префъркуцани да не би повече да знаят? Научили по някое валсче и се перчат... Гледаш ги едни такива лъснати, издокарани, а отвътре са шупливи... Нито са по-умни, нито са по-силни от нас, но нали са родени в империя — големеят се. А ние писукаме като новоизлюпени пиленца и си мислим, че орелът може да ни бъде квачка. Не мога да понасям ония нашенци, дето им се кланят. Разбирам, жадни са за европейска култура, но като са жадни да пият с мярка, иначе може да забравят, че са носили потури... Ти добре им натри муцуните. Нека тукашните разберат, че в малка Българийка не се люпят само пилци, а се раждат и лъвовете... Бре, бре, бре! Кайзерът да го покани на обед! На една маса да седят, едно вино да пият!? Момче, това е голяма работа! Страх ме е, че не можеш достатъчно да я оцениш...

Петров се позасмя.

— Тя, бай Бракалов, работата е по-проста. Решили да поканят победителя в палата, за да го разгледа кайзерът, и това е всичко. Виж, ако ме беше видял как се боря!... Крал Карол сам дойде в цирка на Сидоли.

— Те, балканските крале, метани сторват на кайзера. Пей дават само да видят граф Естерхази, а ти снощи го учи на ръченица и май го понастъпа, та после куцаше...

— Кой е той?

Бракалов поразмърда пръсти, сякаш си засуква мустаците, после си потупа раменете.

— С щръкналите мустаци и златните еполети. След кайзера той коли, той беси...

Петров се приближи до прозореца и с разнежен поглед заоглежда червените цветове на мушкатото. Откъсна няколко изсъхнали листа, както някога майка му преглеждаше цветята, сети се за поканата и въздъхна.

— Притесняваш се, а? — запита го Бракалов.

— Де да знам какво ще правят в палата.

— Я да минем в „Европата“. Ще се помъча да те понауча...

Прислужницата беше подредила за обед. По масата стърчаха най-различни чаши, фруктиери, сосиери, чинии и край тях блестяха по една педя сребърни прибори.

— Те, дворцовите протоколи, са като литургиите, изглеждат сложни, пък винаги са едни и същи — каза Бракалов. — Царската трапеза не е за наяждане, а за измъчване. Ще пукнеш и от скука, но важното е да докажеш, че и ти знаеш да сучаеш... За сития яденето е нещо обидно, животинско — продължи той, — та затова се мъчат да го окичат с разни церемонии, златни прибори и фарфорови съдове. А сега да започнем! Ти влизаш, да кажем, от тази врата, придружен от фон Форнер, заставаш тук и чакаш, докато се появи едно мустакато старче с разтреперани ръчички и хитри очички. Ти му се покланяш и не си подаваш ръката, защото той няма да ти подаде своята...

— После? — заинтересува се Петров.

— После кайзерът ще измърмори няколко думи, на които нито той си вярва, нито ти му вярвай. Може би ще ти каже: „Радвам се, че на моя юбилей един български Херкулес победи най-силните борци на Европа“.

— Херкулес ли ще каже? — наивно запита Петров.

— Сигурно... Ще го е яд, че победителят е славянин, ще му се прииска да те нарече с някакво животинско име, но ще ти каже, че си Херкулес...

— Така ли? — позасмя се Петров.

— После ще те покани на обед. Това е голямата награда... На масата ще присъствуват няколко изконтени кокошки и няколко надуты пуяци. Ей там, на важната страна на масата, ще седне кайзерът, срещу него, на отвъдния край на масата, ще има празен стол. Той е бил на

покойната му жена. От двете страни на масата ще се подредят кокошките и пуяците и ти ще бъдеш някъде между тях.

Петров седна на масата и Бракалов се изправи зад него като лакей с поднос.

— Първо ще ти сервират нещо трептящо, нарасено с лимони, което е желирана риба. Ще започнеш с тоя нож, който прилича на смачкана лъжица. Рибата е вкусна, но лакеят трябва да я прибере само начената. От дясната ти страна ще щръкне друг лакей с бутилка в ръка. С рибата се пие само бяло вино...

— Зная, зная... — опита се да го прекъсне Петров, но консулт беше в стихията си.

— Не гледай какво прави кайзерът! Той може да се изкапе, може и с пръсти да пипне кокалче, на него му е позволено, защото никой не може и да си помисли, че не знае етикета. Напротив, това се смята за пикантната част на обeда...

След малко Бракалов се учуди на умението на бореца да борави с приборите.

— Я го гледай! Сякаш в Лондон все с лордове е обядвал!

— Горe-долу не е лъжа... Обикновено вечерях с тях и после ме обираха на покер.

Бракалов замръзна като за снимка.

— А на какъв език ще говориш? Твоят немски е ужасен! — се поразмърда той.

— Сега го уча, но мога на френски, румънски, турски, английски...

— Разбрах, че си силен, но не предполагам, че си ми и умник! — размекна се консулт. — Започни на немски, извини се, че не го знаеш добре, и го обърни на френски, а после, уж без да искаш, заговори им на английски, тяхната верица...

— И това ли е всичко? — запита Петров.

— Това е и то трае два часа... След обeда сигурно ще ти лепнат някое медалче...

— Генералът ми заръча да се облека официално. Ще си сложа фрака.

Бракалов се позамисли.

— Не! — отсече той. — На обeд — не! Достатъчно е жакет. Както си сега...

Скочи, отиде в другата стая и след малко се върна с плюшена кутийка и копринена лента.

— Ще им скроим едно номерче — разтърка ръце той, извади от кутийката орден и го забодя на жакета. Върху жилетката препаса лентата и се отдалечи да го разгледа.

Петров недоумяваше.

— Ще се явиш като истински дипломат.

— И аз имам орден. Румънският крал ми го даде — похвали се Петров.

— Един стига. Този орден са ми го дали за заслуги. Ти повече го заслужаваш. Никой дипломат не е накарал Европа да говори за България, колкото ти...

— Ей, да не ме изобличат, че орденът не е мой?

— Аз отговарям.

На другия ден пред парадния вход на летния дворец „Шонбрун“ го посрещнаха генерал фон Форнер и началникът на дворцовия протокол Ничке — сухо старче с вдървено лице и монокъл.

Докато генералът дружески се ръкуваше, Ничке погледна ордена на българина и лицето му се удължи. Орденът, който беше предложил да му се даде, бе с няколко степени по-нисък от този на Петров. Ничке пошепна нещо на генерала и с бързи крачки се отдалечи.

Фон Форнер поведе българина по мраморни стъпала, охранявани от рицарски доспехи, преведе го през коридор с картини по стените и го въведе в салон, където се бяха събрали група царедворци и придворни дами.

Петров внимателно стисна нежните им ръце, отдели се няколко крачки и леко им се поклони. Мъжете въздържано отвърнаха на поздрава, а дамите го осветиха с любопитните си погледи. Между мъжете стърчеше брадатият виенски кмет.

— Господин Петров, вие ни възхитихте — обади се най-наконтената жена.

— Радвам се, че съм ви създал удоволствие — отвърна Петров.

— Ако всички българи са така силни, тежко на империята... — опита се да бъде духовит един генерал.

— Силни сме, но страната ни е малка — бавно отвърна Петров.

Чу се шушукане, няколко жени кокетливо се изсмяха.

— Простете ми за моя немски! Ще позволите ли да отговарям на френски или английски? — с престорено смущение запита Петров.

Царедворците се спогледаха.

— Но, моля ви се, ние не се засмяхме заради немския ви, а останахме задоволени от отговора. Все пак, за да не ви измъчваме, говорете на френски — каза един генерал, който, изглежда, беше най-важната личност.

— Вие сте шампион на Америка. Бихте ли ни разказали нещо за тази страна? — запита на френски жена със зелени очи.

Петров неопределено повдигна рамене.

— Разочарова ме... Страната е богата, хората са делови, но им липсва културата на Дунав, на Темза, на Сена...

— Добре казано. От отговора ви пролича, че не само спортът ви интересува — важно поклати глава кметът на Виена.

Петров не можа да му отвърне, защото в този миг влезе началникът на протокола. Групичката се разби, отстъпиха, като оставиха бореца отпред.

Двете крила на вратата едновременно се отвориха и се появи дребно старче с уморени очи и големи мустаци, които се преливаха в къдрави котлети по увисналите му бузи.

Фон Форнер представи Петров.

— Много ми е приятно! Много... Разказаха ми. Та вие сте били по-силен и от Херакъл! Надявам се, че и друг път ще зарадвате моите виенчани с борбите си... — каза кайзерът и стисна разтрепераните си ръчички.

— Благодаря, Ваше апостолско величество!

— Но, заповядайте! — посочи към масата кайзерът.

Докато Петров усети, някакъв лакей натрупа в чинията му грамада с желе. Българинът погледна чуждите чинии, в които бе поставено само по една лъжица от желето, почервеня и доста силно каза „Стига!“

Подпрял китки на масата, Франц Йосиф мълчаливо чакаше с наполовина спуснати клепки. По всичко личеше, че този обед му е безкрайно скучен, а може би си мислеше как да накаже оня провинциален генерал, който го бе уверил, че един австрийски капорал

ще спечели всички борби. Този капорал бе свален на втората минута преди седмица от Панаи.

Кайзерът отлепи китки от масата и се прекръсти. Всички останали се прекръстиха и присегнаха към салфетките.

Започнаха да се хранят, по-право да си играят с приборите в чинията. Петров продължаваше да чака. Дамата със зелените очи тихо се изсмя и останалите край нея също тихо се засмяха.

— При нас храненето става по доста сложен начин — казаха зелените очи.

— Знам и чакам второто блюдо. Не обичам риба с желе, госпожо! — спокойно отвърна Петров.

Дамата лапна парче риба и започна да го върти зад здраво заключените си устни.

Обедът протичаше бавно и мъчително. Никой не подкачи разговор. Устните не изпуснаха да излезе звук от устата, а позлатените прибори нито веднъж не звъннаха в китайския порцелан.

Лакеите сновяха зад гърбовете с котешки стъпки.

Когато прибраха последното блюдо и сервираха плодове, Петров се облегна назад.

— Интересно! Вие сте силен човек, а съвсем малко се храните? Очаквахме да ни отворите апетита — наведе се през масата фон Форнер.

— А вие сте много умен и ядохте колкото мене — отвърна Петров. Генералът се засмя.

Кайзерът чу гласове и сякаш стреснат от сън, повдигна глава.

По време на кафето от съседната зала се чу тъжна музика. Щом музиката спря, кайзерът стана и началникът на протокола му подаде червена атлазена кутийка.

Фон Форнер пошепна на бореца да се приближи.

Кайзерът извади от кутийката рицарски кръст с мечове и го закачи на шията на Петров.

— Носете го с чест и за спомен от мене — каза кайзерът и без да чака Петров да му благодари, обърна се към фон Форнер и му нареди да разведе българина из двореца.

Мъжете застанаха мирно, жените направиха реверанс, двете крила на вратата пак се отвориха и кайзерът със ситни крачки напусна салона.

— Е, мина церемонията! — щом останаха сами, каза фон Форнер.

— Мина — въздъхна Петров.

— Салонът, където се хранехме, се нарича „китайски“ — започна да обяснява генералът. — Той има едно приспособление, което императрица Мария Терезия е наредила да ѝ се направи, за да не я смущават лакеите при интимни разговори. Подът се разтваря и се появява маса, отрупана с различни ястия и напитки.

— Имала е право. Лакеите са досадни — отвърна Петров.

Двамата вървяха из коридор с големи полилеи. Генералът отвори една стая.

— Тук е живял Наполеон, когато е завладял Виена. На онова легло е починал неговият син Орлето. А тази препарирана чучулига му е била любимата птичка.

Петров разсеяно слушаше своя придружител, който продължаваше да го развежда из коридори, стаи и салони и да му разказва случки из живота на Хабсбургите.

Колосаната яка се впиваше в гушата му, беше му горещо, пък и мебелите на двореца издаваха някаква противна, старешка миризма.

Най-последно разгледаха двореца и излязоха в парка, който приличаше на огромен цветен килим.

— Доволен съм, че вие спечелихте наградата. Имам добри чувства към вашия народ — при раздялата каза генералът. — Моят братовчед, капитанът на кораба „Радецки“, Дагоберт Енглендер много пъти ми е разказвал за вашия воевода Ботев.

Петров забрави, че яката го стяга.

— Ботев!?

— Братовчедът твърди, че е имал възможност да осуети намеренията на четата да слезе на българския бряг, обаче от очите на Ботев струяла такава сила, такава воля, че не можал да не ѝ се подчини... Той се гордее, че е видял Ботев и е поставил портрета му на почетно място в своя дом... Капитанът не е добре със здравето си, но заради вас дойде в „Ренц“ и знаете ли, когато победихте, той така се развълнува, че се уплаших да не му се случи нещо. Сега е на легло, лекарят не му разрешава да говори, а как искаше да се срещне с вас.

— Благодаря ви, господин генерал! Краят на приема ми донесе голяма радост.

Пред вратите на парка го чакаше една от императорските каляски.

Смяташе само да се обади на Бракалов, да му върне ордена и да отиде в ресторант, но в дома на бившия консул го очакваше приятна изненада: трапеза, отрупана с български ястия.

— Ха, сега да си похапнем и похортуваме по нашенски! — посрещна го Бракалов със светнали очи.

— Ей, братко, измъчих се. На тепиха толкова пот не съм пролял, колкото в този китайски салон!

— Почвай, докато чорбицата не е изстинала. Ето ти солчица, ето ти оцетец и не яж много хляб, защото има и яхнийка-пиперлийка и нашенска баничка-саралийка. Всичко е направено по мерак!

Петров се нахрани и присегна към чашата с вино.

— Наздраве! Това се казва истинско ядене за борец — провикна се той.

Бракалов сияеше.

— Кажу ми, че не съм дипломат! Видя ли какъв орден ти лепнаха? А сигурно бяха ти определили някое възпоменателно медалче. Какво ти каза кайзерът?

— Пророк си, само не ме сравни с Херкулес, а с Херакъл.

— Херакъл и Херкулес са едно и също лице, бе. На гръцки се казва Херакъл, на латински — Херкулес.

— Хитро старче. Много-много не говори и все под вежди надзърта.

— Ако не беше хитър, нямаше половин век да царува...

— Преди месец четох във вестниците, че някой си Лукени намушкал жена му с пила. Може би затова беше такъв мълчалив и тъжен?

— Ами! — изду устни Бракалов. — Отгървал се е от нея. Елизабета беше една вещица. Говореше се, че спяла в ковчег и се завивала в окървавени чаршафи...

Царуването на Франц-Йосиф е цял театър: на сцената се играе едно, а зад кулисите — друго...

Петров го слушаше с внимание.

— И брат му Максимилиан застреляха в Мексико. Там го беше изпратил за император, за да не мъти водата във Виена... Ами чувал ли си за сина му Рудолф? Рядко се е раждал такъв пройдоха. Напусна жена си, залюби се с левантийката Мария Вечера и една вечер я застреля в ловния си замък „Маерлинг“. После и той се самоуби... Стига сме говорили за тях! — махна с ръка Бракалов. — То и животът им гнил, както и империята им... Кажете ми след тази победа какво смяташ да правиш?

Петров разкърши снага, дръпна завесите и освободеното слънце заигра в стаята.

— Ще се боря. Виена не е върхът. Тук си премервахме силите за европейския шампионат, обаче световният шампион ще бъде определен догодина в Париж.

— На олимпиадата ли?

— Не. На олимпиадата ще се борят любители. По време на световното изложение френското правителство ще организира борба между шампионите на всички страни за излъчване на истинския световен шампион.

— Как на истинския? — учуди се Бракалов. — Нали световен шампион е Пол Понс?

Петров взе цигара, помириса я и започна да я разтрива между пръстите си.

— Не ги разбираш тия работи, бай Бракалов. То не само при царуването има официална сцена и задкулисни игри, а и в борбите. Ние още нямаме световно дружество, което да организира истински европейски и световни турнири. Ето и сега само наградата ни събра във Виена. Купата и орденът, които получих, са царски награди. Бих предпочел да получа спортна купа и спортен медал. Тях никой не може да ми оспори...

— Нали нямате дружество, а как така в Париж ще има спортни награди?

— Щом още отсега се приканват борците от всички страни и континенти да се състезават за световната титла, работата е сериозна. Казват, че френското правителство щяло да осигури хотели и да плати пътя на шампионите, та да не кажат, че са били възпрепятствувани да дойдат в Париж заради липса на средства. Затова ти казах, че догодина ще се излъчи истинският световен шампион, и то за пръв път... А това,

дето спомена, че Пол Понс бил световен шампион, колкото е вярно, толкова е и невярно. Решили двадесетина борци да се преборват за титлата, преборили се и си я присвоили... Така беше през 1895 година в Брюксел, така беше миналата и тази година в Париж. Това, което пишат вестниците, не е истина, а само платена реклама за този или онзи борец.

— Значи смяташ, че за пръв път, а?

— Не смятам, а е така. Но на борците няма да им бъде лесно да воюват за шампионската титла с Лоран Бокероа и колоса Пол Понс в пъпа на Франция.

— Ти срещал ли си се е тях.

— Не, но ги познавам. Учил съм се в школата на Пол Понс. За него не може да се говори, че е голям борец, а чудовищен борец. Обиколката на врата му е 56 сантиметра, на бицепса — 54 сантиметра, тежи 145 килограма, висок е над 2 метра, цяло страшилище... Той е кумир за французите, мерило за тяхната мощ и само той се осмелява да носи на трикото си галския петел...

— Наистина няма да ти бъде лесно — каза Бракалов.

— Знам, но бива ли да оставим българският лев да бъде победен от един петел, а?

Бракалов се втурна и го прегърна.

— Браво, Кольо! Стига ми и това, дето го рече...

Минаха в „Българията“, поизлегнаха се на миндерите и се унесоха в спомени за родния край.

МАЛКАТА ЛЮБОВ И ГОЛЯМАТА СТРАСТ

След знаменитата виенска победа вратите на всички градове в Австро-унгарската империя гостоприемно се отвориха за носителя на императорската купа и рицарския кръст. Магазините предоставиха витрините си за снимката му. По афишите вече не се виждаше горила, а лъв, легнал в краката на новия европейски шампион — Никола Петров.

Виенският триумф бе повторен и в Будапеща, втората столица на империята. Там Никола Петров победи най-изтъкнатите унгарски борци и бе награден с парична премия и почетния знак на Будапеща от кмета на града. Популярността на непобедимия български борец растеше с всеки изминат ден. Цирковите директори се надпреварваха да го канят да им гостува, защото само името му по афишите осигуряваше пълен сбор на касите им. По това време Никола Петров непрекъснато пътуваше от град в град и навсякъде любителите на спорта го посрещаха с уважение и нескрити симпатии.

През лятото на 1899 година Петров защити титлата си в Загреб, Триест, Братислава и Прага. Всяко негово появяване се превръщаше в спортно тържество, защото публиката знаеше, че победителят наистина е най-силният човек на Европа. Петров завладяваше зрителите със своето телосложение, необикновена здравина на мускулите и с голямото си спортно майсторство. Бореше се честно и не допускаше турнирите да бъдат „режисирани“. Той търсеше да се среща само със силни борци и публиката се радваше на истински и мъжествени двубои.

Само след две години същата публика щеше да бъде лъгана от разни организатори, които вместо честни двубои щяха да ѝ предлагат жалки пародии на борби между неизвестни борци, готови на всякакви компромиси заради парче хляб.

В Прага Никола Петров бе посетен от Франц Ренц, сина на известния Ернст Ренц, собственик на най-големия цирк в Берлин,

който поддържаше циркови филиали в Копенхаген, Амстердам, Брюксел, Милано и Русия.

Ренц предложи договор на Петров и той прие не само заради големия хонорар. Вече познаваше борците на Франция, Англия, Италия, Австро-Унгария и му се искаше да се срещне и с най-силните мъже на Германия, за които се говореше, че са непобедими. Борците Франц Заер, Йохан Пол, Карл Зафт и Пол Абс участваха в силни турнири и имената им често се срещаха по страниците на „Дас Програм“ и „Дер Артист“, най-осведомените вестници по цирковото изкуство и професионалния спорт. Безспорно тези борци щяха да участвуват в световното първенство и Петров трябваше предварително да провери силите им.

Германците се оказаха костеливи орехи и немалко грижи създадоха на българина, докато се наложи над тях.

След Берлин, Лайпциг, Дрезден и Дюселдорф, където борбите се провеждаха под патронажа на излизания там вестник „Дер Артист“, Петров прекъсна договора си с Ренц и замина за Хамбург, където цирк „Буш“ организираше под шапото си голям турнир, в който щяха да участвуват елитните борци на Германия.

Навсякъде по улиците на големия пристанищен град се виждаха афиши със снимки на Петров, окичил гърди с ордена на кайзера, държащ в ръка неговата сребърна купа. Името на Петров осигури пълен сбор за всички вечери. За пръв път в цирковата история се прилагаше посещение чрез предварително заплатени абонаментни карти. Идеята за абонаментните карти даде Петров. Беше я научил от операта във Венеция.

По време на едномесечния си престой в Хамбург Петров не само победи най-силните мъже на Германия, но покори и най-красивите девойки на града: малката балерина Вардия, по която лудееха синовете на богатшите, и недостижимата хубавица Ани Сет. Не успя да победи само бъдещия си тъст, собственика на най-големите хамбургски ресторанти и хотели — Рудолф Сет.

Двете девойки бяха приятелки и всяка вечер заемаха една и съща ложа в цирка. И всяка вечер канеха българина да отпразнуват победата му в морското казино „Транс океания“.

Уплашена от своята съперница-приятелка, Вардия му се обясни в любов и сгрещи. Беше още малка и съвсем неопитна. Петров я попита

за годините ѝ и когато научи, че скоро е навършила 15, посъветва я още да не мисли за сватба.

— Не, аз съвсем не съм малка — тропна с крак Вардия. — Знам, че обичаш Ани. Хващам влюбените ви погледи, чувам, скритото ви шепнене...

— Не се сърди. Ани е вече 18-годишна. Тя е...

— Тя е по-голяма, тя е по-красива, тя е по-богата, нали? — разплака се Вардия и с малките си юмручета затопурка по гърдите му.

Това беше в сряда, а в неделя един известен дресьор излезе от Катедралата под ръка с Вардия. В бялата си булчинска рокля тя приличаше на снежинка, а той със засуканите си мустаци ѝ прошарени коси наподобяваше стар дъб. Малката, темпераментна балерина искаше да докаже на Петров, че е дорасла даже и за 50-годишен мъж.

На сватбения банкет Вардия беше неестествено весела, пиеше, танцуваше с всеки, но когато Петров и Ани си тръгнаха, тя ги настигна в гардероба, хвърли се на шията на Петров и продължително го целуна. Българинът се смути и побърза да напусне ресторанта, за да не стане скандал.

— Вардия е влюбена в тебе — каза във фойтона Ани Сет.

— Изглежда...

— А защо не се ожени за нея? Тя е толкова сладка, темпераментна, смела?

— Защото се влюбих в приятелката ѝ — пошепна Петров.

Беше навършил 26 години, скитническият живот му бе омръзнал и реши да си създаде свой дом. Дублие не беше прав. Борецът не е монах и никой няма право да му забрани да си има семейство, да се радва на деца... Та нима жените на Пол Понс и на Брин им пречат да бъдат големи борци? Ани е умна, амбициозна, тя ще го подтикне да стигне върха в Париж...

Вестниците съобщиха, че госпожица Ани Сет и господин Никола Петров са се сгодили.

Няколко дни преди венчавката Рудолф Сет повика своя бъдещ зет в кантората си, извади бисерна огърлица и му я подаде.

— Нищо не разбирам!? Не ви ли харесва годежният ми подарък? — запита изненаданият Петров.

— Седнете! — властно му показа стола Сет. — Вие сте борец, но и аз разбирам от борба. Вие побеждавате със силата си, а аз с далновидността си...

— Не отричам — съгласи се Петров.

Рудолф Сет поприглади рунтавите си мустаци.

— Щом не отричате моята далновидност, искам да ви съобщя решението си да дам моята дъщеря на Ковиот, а не на вас.

— Ковиот!? Вие се шегувате? Та той няма никакви доходи. Как ще издържа Ани? — смятайки, че Сет наистина се шегува, изсмя се Петров.

— Така е. Ковиот малко печели, но разумно харчи, а вие не сте собственик на доходите си.

Петров подхвърли и хвана бисерната огърлица.

— Да не би да смятате, че е фалшива?

— Не! Огърлицата е скъпа. Имате и много пари, но вашият съдружник ще ви доведе до крах.

— Сигурно някой ви е заблудил. Аз нямам никакъв съдружник!

— Лъжа ли е, че пропилявате парите си на карти? Лъжа ли е, че в Лондон сте проиграли цели състояния?

— Това не ви интересува. Достатъчно печеля, за да обезпеча дъщеря ви и да играя карти — намери сили да каже Петров.

Германецът неестествено се изсмя.

— Ето, даже не желаете да ме убедите, че повече няма да играете на комар.

— Това е моя работа.

— А в случая и моя... Вие няма да бъдете вечно силен, но винаги ще бъдете достатъчно слаб пред изкушението да играете комар. И когато загубите всичките си пари, а даже и тази огърлица, тогава ще започнете от зестрата на Ани.

— Това е шантаж! Искам да се видя с нея. Аз я обичам и не ми трябва зестрата ѝ.

— Не можете да я видите, защото е в Хага.

— И накрай света да сте я скрили, пак ще я намеря — каза Петров и заплашително се надигна. — Но ако се опитате да попречите на щастието ни, тогава...

Рудолф Сет отстъпи няколко крачки.

— Безполезно е да ме заплашвате. Те вече са венчани...

— Кои? — изрева Петров.

— Ани и Ковиот, разбира се...

Петров вдигна юмрук, но размисли и тежко го отпусна.

— Господин Петров, аз съм баща. Ковиот не е добра партия за Ани, но пред две злини, предпочетох по-малката. Той е скромнен, умее да цени парите. Купих му 10 шимпанзета и с тях ще печели... Не съжалявайте за случилото се. Може би Ани не обича нито вас, нито него, а е влюбена в цирка. Покойната ѝ майка бе прочута циркова ездачка.

Когато Никола Петров се събуди в експреса за Монако, пътниците се бяха раздвижили. Дръпна пердето и видя Лазурния бряг.

Защо бе дошъл в града на малкото щастливци и хилядите нещастници? Да отмъсти на Рудолф Сет ли? Или да потвърди, че колкото е силен, толкова е и слаб?

Същата вечер тръгна по алеята с палми към издадената в морето скала, върху която бе изграден храм на една от човешките слабости.

Първо се запозна с малките рулетки, при които можеше да се отива с обикновени дрехи. В следващите вечери обличаше смокинга си, пълнеше специалните торбички с жетони и сядаше на едно от почетните места в „светилището на порока“.

Длъжностните лица в игралния дом бяха възпитани и необикновено добре осведомени за материалното състояние на гостите. А хотелите, заведенията и приятният климат на Монако сякаш се бяха съюзили да ги задържат, докато оставят и последната си монета.

В казиното бе установена пълна демокрация, защото всички бяха равни пред порока. С еднакво внимание се посрещаха държавните глави, благородниците, еснафите и мошениците. Нещастieto и щастieto се спираха пред всекиго. Комарджиите бяха суеверни и като езичници молеха древната богиня на съдбата да ги дари с щастие.

В малкото княжество съществуваше неписан закон: навред да се разгласява името на случайния щастливец и да се пазят в тайна имената на нещастниците. Тук изнасяха мъртвите от задните врати на хотелите и ги погребваха във Франция. По улиците на Монте Карло никой не бе видял погребална катафалка, никоя черква не биеше на

умряло. И въпреки че скалата на самоубийците зорко се охраняваше, докато Петров губеше парите си, от нея се хвърлиха трима.

Щом проигра и последния си франк, директорът на казиното любезно му предложи билет за Париж, а в хотела му изгладиха дрехите и му подредиха куфарите за път.

Петров взе билета, позасмя се с лошия смях на загубилите вяра в живота хора и тръгна към прочутата скала. Беше безлунна нощ, морето спеше и от време на време облизваше брега с въздишка. Стигна до скалата и затвори очи.

„Загубих много злато, но има ли значение това, след като ми е отнета родината и любовта ми“? — започна сам със себе си да беседва той.

„За любовта не съжалявай. Ани е дъщеря на стар еснаф и една хубава еснафка“ — обади се другият му глас.

„А защо дойдох тук?“

„За да принасяш жертви на Херкулес в собственото му светилище^[1]. Той те покровителствува на тепиха, той ти вдъхва сили и ти си длъжен да му се отблагодариш със златото, което спечелваш... Поклони му се! По-дълбоко и по-нататък, към морето. Хайде!“

— Господин Петров! Господин Петров! — стресна го нечий глас.

Петров забеляза, че към него тича някаква сянка.

— Тука съм. Кой ме търси? Внимавайте да не паднете от скалата!

Пред него се изправи задъхан младеж.

— Слава богу! Мислех, че вече... Изпратиха ме...

— Кой?

— Директорът на казиното. Страхуваше се, че...

Петров разроши косите на младежа.

— Кажу ми да спи спокойно. Българинът Никола Петров има сили и да печели, и да губи...

---

[1] В древността Монте Карло се е наричал Херкулис Монеци Портус. ↑

ВЪРХЪТ

В последната пролет на XIX век, преди светът да навлезе в новото столетие, Франция се нагърби да извърши преглед на човешките постижения и организира всемирно изложение в Париж. На това изложение гостите трябваше да се смят от френската култура, промишленост и колониална мощ. А за да не се забравя, че сключеният преди 7 години политически и военен френско-руски съюз съществува, реши се новопостроеният мост на Сена да се нарече „Александър III“. Този мост бе символ, той трябваше да мине над Германия и Австро-Унгария, за да свърже Франция и Русия в бъдещата Антанта.

В няколко палати посетителят се запознаваше със стопанското могъщество на Франция: с нейните и на колониите ѝ природни богатства, с индустрията ѝ, с банковите ѝ капитали и въоръжение. Макетите на военноморския ѝ флот — линейни кораби, дреднаути, крайцери и миноносци — бяха подредени в специален салон. С оръдия, насочени към посетителите, те ги принуждаваха да си правят изводи.

Изящните изкуства се разполагаха в два двореца. За да възкреси романтиката на миналото, архитект Робида реставрира средновековен парижки квартал и го насели с любвеобилните дами и галантните мускетари на Дюма.

Там, където свършва Марсово поле, при Сена, непосредствено до Айфеловата кула, израснаха необикновени по стил и архитектурно оформление чуждестранни павильони. Най-пищният от тях бе белгийският. В него нежните плетки на брюкселските дантели и суровият блясък на анверските брилянти създаваха фантастична симфония. А най-учудващ павильон беше руският. Уралските майстори го бяха изляли от чугун и представляваше неповторима метална скулптура.

Окуражени от Първото изложение в Пловдив, българските търговци решиха и те да се представят: домъкнаха в Париж гаванки,

стомни, селски носии, кожи, сушени плодове и ги подредиха в скромен павильон. Ароматът на Розовата долина, бликащ от едно фонтанче, привличаше гостите.

Йенският мост свързваше възхода и позора на човечеството. Оттатък Сена, на площад „Трокадеро“, временно живееха полуголи представители на колониалните народи, настанени в собствените им колиби. В този човешки лагер се влизаше с вход както в зоологическа градина. Тук-таме се виждаха и табели с надпис: „Внимание! Людоеди“. Доведените от джунглите първобитни хорица, празнично татуирани, под ударите на там-там надаваха викове, а след подхвърлените им бутилки започваха танци и изтощени до смърт, припадаха в конвулсивни спазми.

Хотелите не достигаха за гостите, затова практичният парижанин превърна къщата си в пансион, където всички членове на семейството бяха мобилизирани да пазаруват, готвят, чистят и перат. На дъщерите се падаше честта да бъдат любезни с гостите. А на българите сякаш беше възложено да правят сензации на изложението: Александър Попов и Събчо Илиев изминаха разстоянието от София до Париж пеш, като по пътя продаваха ликовете си и с това се изхранваха. Вестниците прогърмяха. Снимките на смелите спортисти се разграбваха за спомен.

Втората сензация бе „смъртният скок“ на Лазар Добрич, който от тавана на „Фоли Бержер“ се хвърляше в една опъната мрежа.

Третата сензация беше участието на световно известния борец Никола Петров в състезанието за спечелване на титлата „Световен шампион — най-силния човек на деветнадесети век“. Освен титлата „Шампион на века“, победителят щеше да получи тридесет хиляди златни франка и лентата на Почетния легион.

Отново Петров се среща със своя учител Дублие. Не се бяха виждали от 3 години и имаше какво да си кажат.

— Аз вече не смея да се боря, а ти наистина си станал Херкулес — възхищаваше му се Дублие. — Ако в турнира не участвувахе Пол Понс, щях да ти предрека първото място.

— Ще се опитам...

— Силен е и няма да позволи чужденец да грабне шампионската титла в сърцето на Франция.

— Аз грабнах една титла в сърцето на Америка.

— Пол Понс не е Корбет... Тук наистина са дошли най-силните хора на света и за всеки ще бъде щастие дори да се подреди в първата десеторка.

— Ще гледам да те зарадвам. Иска ми се вестниците да пишат, че ученикът на Дублие е станал световен шампион.

Дублие скептично се позасмя.

— Прилича на младия да бъде самонадеян — каза той.

За късо време французинът се бе състарил: подпухналото му лице имаше жълт цвят, жилетката му се издуваше от натрупани мазнини, дишаше мъчно.

— Личи си, че не спазваш никакъв спортен режим! — упрекна го Петров.

— Нека другите го спазват. Реших да поживея... — каза Дублие и жадно засмука цигара.

Петров го запита за неговите борци.

Очите на Дублие се присвиха.

— Неблагодарници! Направих ги хора, доведох ги в Париж, а щом се окопитиха, започнаха да вирят глави. Да им кажеш да си свиват устата и да изпълняват договора, иначе...

— Не ми харесваш. Станал си друг — пошепна Петров.

— И тебе животът ще направи такъв! — махна с ръка Дублие.

Излезе потиснат и тръгна да намери турците. Те живееха на една малка уличка между булевардите Ней и Глини в Монмартър. Петров хлътна в мрачен коридор и откри стаята им по наредените край вратата калеври. Завари ги да пият кафе. Стаята не бе мебелирана, борците спяха на пода, а стените със забитите по тях пирони им служеха за гардероб.

— Господин Дублие не е тук. Той късно дойде — каза един от борците на ужасен френски, но като видя, че непознатият не си отива, заплашително се надигна.

— Мараба, аркадашлар! Фене каршладънъс бени!^[1] — извика им Петров.

Турците се спогледаха.

— Вай, Никола ефенди! — плесна с ръце единият от тях и всички наскачаха.

Петров се здрависа, подгъна крака и седна на пода.

— А сега разказвайте! Ама всичко: и хубаво, и лошо.

Отначало се хвалеха от Дублие, но после се поотпуснаха и започнаха да се оплакват от него.

— Една година чиракувахме, учеше ни на мурафет и бяхме доволни, че ни храни, че ни облича — започна приказливият Кара Ахмед. — Ама струва ни се, че вече станяхме калфи и нещо повече трябва да ни отпуска. Уж сме на гурбет, пък грош не можем да изпратим на село. Голям срам ще бъде, щом се върнем...

— Пък и много ни лашка. То борбата е кеф, а ние като добитък работим. Сутрин ни праща при Понса да се учат с нас разни келеша, а вечер се борим по цирковете — обади се русият Юсуф.

— При нас идват и други чорбаджии, предлагат ни хубави надници, но мосюто ни заплашва, че ако го напуснем, щял да ни прати в затвора — допълни Нурула Филиз.

— Отначало те благославяхме, че си го пратил да ни изнамери, а вече толкова време те чакаме да дойдеш, да ни видиш и да ти се оплачем... Чуваме голям човек си станал, само ти можеш да ни оправиш — намеси се Изет.

Всички бяха кротки здравеняци с добродушни очи и широки селски длани.

— Ще се борите ли в турнира? — запита ги Петров.

Всички утвърдително завъртяха глави.

— Мосюто каза, че ако победим повече борци, щял да ни води в Америка, ама на нас не ни се иска чак толкова далеч да ходим. Щом се приближим към България, ще ударим пеш през планини и ниви, та на село. Научихме мурафетите и време ни е да се задомим... Пък ти нищо не казвай на мосюто, защото ще ни прати в затвора — каза Кара Осман.

На Петров му стана ясно в какво положение са изпаднали момчетата. Та нима и той нямаше да стане като тях, ако беше тръгнал със Сидоли?

— Ставайте да се поразтъпчем! Вкиснали сте се в тази дупка.

Борците наскочаха, но изведнъж се умърлушиха.

— А ако дойде мосюто и не ни завари? — запита Юсуф.

— Тръгвайте, аз отговарям! — заповяда им Петров и изскочи навън, за да глътне пресен въздух.

Натовари ги на два файтона, закара ги на изложението и от турския павилйон им купи нови фесове и сини еничерски дрехи.

Подари им по един капаклия часовник, накара ги да се пременят и ги заведе при Дублие.

Щом французинът ги видя, зяпна.

— Какъв е този цирк?

— Дрешките им бяха поостарели, та реших да ги пооблека с нови... Доведох ги да си поговорите — каза Петров.

— Какво ще говорим? Имаме подписан договор. Измъкнах ги от дивотията, доведох ги в културата, плащам им...

— И ги третираш като говеда.

— Откога започна да се застъпваш за бившите си поробители? Нали ми се оплакваше, че...

— Тези са добри хора, селяни. Нищо не са ми сторили и няма да допусна да бъдат лъгани.

Турците не всичко разбираха от разговора им, но усещаха, че Петров се застъпва за тях и го гледаха с верни очи.

— Разбирам. Нужни са ти средства, но и те са хора и те имат мечти. И те искат да спечелят някой франк, да си купят нивичка, воловци, да преживеят някак си... Да се разберем по приятелски. Ще им даваш половината от печалбата си и те от благодарност повече ще се стараят и повече пари ще ти докарат.

Дублие се поуспокои, покани борците да седнат, почерпи ги с кафе и обеща да им отдели половината от печалбата.

— А това колко франка прави? — запита Петров.

— Около 200 на месец... Ще им осигурявам храната.

— Само толкова ли?

— Не е малко. Те не са борци от твоята категория. Бих им дал по 300 франка, но ако сами се грижат за себе си.

Петров започна да пресмята на ум.

— Добре! Ще им плащаш по 200 франка, но утре ще ги изпитам какво могат и ако се окажат по-добри в борбата, отколкото ми ги представяш, отново ще си поговорим. А може да ги взема и със себе си...

Дублие се уплаши, извади портфейла и започна да брои парите си.

Когато Петров обясни на борците по колко ще получават на месец, те започнаха да въртят очи и направиха метани.

Колкото и да беше мрачен, Дублие се разсмя. Все пак доста беше спечелил от момчетата и можеше да им пусне нещичко... Но ако не беше дошъл българинът, едва ли щеше да се сети...

В продължение на няколко дни Петров изпита силите на борците, научи ги да тренират по неговия метод и им показа нови хватки. Турчетата го слушаха със страхопочитание, сякаш при тях бе слязъл самият Аллах. До започване на турнира те не се отделяха от него и парижани мислеха, че на изложението е пристигнал турският султан със свитата си.

Но и делиорманските пехливани ненапрасно бяха „чиракували“ при Дублие. Кара Ахмед, Нурулата и особено снажният Юсуф бяха станали първокласни борци. След световното първенство те завладяха тепихите на Европа, а Юсуф и Кара Ахмед прекосиха океана, за да победят и американските борци. Нюйоркчани отново бяха разочаровани: на финалните борби Юсуф победи техния шампион Франк Гоч, обаче... Лазар Добрич, който по това време е бил в Ню Йорк и се е срещнал с Юсуф и Кара Ахмед, ще ни поясни:

„Пехливаните ми се оплакаха, че били изиграни от американците. При крайната борба с американския борец Гоч Юсуф имал очевидно надмощие и непременно щял да вземе обявената награда от 20000 долара. Усетил силата на противника си, Гоч избягвал хватките и при едно отдръпване назад умишлено паднал от сцената в оркестрината. Журито, съставено от американци, естествено намерило, че Юсуф е тласнал противника си в оркестрината, с което нарушил правилата, и го обявили за победен, без право на реванш. Юсуф псуваше и на турски, и на български...

След няколко дни пехливаните си заминаха за Европа с парахода «Бургундия». Като стигнали континента, в Ламанш се разразила силна буря, корабът претърпял крушение и заедно с него водите погълнали и двамата пехливани. Вестниците писаха големи подробности около корабокрушението и неговите жертви. Бедният Юсуф бил болен от морска болест и лежал в кабината си, когато параходът потънал. Каква страшна смърт за непобедимия борец Юсуф, роден и отрасъл под слънцето на Делиормана!“

Световното първенство по борба се провеждаше в хиподрома „Босток“, бъдещия „Гоном Палас“ на площад „Клиши“. Построен през 1845 година от Виктор Франкони, хиподромът представляваше

модернизиран римски цирк, грандиозен дървен амфитеатър с 15 000 места и арена с дължина 108 м и ширина 104 м. На нея едновременно се водеха борби на 3 тепиха.

„Мъжественият турнир“ продължи 2 месеца и всеки ден от тези месеци името на Никола Петров се споменаваше от хиляди. Двадесет и седем годишният българин завладя Париж. Портретът му бе окачен в централната витрина на българския павильон и пред него се трупаха мъже и жени. По време на изложението розата бе символ на България и борецът я носеше с гордост на бутониерката си. С роза излизаше на арената, за да накара чужденците да заговорят за българската Розова долина. Заради Петров потръгна търговията с мускалчетата и розовото масло стана модерен парижки парфюм.

„Така се бях увлякъл по тези борби, че забравих всичко друго — пише в мемоарите си Лазар Добрич. — Артистичните си задължения във вариетето изпълнявах минимално. Предложих на Никола Петров да му асистирам и той прие с готовност. Всяка вечер след изпълнение на номера си във «Фоли Бержер» тичах да асистирам на големия български борец, ако е включен в борбите. Изтривах потта му по време на почивките, разхлаждах го и го осведомявах за всичко особено в хода на борбата, което бях забелязал като наблюдател.

От ден на ден славата на Никола Петров нарастваше заедно с увеличаване броя на повалените от него противници. Всеки ден той печелеше нови победи. Започнах да вярвам, че ще се класира и за финалния турнир. До каква степен популярността му бе нараснала, говори между другото и следният факт: Седим една вечер пред българския павильон заедно с пешеходеца Събчо Илиев. Минават млади парижани и ги чуваме да говорят:

— Това е павильонът на бореца Никола Петров“.

В продължение на 60 дни Петров се държеше загадъчно. На никого не даде адреса си, с никого не се срещаше, само вечер се появяваше в „Босток“ да победи и отново изчезваше. Живееше извън Париж, в селцето със сънливата гаричка, където някога с дядо Рембо чакаха влака и пиеха розовото вино. Мъжът на хазайката му бе загинал още във Френско-пруската война, а единственият ѝ син се бе оженил в Алжир. В селцето я наричаха леля Куку, защото бе самотна като кукувица. Тридесет години все така я наричаха и бяха забравили истинското ѝ име.

Леля Куку имаше с какво да се занимава: гледаше кравичка, десетина кокошки и кафез с гълъби. Гордееше се с градината си, за която казваше, „че в нея не растат само райски ябълки и не цъфти еделвайс“.

Отначало не се съгласи да приеме и изхранва този „страшно хубав“ господин, но когато „страшно хубавият“ похвали градината ѝ и я заразително за зеленчуците в нея, леля Куку го въведе в стая с широко легло и груби дървени столове.

От първия ден Петров си изработи програма и до решителната битка педантично я изпълняваше. Будеше се с изгрева, пиеше мляко, започваше с ластиците на Сендо и завършваше с чувала. Щом слънцето се вдигнеше, пробягваше километрите до реката, гмуркаше се из вировете ѝ, измъкваше от подмолите няколко мрени и дотичваше при леля Куку да я зарадва.

Следобедната почивка подхвърляше чувалче с пясък, правеше лицева опора или подскачаше на въже като ученичка. Не забравяше да намине и в градината, където леля Куку го чакаше, за да си поговорят за лука, картофите и ранните домати...

Привечер сядаше с нея пред вратата и докато чакаше дългия Виктор да го вземе с файтона, научаваше селските клюки.

Единствен Виктор знаеше къде отива Петров, но му бе заръчано да не казва на никого и той се гордееше с поверената му тайна.

Всяка една среща беше завършек на тренировъчния ден на Петров. Той се бореше разнообразно, стремеше се да изпробва всички хватки и не бързаше да тушира противника си, за да запази по-дълго време интерес у зрителите, а същевременно и да изучи възможностите на партньора си. Искаше да достигне до финала без излишни рискове и със запазени сили. В Ню Йорк се беше борил за пари, във Виена — за името на България. В Париж трябваше да защитава честта на всички славяни.

В края на втория месец само двама останаха непобедени: Никола Петров и Пол Понс. Един от тях трябваше да спечели световната титла и званието „най-силен човек на века“.

Парижани подкрепяха българина, докато побеждаваше шампионите на други страни, но Пол Понс щеше да се бори за честта

на Франция и те прехвърлиха симпатиите си на него.

Вестниците се пълнеха с репортажи, прогнози и карикатури във връзка с предстоящата среща и всички или осмиваха, или съжеляваха българина. Пред „Босток“ се появи плакат с карикатурата на Пол Понс, който носеше на ръце пеленаче. Пеленачето беше космато и с мустаци. Вместо биберон карикатуристът бе пъхнал в устата му роза.

В знаменития ден „Босток“ прие цвета на Париж. Присъствуваше президентът на републиката, министри и дипломатическото тяло. Билетите бяха отдавна закупени и се препродаваха на баснословни цени. Двадесетхилядна тълпа със затаен дъх очакваше резултата от срещата отвън хиподрома. Омагьосани от рекламата и под напора на развихрилите се патриотични чувства, французите залагаха в тотализатора само за Пол Понс. Малцина жертвуваха спестяванията си за българина.

И все пак Петров получи окуражителни телеграми. Успех му пожелаваше Христо Бракалов от Виена. От Лондон — Сендо и семейство Брин... Другите телеграми носеха подписи на непознати славянски имена, а само една беше от французин: някой си граф Рибопиер, който, изглежда, я бе адресирал погрешно.

Петров не получи телеграма от България. И българският консул в Париж не дойде да го види в „Босток“.

Виктор го доведе доста преди часа за срещата. Петров влезе в съблекалнята си нервен, с пресъхнала глътка и стиснати устни. Чуваше възбудените гласове на публиката, плакнеше уста и шумно изплюваше водата в леген. Новото трико някак си не му прилягаше, меките обувки го стягаха, стягаше го и сърцето, и главата... Не можеше да си намери място в съблекалнята и безсмислено сновеше от стена до стена. Искаше да се съсредоточи и не успяваше. Идваха му несъществени мисли, мъчеше се да ги прогони и не успяваше. Препъна се в щангата, измърмори, наведе се да я премести и тогава видя свилия се в един ъгъл Лазар Добрич.

— Лазо, я се провисни на щангата! — сърдито му извика той.

Добрич се хвана за средата на лоста и Петров заедно с щангата няколко пъти го повдигна и свали до раменете си.

— Бай Колю, не си хаби силите — реши да го посъветва Добрич.

— Мълчи!... Колко тежиш?

— Шейсет и пет.

— Хм, значи шейсет и пет и сто... А оня е сто четиридесет и пет...

— Ще му видиш сметката.

Петров мръдна вежди.

— Така ли смяташ?

— А как иначе. Заложих за тебе. И пешаците заложиха за тебе. И всички славяни заложиха за тебе...

Лицето на бореца се поотпусна.

— Пол Понс е голям, но е каба. Ти си по-лек, но си чилик — окуражи го Добрич.

Петров приятелски го плесна по врата.

— Лазаре, трябва да го победи, Лазаре!

— Ех, бай Кольо! Че освен ти кой друг може да го тръшне?

Музиката засвири „Марсилезата“ и на арената се изправи Пол Понс. Той беше едър, мъжествен и красив. Развяха се французки знамена, чуха се ободрителни възгласи. Когато музиката засвири българския химн, появи се и Петров. При вида на двамата зрителите се разсмяха. Може би карикатуристите имаха право: Пол Понс беше с около 20 сантиметра по-висок и с 35 килограма по-тежък от своя съперник. Французинът поглеждаше отвисоко и някак си покровителствено българина, който с наперената си стойка и щръкналите мустачки изглеждаше смешно-самонадеян. Явно личеше към кого ще наклони победата. И все пак трябваше да се извърши една формалност, за да може Пол Понс по редовен начин да вземе титлата и паричната награда.

Един от журито съобщи, че борбата ще се води до победа на маншове от по 10 минути с 1 минута почивка между тях.

— А няма ли да бъде по-добре за българина борбата да се води на маншове по 1 минута и с 10 минути почивка между тях? — обади се някакъв дебелак и хиподромът прихна.

Лазар Добрич прехапа устни от яд, а Лоран Бокероа се надигна и изръкопляска. Той бе заел третото място в турнира и сега асистираше на своя учител Пол Понс.

Съдията прегледа ноктите на борците, опипа телата им да не би да са намазани с нещо и даде сигнал за започване.

Пол Понс протегна ръка, сякаш да накаже с подръпване на ухо немирника, който е проявил смелост да се бори с него, и зрителите неудържимо се разсмяха. Петров остави да го хване, но веднага отскочи. Пол Понс го сграбчи за ръката и врата, но българинът приклепна и се отскубна. Картината на арената наистина беше смешна. Французинът хващаше и подмяташе Петров като картоф, но картофът беше твърде горещ, за да го задържи за по-дълго в лапите си...

Със светкавични схватки и отскачания Петров опитваше силата на своя противник, но създаваше впечатление, че се страхува.

Когато Пол Понс отново се опита да го хвърли, един български студент се провикна:

— Лягай, бре! Лягай, докато не ти е счупил кокалите!

Със стиснати устни и неподвижно лице Петров продължаваше да се отбранява и първият манш завърши на крака.

— Лазаре, силен е. Ще ми отвори работа — каза Петров, когато Добрич му поднесе стол.

Дишаше спокойно, но погледът му беше мрачен.

— Перчи се, защото пее на свое бунище — реши да каже нещо Добрич.

— С право се перчи, а ти си отваряй очите и ако нещо започна да нервнича, само ми кажи: "Бай Кольо, петела! ".

Върху трикото на Пол Понс бе извезан със сърма галският петел.

И във втория манш французинът продължи да напада, а Петров да се отбранява, като с мъка отблъскваше налитащата върху него маса. Към петата минута не можа да се задържи и падна на колене. Пол Понс се опита да го обърне, но Петров мигновено легна по корем.

Публиката изрева. Сметна, че борбата е свършена, обаче след миг разочаровано изпъшка. Петров отново бе на крака с впити в противника очи. Чуха се окуражителни викове. Сърцата на българите се поотпуснаха. Пол Понс започна да действа предпазливо и маншът завърши без особени хватки.

— Сърцето ми на орех стана. Уплаших се — след свирката пошепна Добрич.

— Вратът му е по-слаб от моя. Ще го извия — през зъби отвърна Петров.

Още в началото на третия манш Пол Понс предприе няколко несполучливи атаки и след тях заудря тялото на българина с юмруци.

— Масажирането е забранено! — обади се някой, но съдията не му обърна внимание и французинът продължи да удря Петров, който се ядоса и започна да му отвърща с удари.

— Бай Кольо, петела! — сметна за нужно да го предупреди Добрич.

Борбата започна да става интересна. Очакванията на публиката, че Пол Понс лесно ще изтръгне победата, не се сбъдваше, но французинът беше още със свежи сили, успя да захване ръцете на Петров и го хвърли през гръб. Сякаш всичко беше свършено, но миг, преди да притисне плещите му към тепиха, българинът направи мост, завъртя се около темето си, отскочи и отново застана на крака.

Вик на триумф и разочарование се преля в едно общо ръкопляскане. И чужденците се удивиха от рефлексата и пъргавината на бореца.

Останалите минути минаха вяло. Пол Понс бе изразходвал много сили и от цялото му тяло бликаше пот.

— Щом сега ме изпусна, по-нататък да има да взема — през почивката пошепна Петров на Добрич, който едва сега започна да го бърше.

През следващия манш Петров се активизира и на няколко пъти се опита да събори противника си. Французинът се ядоса, успя да го обхване за врата и рамото, но преди да приложи хватката, Петров го отхвърли със силно движение на главата. От тласъка Пол Понс едва се задържа на краката си.

— Браво, Петров! Браво, Петров! — заскандираха славяните.

Пол Понс отново връхлетя върху българина, събори го, опита се да го преобърне, като захвана лявата му ръка в „ключ“, прехвърли се от дясната му страна и дръпна брадата му, за да го принуди да направи мост, но Петров и този път се отскубна, светкавично отскочи и с бърза атака принуди французина да застане в „партер“. След малко го потупна по рамото да стане. Сметна, че още не е дошъл мигът да приложи финалната си хватка.

И двамата вече плуваха в пот, а Пол Понс дишаше с отворена уста. Държаха се един за друг сякаш да не паднат. Французинът не предприе никаква атака до края на манша. Беше се изморил, а и вратът на Петров го респектиреше.

И Петров дишаше тежко.

— Повей ми с пешкира, както вейт бръснарите — каза той на Добрич и започна да разтърква с юмруци слепоочията си.

В петия манш Пол Понс реши да хвърли всичките си сили, за да победи, но Петров бодро и острожно се отбраняваше. Той също предприемаше атаки и на два пъти принуди съперника си да коленичи. Французинът добре познаваше страшната хватка на българина и ловко се изплъзваше от нея. И Петров застана в „партер“, но французинът също не можа да използва преимуществото си.

— Мъчно се излиза на глава с този момък — през почивката се оплака Пол Понс на Лоран Бокероа.

Добрич долови оплакването и веднага го съобщи на Петров, който за пръв път се усмихна.

— Още малко и... петелът няма да кукурига — каза той.

И наистина шестият манш беше изцяло на Петров. Той се бореше така, сякаш досега беше „загрявал“. Като вихър обикаляше около уморения си съперник, атакуваше го и отскачаше, преди дългите ръце да го докоснат. Славяните възторжено ревяха, окураженият Петров на няколко пъти неразумно атакува и изпадна в критични положения, но ловкостта и бързата му съобразителност го спасиха от туш.

Напразно французите подканяха своя сънародник „да смачка българина“, „да му счупи костите“. И техният любимец това желаше, но нямаше сили да го извърши и с облекчение въздъхна, когато свирката на рефера прозвуча.

И Петров едвам се домъкна до стола.

— Умирам от жажда — изпъшка той, грабна инхалатора от Добрич и жадно вдъхна освежителните му пари.

— Бай Кольо, ти беше чудесен!

Петров не отговори. Не чуваше нищо, не виждаше хилядите, които се вълнуваха, тялото му трепереше и погледът му сякаш се бе обърнал навътре, за да намери и последната, неучаствувала в борбата сила. Като лекар се прослушваше: броеше тактовете на сърцето си, свистенето на гърдите си, с внушение се мъчеше да възпре подскачащите от умора мускули.

Седмият манш премина както първия, но този път Петров гонеше французина по тепиха, принуждаваше го да се бори, прилагаше му разнообразни хватки. Мяташе огромната маса като козуначено

тесто. След шестдесетминутни усилия Петров разкриваше на публиката цялата красота на вековния спорт, бореше се вдъхновено, с мъжествената грация на голям спортист. Той сякаш диктуваше на своя партньор какво да върши, за да изглеждат хватките още по-красиви и смели. Той подчиняваше волята му и като вълшебник превръщаше огромната му маса в нищожна и смешна.

Пол Понс безпомощно размахваше ръце и панически бягаше от българина, който продължаваше да го изморява, без да предприема решителна хватка. Тялото на френския шампион сякаш се бе стопило, димеше от потна пара, трикото висеше по него като мокра дрипа.

Публиката разбра участта на любимеца си, озлоби се, започна да буйствува и да обижда привържениците на българина. Тук-там някои се и сбиха.

Хиподромът се изпълни с аромат на рози. Българските търговци ръсеха зрителите с гюлова вода. Двамата пешеходци, възбудени от обратата, деряха гърла: „Петров, България! Петров, България!...“

След манша Петров грабна инхалатора и жадно го засмърка. Тялото му бе посиняло от лапите на французина, протритият му врат аленееше, космите по тялото му го боляха ужасно, очите смъдяха от пот.

Хиподромът бушуваше. Някои французи предложиха да се прекрати борбата.

— Стига! И двамата се умориха. И двамата са непобедими! — подкрепиха ги други.

Пол Понс кимна с глава към журито, че е съгласен.

Съдията се приближи към българина и нерешително му съобщи, че Пол Понс е съгласен борбата да се приключи без победител.

Петров подхвърли инхалатора на Добрич и бодро скочи.

— Аз не съм съгласен. Ще се борим до победа!

— До победа! До победа! — развикаха се чехи, хървати, поляци и сърби.

— До победа! — с пресипнали гърла тръбяха българите.

Викът се поде от испанци, германци, даже и от французи. След като в продължение на седемдесет минути Петров им доказа, че е по-силен от техния борец, той отново им стана любимец.

А и не можеше да има двама най-силни хора на века. Не биваше и Всемирното парижко изложение да остане без победител.

Пол Понс пристъпи към осмия манш с мисълта, че отива на заколение. Напразно Бокероа го окуражаваше, подканяше го да напада. Пол Понс само се мъчеше да отдалечи неминуемия край. И той дойде. Но нека да ни го разкаже Лазар Добрич, който е бил в този момент до тепиха:

„Осми манш! Решителна схватка още в самото начало. Читателю, положи усилия да си представиш този момент — толкова славен за българската спортна чест! Това, което ние, присъстващите славяни, видяхме и преживяхме, не се поддава на описание. Трябва човек да го види и преживее непосредствено, за да изпита изключителната радост от толкова много желаната, но немного очаквана победа. Кой можеше да допусне, че френският колос ще рухне пред силата на своя дребен противник? Пол Понс вече беше омаломощен. Никола Петров именно това чакаше. Той е още бодър, пъргав и започва да става все по-необуздан. В един момент, когато двамата противници са на земята, с тигрова пъргавина българинът скача встрани от противника си, който е на колене, сграбчва го през кръста, вдига го във въздуха и като лека топка го прехвърля зад гърба си. Пол Понс се пльосва на тепиха по гръб и преди да предприеме каквото и да било, Никола Петров се хвърля върху него, притисва го силно и го задържа така със залепени плешки о земята, докато се разнесе сигналът за края на борбата... Победа!... Триумф!... Слава на българския борец! Никола Петров победи!...“

Взрив от хиляди гласове разтреса хиподрома и като мощно ехо друг вик избухна на площад „Клиши“.

Пол Понс бавно се надигна. В този трагичен за него миг големият спортист намери сили да стисне ръката на Петров и да каже: — Честито! Вие сте непобедим...

Съдията вдигна десницата на Петров. Председателят на журито прехвърли през рамото и гърдите на победителя широка копринена лента, на която с големи букви пишеше: „Световен шампион — най-силният човек на XIX век“.

Музиката се обърка, засвири „Марсилезата“, но присмехулни дюдюкания я спряха. След малко се разнесоха бодрите звуци на българския химн и всички го запяха. Представителят на най-малката и бедна страна, участвувала на изложението, спечели най-голямата победа.

Дългоочакваният миг бе настъпил. Петров пееше родния химн и очите му се пълнеха с щастливи сълзи.

Последните акорди преляха в нестихващо ура. Многохилядната публика на различни езици поздравяваше шампиона.

— Възхитително! Неповторимо! Никога няма да си простя, че не заснех на лента това епохално спортно събитие. Наистина то беше класика на класическата борба! — вълнуваше се мургав четиридесетгодишен мъж на име Жорж Мелиес. Той беше усъвършенствувал апаратурата на братя Люмиер и по време на изложението даваше фантастични трикови филми. Със свършването на века започваше ерата на едно ново изкуство — киното.

С младежки ентузиазъм викаше и граф Рибопиер, руски благородник от френски произход.

Стотина мъже се втурнаха към тепиха, грабнаха победителя и го понесоха към изхода. На площада го поеха други мъже и повдигнаха високо, за да го види народът. Необикновенният българин летеше над главите и размахваше ръце за поздрав.

Понесоха го по булевард „Клиши“. От съседните улици се вляха нови потоци от хора и увеличиха грандиозното шествие. На Площад „Пигал“ българи, руснаци, поляци, хървати, чехи и сърби поеха шампиона, запяха славянския химн и го поведоха към ресторант „Абейе“.

Когато собственикът на ресторанта разбра, че му се е паднала честта да приеме най-силния човек на века, бързо разпореди да се подредят масите за банкет. През това време беше дошъл Добрич с дрехите на Петров и в едно сепаре му помогна да се измие и облече.

Щом героят се появи, оркестърът на ресторанта засвири българския химн, всички наскочаха. Портиерът едва удържаше напирещата отвън тълпа, която отново искаше да види победителя.

Петров излезе и се качи на една маса. Разнесе се нестихващо ура.

— Трогнат съм. Благодаря! — стиснал ръце над главата си, викаше той.

Българите го вкараха в ресторанта заедно с масата. Богати славяни бяха решили да дадат пищен банкет в чест на Петров, поставиха го на челно място, обсипаха го с цветя и целувки.

Първият тост бе вдигнат от граф Рибопиер. Чак сега борецът разбра, че телеграмата е била адресирана правилно.

„Скъпи Петров, днес вие зарадвахте милиони славянски сърца. Вашата победа не е само победа на България, а на Русия, Чехия, Словакия... на всички славянски народи. Ние се гордеем с вас и вдигам чаша за великата дружба между всички славяни и за преуспяването на храбрата и горда България!“

Оркестърът засвири руския химн. Чашите бяха изпити до дъно.

Скочи мустакат черногорец, но вместо тост предпочете да прегърне Петров: „Братче, голям юнак излезе — извика той. — Да си ми жив и здрав пак да ни прославяш!...“

Сърбинът Симич, доктор по литература, не разбираше от спорт, но развълнувано говори за славянската дружба; нарече Петров Крали Марко и вдигна чаша за „най-силния юнак на деветнадесетия век“.

Един младеж нареждаше на оркестъра какъв химн да свири и след тоста на Симич прозвуча сръбският. Всички музиканти в Париж бяха задължени да разучат националните химни на страните-участнички в изложението.

След Симич стана чехът Хордела, водач на соколите, едър мъж с панайотхитовски мустаци и патриаршеска брада.

„Днес малка България засрами всички ни. Тя откърми в дивните пазви на Балкана непобедим великан, който стана гордост и на нас чехите! Да живее славянството! Да живее малката, но славна България!“

Засвириха соколския химн и пак ура, и пак шампанско... Минаваше полунощ, но тълпата не се разпръскваше и колкото пъти в ресторанта се разнасяше ура, толкова пъти и тя откликваше отвън.

Възрастен поляк вдигна ръка и извика:

— Завиждам на България. Малка е, но е свободна...

Граф Рибопиер се намръщи. Той бе представител на руското дворянство, което държеше полския народ под робство, и направи забележка на поляка да не намесва политиката в едно чисто спортно тържество.

„Та аз още нищо не съм казал и ме прекъсвате!“ — сепна се полякът.

— Ще говорите само за Петров! — заповяда му графът.

„Та аз точно за него искам да говоря. Той не е само победител, но е и свободен славянин, който не потиска никакви други славяни. Днес и чехи, и поляци се гордеят с него и си пожелават да станат така силни,

че да скъсат робските си вериги. Да живее славянството, но братското свободно славянство!“

Оркестърът изпадна в затруднение, но все пак изпълни една Шопенова полонеза.

Среброкос хърватин стана, за да подобри настъпилото тягостно мълчание:

„Да оставим политиката настрана! И моето отечество пъшка под робски ярем, но на друго място изплаквам сърцето си. Нека да не разкървяваме тежките си рани... Да говорим за победителя Петров! Сега той е кумир за Париж, утре цял свят ще споменава неговото име и заедно с него името на непознатата малка България. Това, което никой български политик не можа да направи, направи го със своите железни мускули и огромна воля Никола Петров. Народ, който ражда такива великани, може да бъде сигурен в съдбата си. Този народ го чака светло бъдеще. Пия за бъдещото преуспяване на братския български народ!“

Настроението отново се повиши, подканиха и Петров да каже нещо.

Той стана и някак си виновно се усмихна.

— Братя, обичам ви! Когато тренирах и когато се борих, мислех само за вас. Искрах да ви зарадвам, исках да докажа силата на славяните... Смятам, че доста казах на тепиха, ако има нещо да се допълни, нека моят приятел Лазар Добрич продължи.

Добрич, който правеше смъртни скокове, се смути, но се поизкашля и каза:

„Братя славяни!... Мили славяни!... Неизразим е възторгът от факта, че на моето малко, но мило отечество се падна голямата победа, извоювана от неговия син Никола Петров. Ние се радваме, че чрез тази победа постигнахме такова обединение, каквото е нашето тържество тази вечер. Колко хубаво би било днешното единство да обхване всички славянски народи и да продължава вечно!... От името на моя другар Никола Петров ви благодаря за искрените сърадвания, за хубавите думи, които казахте, и за импулса, който му давахте чрез вашите насърчения по време на борбата. Нека пожелаем във всички бъдещи международни спортни срещи да се чуват повече славянски имена!“

Отново оркестърът засвири „Шуми Марица“, отново ресторантът се разтресе от славянското ура.

Вече се зазоряваше, но във народът още не се разотиваше и Петров замоли собственика на ресторанта да го преведе през друг вход. Не му се искаше отново да бъде носен на ръце из парижките улици.

На сбогуване граф Рибопиер прехвърли ръка през рамото му и го покани да му гостува в Петербург.

— А сега сигурно вашето правителство ще ви награди с голям орден? — запита го той.

— Едва ли — пошепна Петров. — Щом д-р Бачов, българският министър на просветата, не посети борбите ми, нито присъствува тук, едва ли някой ще се сети да ми даде орден. А д-р Бачов е от половин месец в Париж...

— Добре! Тогава ще се помъча нашето, руското правителство да ви награди — каза Рибопиер и стисна ръката на Петров. — Но не забравяйте да ме посетите в Петербург. Аз там съм открил клуб за популяризиране на френската борба.

След като се сбогува с всички и изпрати Добрич, Петров тръгна към Сена и седна на една крайбрежна пейка. Дълго стоя край реката и мислеше само за бедните си родители. Какво не би дал сега те да бъдат при него; да му се радват...

По гърба му минаха хладни тръпки, понадигна се и видя силуета на файтон. Щракна с пръст, за да го повика и с изненада позна дългия Виктор.

— Ти!? Какво правиш тука?

— Чакам ви и се радвам...

— За какво се радваш? Беден си, конят ти е стар. Закарай ме на село и иди на пазара да си купиш един млад и хубав кон. Аз ще го платя.

Изуменият Виктор подгъна коляно и се опита да му целуне ръката.

— Остави! Не съм владика!

— Господин Петров, вие сте... вие сте... повече от владика...

— Хайде, да тръгваме!

Току-що беше задрямал и хазайката го разбуди, за да му съобщи, че селяните напирали да влязат. Заключила вратата, а те прескочили

оградата и настоявали да го видят.

Петров присегна към сакото си, извади шепа наполеони и ѝ ги подаде.

— Раздай им ги за мое и за твое здраве и ги помоли да ме оставят да поспя.

На обед леля Куку го гощаваше като свой син. Пиха кафе и отидоха в градината да си поговорят за зеленчуците и овощките.

— Щом се върна в България, ще ти пратя разсад за чушки и домати — обеща ѝ той — Цяло щастие е да си хапнеш българска чушка и български домати...

Беше сигурен, че ще му простят и ще го поканят да се завърне в родината си. Почака десетина дни и след като не получи никакво съобщение, написа молба до министър-председателя на България и я предаде на българския консул в Париж. Всеки ден минаваше край Консулството, за да провери за отговора, но той се бавеше. Най-после секретарят на Консулството му събщи, че е пристигнал отговор: не му се разрешава да се върне в България.

На другия ден получи писмена покана от граф Рибопиер да посети Русия и той се приготви за път. Освобождението на България се дължеше на дядо Иван, може би той щеше да му помогне да се завърне в нея.

---

[1] Здравейте, нашенци! Лошо ме посрещате! ↑

В РУСИЯ

„Най-трудният подвиг на Херкулес бил да отиде при титана Атлас, който държал на плещите си небесния свод, и да донесе от неговите градини три златни ябълки на микенския цар. Тези ябълки се пазили от атласовите дъщери — Хесперидите...

Херкулес тръгнал на Изток да търси Атлас и по пътя си срещнал великана Антей, сина на бога на морето Посейдон и богинята на Земята Гея. Антей принуждавал минувачите да се борят с него и безмилостно избивал всички, които побеждавал. Великанът поискал и Херкулес да се бори с него. Никой не можел да победи Антей, ако не знаел тайната му. А тя била следната: всеки път, когато великанът почувствувал умора, той се допирал до майка си, Земята, и получавал нови сили. Но достатъчно било да бъде откъснат от нея и силите му изчезвали. Херкулес дълго се борил с Антей, няколко пъти го повалял на земята, но така мощта на великана се увеличавала. Най-после успял да го вдигне високо във въздуха — силите на сина на Гея изчезнали и Херкулес го удушил...

След много други прежеждия Херкулес достигнал края на земята и видял могъщия титан да държи небето на широките си плещи. Атлас се съгласил да даде трите златни ябълки, но докато ги донесе, помолил Херкулес да го замести и подържи небето.

Невероятна тежест се стоварила върху плещите на Херкулес, но той напрегнал всички сили, мускулите му се издули като планини, реки от пот потекли, но със своята свръхчовешка сила успял да издържи, докато титанът му донесе ябълките.

На Атлас му омръзнало да поддържа небесния свод и след като си намерил заместник, предложил му самият той да отнесе златните ябълки в Микена.

Херкулес разбрал, че хитрува, и му отвърнал с хитрост. Съгласил се с предложението му, но го помолил да подържи небето, докато си постави възглавница на плещите, за да не му убива.

Атлас застанал пак на мястото си, Херкулес взел трите златни ябълки и тръгнал за Микена...“

Петров затвори книгата със старогръцки легенди и кой знае защо, си помисли, че Херкулес и Дядо Иван са един и същ герой. Та защо да не си помисли така? Та нали и скитите, древните обитатели на руската шир, са вярвали, че Херкулес се е родил в тяхната земя и че са негови потомци...

Русия прие българина като свой. Тук нямаше нужда да учи чужд език, нямаше защо да се съобразява с другоземски обичаи — всичко беше както в неговата родина, навсякъде хората го посрещаха братски.

И тръгна той от губерния в губерния да учи мъжете на възродената древна борба. В по-големите градове вече бяха чували за нея, но още не познаваха в подробности правилата ѝ, нито разнообразните ѝ хватки, затова продължаваха да се борят с груба сила както при „поясната“ борба. При нея съперниците допираха гърди, хващаха специалните дръжки на кожените си пояси и се мъчеха да се повдигнат и съборят. Това беше скучен, с малко движения спорт.

Името на непобедимия българин се разчуваше много дни, преди да пристигне в някой град. Театралните сгради и цирковите шатри не можеха да поберат хилядите любопитни и често борбите ставаха на открито. Народът оживено коментираше победите на Петров, помещчиците издирваха най-силните си мужици, за да ги противопоставят на шампиона, с надежда да се прочуят, ако техните хора го победят. И понеже надеждите им пропадаха, канеха го в своите имения, за да го победят с изисканите си маниери. Но Петров не се плашеше от строгия етикет на дворяните. Те не можеха да го смятат и с „аристократичния“ си френски, защото освен него той разговаряше с прислугите на руски, а с гувернантката-немкиня и с учителя-англичанин на родните им езици. И в музиката не им отстъпваше. Смело сядаше на пианото и ги караше да ръкопляскаат на приятния му баритон.

За кратко време бившият градинар се бе превърнал в един модерен Херкулес, който не изриваше тор от Авгиевите обори, а кавалерски спечелваше златните ябълки на Хесперидите.

Вечерите посвещаваше на хазаите, а сутрините пазеше за себе си. Докато господарите се излежаваха, той разтягаше ластиците на Сендо, хапваше набързо и грабваше пушката. Не се връщаше без лов и

това още повече го издигаше в очите на дворяните, защото ловът беше единствената им специалност.

Когато скиташе из полето и срещнеше селяни, дружески ги заприказваше и по втрещените им лица се появяваха усмивки. Не им разказваше за американските небостъргачи, нито за модите в Париж, питаше ги за нивите, за добитъка и за живота им. Понякога се нареждаше между косачите, друг път товареше снопи, пренасяше чували с жито, а селяните му се отблагодаряваха с песни и го черпеха с квас. Бяха щастливи, че той, най-силният между хората, е между тях и че прилича на тях...

Когато Петров обходи руската земя, повярва на легендата, че титанът Атлас живее в нея. И видя, че тежко бреме е легнало на плещите му, и разбра, че това бреме винаги ще му тежи, защото е определен от боговете да поддържа небесния свод, за да не се сгромоляса върху света.

Зимата дойде без есен, изневиделица. Лед скова реките, снежни преспи скриха пътищата, хората се спотаиха на топло и пътуващите циркове събраха шатрите си. Петров се сети за поканата на граф Рибопиер и замина за Петербург.

— Къде се губите? Отдавна ви чакаме, за да ви връчим издействования от царя орден! — с радостен упрек го посрещна графът, запозна го със семейството си и го въведе в разкошно мебелирания си кабинет.

Петров разгледа спортните трофеи на графа, подредени в стъклена витрина, и тогава отвърна:

— Виновен съм, че не ви се обадох досега, но повече е виновно руското гостоприемство. Където отседнех, мъчно ме пускаха.

Графът го гледеше възторжено.

— Зная за победоносното ви шествие и се радвам, че нашите борци са се поучили от вас. Обичам френската борба и заради нея съм създал клуб, където благородниците да я изучават, обикнат и разпространяват... Боже мой! Но какво още чакам!? — плесна ръце той, повика секретаря си и му заповяда да съобщи на всички членове на клуба, че утре ще бъде връчен орденът на Никола Петров.

Лакеи донесоха самовар и поднос със закуски.

— А сега си хапнете, подкрепете се и после ще се разходим — каза Рибопиер и отново възкликна: — Ай, ай, как ще се изненадат! Как ще ви посрещнат моите приятели! Отдавна ме питат кога ще пристигнете и ето най-последно...

— Благодаря! Благодаря! — като нямаше какво да каже повтаряше Петров.

— А как съм им описал борбата ви с Пол Понс! Ай, ай, ай! — продължи да се вълнува графът. — И шествието ви из улиците на Париж и банкета в ресторанта. Всичко, всичко съм им разказал и те горят от нетърпение да ви видят...

След час графската шейна се плъзгаше край замръзналите канали на „Северната Венеция“, влезе в Петропавловската крепост, спря пред Адмиралтейството, обиколи Зимния дворец и знаменитите архитектурни ансамбли на Разтрели. Графът показа на Петров неповторимия по пищност и тържественост Исакиевски събор, запозна го с паметниците на руската столица и два пъти го прекара по Невския проспект.

След разходката графът покани своя гостенин на вечеря и тайно изпрати шейната да му вземе багажа от хотела. Смяташе за чест световният шампион да живее в двореца му.

— Хареса ли ви нашата столица? — запита го той.

— Наистина Петербург е красив град — каза Петров. — Напомня ми едновременно и Венеция, и Париж, и Лондон, но чарът му е само негов, руски...

На другия ден графът заведе Петров в своя клуб — спортен дворец със светли зали, удобни съблекални, мраморни бани и столова с богат бюфет. В централната зала благородниците се обучаваха на борба върху персийски килими, а от балкона, към който се отиваше по стълбище, украсено с декоративни цветя, дамите и по-възрастните се любуваха на спортистите.

В клуба вече се бяха събрали висши сановници, генерали и роднини на царя. Те посрещнаха българина с нескрито възхищение, а генерал Столетов го прегърна.

— Маладец! Маладец! — развълнувано повтаряше той.

— С орли като тебе бранех прохода на Шипка...

Петров грабна ръката на прославения генерал и я целуна. От умиление мнозина се просълзиха.

Пристигна братът на царя, великият княз Владимир Александрович, и всички се упътиха към столовата, където бяха подредени маси за тържествен обед. Лакеите поднесоха кристални съдове с черен хайвер, стриди и други живи „плодове на морето“, последвани от редки рибни деликатеси.

След като унищожиха „плодовете на морето“, започнаха да се поднасят лакомства от земята и небето: различно приготвени заешки и сърнешки меса, глухари, фазани и някакъв дворецов деликатес, наречен „Чайка“.

Когато дойде редът на шампанското, великият княз Владимир Александрович стана и изрази задоволството на августейшия си брат от голямата победа на българина в Париж, която смята, че е победа на всички славяни. Петров се приближи и под сигналите на фанфари великият княз закачи орден на гърдите му.

Всички присъстващи поздравиха Петров, само един едър мъж мрачно гледаше от масата, без да се помръдне. Беше естонският борец Георг Хакеншмидт, когото подготвяха да представи Русия на Световното първенство по борба в Париж през 1901 година. Хакеншмидт беше най-добрият ученик в атлетическия кръжок на известния спортист и педагог д-р Краевски и през 1898 година получил титлата „Европейски шампион“ във Виена. Мълвеше се, че естонецът притежава нечовешка сила и има вълчи апетит: освен обикновената храна на борците всеки ден изпивал бульона на 15 кг разварено говеждо месо.

Граф Рибопиер подкани Хакеншмидт да поздрави своя колега, но той пренебрежително се изсмя.

— Защо да го поздравявам? Да не би да е по-силен от мене!? Ако не бях простинал в Париж, сигурно аз щях да бъда световен шампион, а не този българин...

Неприличното държане на бореца обиди повече домакина, отколкото Петров.

— Прав е Хакеншмидт — обади се българинът. — Действително той не се е срещал с мене и възможно е да е бил наистина простинал в Париж... Но въпросът лесно може да се реши, ако приеме да се преборим тук...

— Чудесно! — провикна се великият княз. — Графе, бихте ли ни поканили да присъствуваме на този интересен двубой?... Хакеншмидт,

вие съгласен ли сте с предложението на Петров?

Естонецът стовари юмрук върху масата.

— Разбира се!

— Шампанско! — извика успокоеният граф Рибопиер.

Бе уредено борбата да се състои преди обед на другия ден. Мълвата светкавично обиколи Петербург и спортният дворец на графа се изпълни с благородници. Бяха дошли и привържениците на естонеца, но те останаха на улицата и чакаха благоволенieto на някой лакей да им съобщава за развоя на борбата.

Граф Рибопиер пожела да ръководи срещата и призова на персийския килим двамата съперници. Петров се ръкува с двамата и се поклони на знатната публика. Графът даде знак и борбата започна. Борците се хванаха за ръце и три минути взаимно се изпитваха на крака. На четвъртата минута Петров принуди съперника си да застане в „партер“ и следващата секунда залепи раменете му на килима.

Повечето от гостите бяха дошли от любопитство и не разбраха какво се случи, но когато Рибопиер вдигна ръката на Петров в знак на победа, те изненадано се спогледаха и чак тогава започнаха да ръкопляскат.

— Възхитително! Просто необикновено! — викаше графът и друсаше ръцете на Петров.

От срам Хакеншмидт избяга. Това беше първата загуба на силния борец, който достойно представяше своя народ по руските и европейските арени. Георг Хакеншмидт беше честен спортист и не се опита да омаловажи победата на българина. По-късно той го намери и му се извини за грубото си държане. Двамата борци станаха приятели и бъдещите успехи на естонеца до голяма степен се дължат на Петров, който му предаде целия си спортен опит. През 1907 година лайпцигското издателство „Спортферлаг Гретлайн“ отпечата книгата на Георг Хакеншмидт „Дер вег цур крафт“, в която естонецът предлагаше една стройна система за развиване на хармонично тяло и увеличаване човешката сила. В тази доста обемиста и добре оформена книга, преведена на пет езика, има снимки само на трима спортисти: на автора, на брат му Бруно — известен атлет, и на човека с най-красивото тяло — световния шампион Никола Петров.

Когато победителят се облече и наново се появи, слугите вече бяха подготвили масите за банкет в негова чест. Пак препълнените блюда тръгнаха между гостите, пак тапите на шампанското атакуваха тавана.

Светкавичната победа на българина едновременно възхити и смути ръководителите на клуба. Вдигаха тостове за победата на Петров, а се чудеха откъде да намерят достоен заместник на своя борец.

Известният треньор и бивш атлет Лебедев, наричан от всички чичо Ваньо, беше на мнение да се изпратят телеграми до всички губернатори, за да издирят най-силните си борци. Някои предложиха услугите си сами да тръгнат из губерниите, за да търсят заместник на естонеца.

— Да подготвим Урсус — обади се един генерал.

Под псевдонима „Урсус“ се бореше мощният Петър Янковски.

— Не! Той вече приближава четиридесетте. Няма да издържи — възпротиви се граф Рибопиер.

Споменаха се имената на борците Константин Косовски, на Георг Лурих и на 120-килограмовия, почти четвъртит поляк Светослав Циганевич — Збишко, взел името на един от героите на Сенкевич.

Но на всички изброени борци по нещо липсваше, за да представят достойно Русия на първенството в Париж.

— А защо вие не ни представите? Веднага ще получите руско поданство — обърна се към Петров великият княз.

Петров енергично поклати глава.

— Въпреки че не ме искат в България, аз винаги ще си остана български поданик и ще се боря за своята родина — и за да смекчи отказа си, съобщи, че познава руски борец, който е по-силен от Хакеншмидт.

Смълчаха се, за да чуят кого ще предложи Петров.

— Обиколих много градове и губернии, премервах силите си с не един борец, но само един казак ме умори, докато го победея.

— Кой е той — светнаха очите на Рибопиер.

— Нарича се Иван Подубний...

Присъстващите се спогледаха. Името нищо не им подсказваше.

— Смятам, че познавам всички известни борци, но този... — направи учудена гримаса Рибопиер.

— Достатъчно е, че аз го познавам и ви го препоръчвам — като Петров. — Бил е товарач на пристанище като мене. Чувалите с жито са направили врата му железен. Във французката борба е още новак, бори се на пояс, но притежава необикновена сила и което е много важно, има буден ум... Препоръчвам ви го. Няма да намерите по-добър от него. Веднага го повикайте. Сключил е договор с цирк „Труци“ във Воронеж...

Граф Рибопиер не трябваше да съжالياва, че падна Хакеншмидт, защото победителят му откри Иван Максимович Подубний, богатира, който по-късно завладя всички световни арени.

По такъв начин Никола Петров се отблагодари за руското гостоприемство.

Но съдбата пожела Никола Петров да бъде победен от същия Иван Подубний, когото той откри. Това се случи при второто му посещение в Петербург. Шарл Дюмон беше организиран борби в цирка на Чинизели и покани току-що пристигналия българин да участва в тях направо на финала. На тринадесетата минута Петров се почувства зле, напусна тепиха, набързо се облече и излезе. Пресрещна го естонският борец Георг Лурих, с когото се бе запознал през 1901 година в Рига.

— Защо не ме предупреди, че Подубний е станал толкова силен? — упрекна го Петров.

— Не очаквах, че ще прекратиш борбата. Но и да бях те предупредил...

— Друго щеше да бъде. Нямахте да гуляя в оня цигански вертеп с тебе и преди срещата поне щях да си отспя, за да бъда бодър. А сега не можах да се съсредоточа...

— Да се съсредоточиш!? Какво искаш да кажеш? — учуди се Лурих.

Петров разтърка чело.

— Когато се съсредоточа, сякаш силите ми се удвояват, забравям всичко освен едно, че трябва да победя. И щом чуя някакъв вътрешен глас да ме подкани с „хайде!“, грабвам противника и го сразявам... Така беше с Корбет, с Пол Понс, така и другите побеждавах. При срещата си с Подубний не чух никакъв глас. Снощното вино сякаш ме направи глух...

Лурих приятелски го хвана под ръка.

— Сега пак ще отидем да пийнем и Ниночка ще те разтуши.

Петров грубо го отхвърли.

— Това ли ми предлагаш?

— И друго, но първо се успокой... За какъв дявол ти е славата, след като не можеш да вкусиш от сладкото на живота? Нима искаш да бъдеш винаги силен мъченик. Пари могат да се получат и по друг начин без много усилия и доброволни лишения...

— Искаш да кажеш, че вече не съм годен за борба, така ли?

Лурих се изсмя и щракна с пръсти към минаващия файтон.

Посрещна ги циганин с обица на ухото. Заведе ги в сепаре, наподобяващо каручка. Цялата кръчма бе обзаведена като цигански табор: от тавана ѝ висяха конски сбруи, по стените ѝ бяха окачени дървени гаванки, плетени кошници, в средата ѝ гореше огън, край който танцуваше и пееше красавицата Ниночка.

Настаниха се на възглавници със сено и им донесоха специалитета на заведението — пламтяща смесица от пет вида водки.

Петров още не можеше да се примири, че е победен, мълчеше и безстрастно гледаше разголените бедра на циганката. Глътна от парещата течност и се намръщи.

— Братко, и на мене ми беше мъчно, когато за пръв път бях победен, но животът е безпощаден... — проговори Лурих. — Все пак шампионите губят славата си на най-силни хора, но им остават опитът и мъдростта. Ето, лошо ли ми е сега? Имам група борци, обучавам ги, плащам им и печеля чрез тях. И от мене, и от тебе така са печелили нашите учители...

Петров го изгледа мрачно.

— Затова ли ме доведе тук? Да ми...

— Бъди практичен — не му позволи да се доизкаже Лурих. — Няма да живееш с орлите. С нашата слава и с опита си можем да завладеем света...

— Как?

Лурих вдигна чашата и присви очи.

— Като граф Рибопиер. Той притежава конезавод, отглежда расови коне, пуска ги на състезания и печели...

— Не разбирам от коне...

— Глупчо! — разкриви устни Лурих. — Ние ще направим нещо подобно, но с борци. Ще ги подберем, ще им осигурим хляба и ще ги

працаме по световните арени...

— Това вече няма да бъде спорт, а търговия — възмути се Петров.

— А досега не си ли правил търговия?

— Правил съм, но със собственото си тяло, със собствената си сила, а не със силата на други... Завод за борци, а? Срамота!

Лурих не отговори, повика циганина и му поръча шишлици и кримско вино.

— Колкото и да е нечестно, но трябва да се преживява — въздъхна той. — Утре никой няма да се погрижи за нас. Ако бяхме чиновници, то поне пенсия... На учителите плащат защо и ние, които ще обучаваме млади борци, ще им осигуряваме арени, да не получаваме нищо?... Аз съм разрешил моя въпрос, но ми е мъчно за тебе и затова ти предлагам...

— Добре си го разрешил — стисна юмрук Петров. — Принуждаваш по-силните от тебе да падат и освен че ги оскърбяваш, ограбваш, а си присвояваш и славата им. Аз никога...

— Това не е вярно — отрече Лурих.

— Знам. Поне мене не лъжи...

— Публиката плаща за имена. Търси кумири. Какво бих спечелил, ако ме победи например някой си неизвестен Иванов? Другия път никой няма да дойде на борбата...

Петров вече не го слушаше, продължаваше да гледа към огъня и си спомняше за други огънове, които палеше в градината на газда Марин и за още по-стари огънове, по поляните край Янтра. Неусетно спомените за родния край го завладяха и той закопня за мига, когато наново ще го види. Та защо му бяха всички титли и слава, след като беше загубил родината си? Защо му бяха ордените на разни царе, след като собственото му отечество не го поздравя и не му изпрати орден? Стори му се, че животът му е пълен с нелепости, мислите му се превърнаха в една голяма болка, която нито пламтящите специалитети, нито очите на циганката можеха да облекчат, а най-малко предложението на Лурих.

Хвърли половин империал^[1] на масата, раздели се с бореца и потърси успокоение във влажната петербургска нощ.

На сутринта Иван Подубний го събуди и със сърдита нежност го покани заедно да обядват. Петров отказа, но руснакът откачи шубата

му и застана в очакване да я облече.

— Знам, че ми се сърдиш — каза той.

— Сърдя се на себе си... Българите обичат казаците и в песните си се сравняват с тях.

— Какво си мърмориш? Да вървим! — подкани го Подубний, хвана го под ръка и го поведе към ресторант „Алберт“.

По онова време поканата за обед не само за политиците, а и за спортистите-професионалисти означаваше, че на масата ще се води важен разговор. В Петербург тези „делови обеда“ обикновено ставаха в „Алберт“, най-тежкия ресторант, с келнери, за които се казваше „че нищо не виждат и нищо не чуват“.

Докато унищожаваша стридите, Подубний поглеждаше към Петров и се мъчеше да започне разговора.

— Щом си подаде ръката и ми лъхна на вино. Мислех да откажа борбата, но после ти сам... — започна той. — Не се радвам на тази победа. Очите ти бяха подути, ръцете ти трепереха от безсъние. Срамота...

Петров остави вилницата и се отдръпна рязко назад. Спомни си за оня английски моряк, когото победи в Лондон.

— Ти си световен шампион, ти ме откри на графа и аз винаги ще се гордея с това, но не мога да ти простя слабостите. Вреш се в опушени цигански кръчми, задиряш жени, играеш комар... Вярно ли е, че си живял и с някаква си фабрикантка „кралицата на коняците“ в Брюксел? Бокероа ми каза... А в московския „Славянски базар“ си...

— Има нещичко вярно. Омръзна ми да бъда монах...

— Николай Петрович! Ти не си монах, ти си патриарх! До вчера се кръстех в тебе...

— Сега пък аз ще се кръстя в тебе.

Подубний не намери веднага отговор, но така го погледна, че Петров започна да съжالياва за грубия си тон, повика келнера и му поръча шампанско.

— Да се чукнем за твоя успех — примирително каза той, но казакът отказа да пие.

— Треньорът ми Ойжен де Пари добре познава Дублие и се учудва, че си бил негов ученик. Аз строго спазвам определения ми режим: не пуша, не пия, не задирям жени и всеки ден тренирам...

— И аз не съм пропуснал ден да не тренирам.

— А другите правила спазваш ли?

— Спазвал съм ги, но вече... няма смисъл да ги спазвам. Предложиха ми да събера група и по този начин...

Подубний заплашително пипна ножа.

— Знам кой ти е пъкнал тази муха в главата. И на мене предлагаше, но аз никога няма да позволя да бъда подкупен. Няма да се омесвам в нечисти сделки. Докато побеждавам — ще се боря, щом започнат да ме побеждават — хайде на село...

— На село!... А аз накъде? Ти имаш родина, а моята не ме иска.

— Ще те поиска! — уверено каза Подубний.

— Хайде, хайде, не ти е дошло до главата...

— До главата, до краката аз си знам едно: чиста борба докрай... А ти какво си се умърлушил? Бил си пиян, подценил си ме... Сбърчил си вежди, пъшкаш, сякаш се е провалил светът. Я остави вертепите, картите, жените и пак ще бъдеш най-силният човек! Та ти си по-млад от мене...

Петров замълча.

— Не мога да разбера дали ме утешаваш, дали ме съжаляваш или искаш да ми се извиниш? — след малко го запита той.

— Слушай, Николай! — сърдито извика Подубний. — Не съм речовит, не мога да отговарям като тебе, но те повиках тук да си поговорим по братски. Разбираш ли, като брат...

Петров мислено благодари на келнера, че дойде да вдигне приборите точно в този момент. Трябваше му време да размисли, да се увери, че Подубний е прав.

Когато келнерът си отиде, поривисто стисна ръката на своя победител.

— Сега може да пия една чаша за твоите бъдещи успехи — каза Подубний и сякаш заведението стана по-светло от усмивката му.

---

[1] Империял = 5 зл. рубли. ↑

НОВИ УСПЕХИ

Няколко дни след срещата си с Подубний получи писмо от Хамбург. Директорът на цирк „Буш“ го канеше да участва в традиционния европейски турнир по борба. Писмото му напомни за Ани Сет и въпреки изгодните условия, които му предлагаха, той го накъса с яд. Беше намразил Хамбург, но и Петербург му беше станал противен. За пръв път почувствува нужда да се уедини, да не мисли за никакви турнири, да си почине далеч от шумните градове и циркови сделки. Беше се и поуплашил, че силите му го напускат.

След няколко дни замина за Цюрих.

Нарочно не отседна в хотел, а нае стая в една селска къщурка близо до река Лиман. Стопанката, червендалеста селянка, го посрещна с недоверчива любезност и веднага му тикна в ръката ценоразпис за услугите и лист за хранене с подробна калкулация за всяко ястие.

Петров пренебрежително захвърли ценоразписа, дръпна перденцата и отвори тесния прозорец.

— По-внимателно, моля! Пердетата струват пари — предупреди го стопанката.

Влезе файтонджията и дотътри два куфара.

— Дяволските, сякаш са пълни с желязо — изпъшка той.

В куфарите имаше гири.

— Слушай, лельо! — обърна се Петров към селянката. — Ако не се спогодим, файтонът чака.

Жената се сепна.

— Че какво има да се спогаждаме. При мене е всичко точно и ясно. Тук са почивали артисти, музиканти, писатели...

— И сигурно всички са заболели... Я сядай и пиши какво искам да ми поднасяш сутрин, какво на обед и за вечеря! Не ми харесват твоите картофени манджи и овесени каши.

Когато селянката свърши да записва, лицето ѝ бе добило цвят на морков.

— И така може, но имате ли пари?

— Ще се намерят... Сега махни от кревата тези пухени възглавници и ми напълни една с прясно сено.

Селянката стоеше вдървена.

— И не ме занимавай с никакви калкулации. Колкото искаш, толкова ще ти платя...

Вечерта на масата седнаха четирма: Петров, стопанинът — гушест дангалак, червендалестата му жена и дъщеря им Грети, момиче с луни около носа. Стопаните бяха весели, защото гостенинът плащаше цялата вечеря.

И тук както при леля Куку Петров си изготви програма. Тя беше доста разнообразна: освен чувала и гирите имаше гребане с лодка, разходка в планината, цепене на дърва и пренасяне на сено от връх на връх. От последните две точки на програмата и дангалакът беше доволен.

Вечер всички седяха под едно дърво на двора и дангалакът им свиреше на бръмбазък. Когато бръмбазъкът млъкнеше, започваха щурците и жабите. По това време изгряваше луната и очите на Грети ставаха замислени. Майка ѝ даваше знак за спане с прозявка и всички се упътваха към леглата. Петров веднага заспиваше, а Грети продължаваше да гледа луната и галеше рошовото си одеало, представяйки си, че гали този силен и красив чужденец.

За десетина дни Петров завърза приятелство с краварите и с косачите, които виртуозно бръснеха главите на алпийските баири. Приятно му беше да говори с тях за земята, за сеното, за добитъка; да гледа ведрото небе, да слуша песента на вятъра и звъна на хлопатарите. И тук, както и в България, пастирите прескачаха ручеите с геги, и тук премерваха силите си с хвърляне на тежки камъни. И швейцарските селяни продаваха млякото, сиренето и маслото в града, а се задоволяваха с ръжен хляб, картофи и суроватка, за да спестят някоя пара за къща. Не ламтяха за земя, защото земята им раждаше само трева, а мечтаеха да имат мебелирана стая за чуждестранни гости.

Гребането по Лиман и километрите по стръмните алпийски пътеки освежиха Петров и възвърнаха предишното му самочувствие на непобедим. Споменът за неуспеха му в Петербург вече рядко го спохождаше, чувствуваше се бодър, здрав и без задъхване изкачваше и най-високите върхове.

Един следобед, когато се връщаше от връх Ютлиберг, му се стори, че някой вика за помощ. На върха беше ясно, но под него пълзяха тъмни облаци и човек лесно можеше да обърка пътя. Петров напусна пътеката и тръгна по посока, откъдето се чуваше гласът. След дълго търсене и подвикване стигна до остри скали, под които намери млада жена и мъж с побелели коси. Мъжът лежеше на едно бедро и пъшкаше.

Отишли до върха със зъбчатата железница, решили да се върнат пеш, заблудили се и при скалите мъжът си навехнал крака.

— Повече от час викам и никой не ми отвърна. Ако не бяхте вие, може би трябваше да нощуваме тук, а е толкова студено — потрепера жената.

Бяха американци. Той се казваше Д. Ф. Алтман, а тя Пеги.

— Ако ни помогнете, ще ви възнаградим — обеща Пеги.

Петров прегледа крака на пострадалия и подсвирна.

Глезенът се беше подул.

— Идете да повикате спасителната служба — изпъшка Д. Ф. Алтман.

Петров свали ризата си и превърза глезена му.

— Ако изстина, цял живот няма да се отърва от ревматизъм — поясни той, хвана американеца под мишците и го повдигна.

— Какво правите? Той не бива да ходи — извика Пеги.

Петров го метна на гърба си и тръгна да дири пътеката.

— Но това е невъзможно! Вие ще капнете. Той е толкова тежък — мърмореше жената след Петров.

По здрач намериха истинската пътека. Бяха изминали около четири километра, а до Цюрих имаше още десетина.

— Как се чувствувате? — запита Петров.

— Като във фойтон — отвърна Д. Ф. Алтман.

— Вие сте необикновен човек! Цял Херкулес — възкликна Пеги.

— Който прилича на горила, нали?

— Не, нямам такова впечатление от вас, вие сте толкова...

Петров занесе пострадалия до селската си квартира, накара хазайката да сгрее вода и изпрати дангалака до Цюрих да докара фойтон.

Щом хазайката разбра откъде гостенинът ѝ е носил американеца, започна да се кръсти.

Петров отвърза глезена на Д. Ф. Алтман, потопа го в легена и лекичко започна да го разтрива със сапун. Пеги пушеше, замислено го наблюдаваше и може би правеше сравнение между него и дебелия си мъж, когато се чу ужасен вик. Викът наподобяваше изстрел: изведнаж изтрещя и заглъхна.

— Глезенът се намести — каза Петров. — Кракът е изкълчен. Ще му направим компрес и утре ще спадне...

Американецът започна да рови из джобовете си, събра стотина долара и му ги подаде.

— Струва ми се, че е достатъчно — каза той.

— Не е необходимо...

— Но вие трябва да си получите възнаграждението. Това са 100 долара.

— Не са особено много за един Д. Ф. Алтман — с ирония се обади жена му.

— Щом настоявате да ги дадете, то прибавете ги към зестрата на Грети — каза Петров, пое парите и ги подаде на слисаното момиче.

Пеги изръкопляска.

— А докато чакате файтон, подкрепете силите си — продължи той и влезе в стаята си.

Хазайката и дъщеря ѝ се втурнаха към кухнята. Когато вечерята бе готова, Петров се появи в елегантен спортен костюм, грабна Д. Ф. Алтман заедно със стола и го премести до масата.

— Джеймс, не обиди ли господина с твоите мизерни 100 долара? — запита на английски Пеги, която разбра, че спасителят на мъжа ѝ не е обикновен швейцарски селянин.

Д. Ф. Алтман измърмори нещо и заби нос в чинията.

— Но всъщност кой сте вие? — след малко вдигна глава той.

— Американски шампион по борба — отвърна на английски Петров.

Лъжицата на Д. Ф. Алтман издрънка.

— Ка-а-ак? Американец?

— Българин съм. Спечелих титлата от вашия шампион Корбет в Ню Йорк...

— Боже! Нима вие сте господин Петров? — плесна с ръце Пеги. — Та ние присъствувахме на борбата ви. Щастие е да се запознаем с вас...

Оказа се, че Д. Ф. Алтман е бизнесмен, пристигнал в Швейцария да инвестира капитали в някакво новосъздадено предприятие за оптика, а жена му — известната естрадна певица Пеги Дейвид.

— Вестниците писаха, че след борбата Корбет станал гангстер — каза Пеги.

— Та той си беше гангстер и по време на борбата — отвърна Петров.

Поканиха го да им гостува в Америка.

— Зарекъл съм се вече да не прекосявам океана... Не ме е страх от силни хора, но се отвращавам от гангстери. Вашият Корбет може да ме застреля и с лява ръка...

Най-после файтонът пристигна и понесе семейство Д. Ф. Алтман към Цюрих.

Същият файтон доведе Пеги при българина сутринта. Тя се бе въоръжила с бастун и фотоапарат.

— Искам да снимам лобното място на мъжа си. Бихте ли ме придружили до скалите? — с очарователна усмивка го замоли тя.

— Не се ли страхувате? Може и вие да си изкълчите крака?

— Не, не се страхувам. С вас бих отишла и в ада...

Този път нямаше мъгла и скалите се оказаха гостоприемни. Пеги им направи снимка.

— Никога не съм виждала по-приятни скали — когато се разделяха, каза тя. — А утре ще отидем ли да им направим още една снимка?

— Трябва да замина за Хамбург — неочаквано и за самия себе си, отвърна Петров.

Нослето на Пеги побледня.

— Но ти нищо не ми спомена за заминаване!?

— След седмица трябва да защитя титлата си в цирк „Буш“.

Пеги обви тънките си ръце около шията му, целуна го по белега и побягна.

Тази вечер хазаите го посрещнаха тържествено. Масата бе украсена с планински цветя. В средата ѝ стърчеше бутилка с вино.

— Вие сякаш сте разбрали, че ще се разделяме — щом видя масата, извика Петров.

Очичките на Грети се замъглиха.

— Не сме разбрали, че си отивате... Не ви ли харесва при нас?
— делово запита хазайката.

— Харесва ми, но се налага да замина.

Грети избяга в стаята си.

Дангалакът зачупи възлестите си пръсти и се покашли.

— Ние пък решихме да ви предложим нещо — заговори той.

Хазайката прокара длан край устни и лицето ѝ се опъна.

— Оpozнахме се, харесахте ни, пък и нашата Грети...

Петров вдигна глава и хазайката млъкна.

— Не спирай напред пътя! — подкани я дангалакът.

Жена му попрегълтна и в най-големи подробности разви бъдещите планове на семейството: построяване на триетажна къща с трапезария и баня.

— Това е много хубаво — поощри я Петров.

— От нашето място се вижда и планината, и езерото, а реката е на стотина метра. Ще издигнем цял санаториум. За пет години ще забогатеем... Моят дървеняк ще се занимава с кравите, аз ще готвя, Грети ще пере, ще чисти стаите, а вие ще посрещате гостите и ще ни ръководите. Разбрахме, че знаете чужди езици, а щом се отказвате от 100 долара, сигурно ще намерите 40–50 хиляди франка за нова къща... Дайте си ръката и останете тук. Грети е съгласна...

Петров се засуети и по стар навик започна да потупва джобовете си за цигари.

— Благодаря ви, но работата ми е такава, че не се свъртам на едно място. Днес съм в Швейцария, утре във Франция, Англия, обикалям държавите... Пък дал съм и дума на момиче от моя край... После вярата: вие се кръстите по протестантски, а аз съм православен... Грети е хубава, заможна, ще си намери по-добър момък от мене...

Чудеше се какво да излъже, та по-лесно да отклони неприятния разговор. Грети разреши въпроса: затръшна вратата и родителите ѝ млъкнаха.

Сутринта хазайката донесе сметката. Тя бе точна до сантим. В яденето бе калкулирана и солта. Изпрати го само дангалакът.

— Пак заповядайте. Много сме доволни от вас — каза той.

Файтонът се затъркаля по стръмнината. Петров погледна към къщата и зад едно перденце видя Грети. Махна ѝ с ръка за сбогом...

Тази година в турнира на цирк „Буш“ щяха да участвуват: Жон Пол, Хицлел, Еокерол, Станислав Циганевич — Збишко, Винцел, Али Ахмед, Джовани Райцевич, Ридер, Наги и още няколко световно известни борци.

Никола Петров нае най-люксовия апартамент в представителния хотел на Рудолф Сет и веднага отиде в цирка да се запознае с програмата на борбите. Директорът на цирка едновременно се учуди и се зарадва, като го видя. Преди да започнат деловия разговор, той вдигна телефона и съобщи в рекламната агенция за пристигането на световния шампион. После направи разместване в програмата и предложи на Петров да открие турнира със среща между него и пруския шампион Райтер, който се бореше с името на героя от „Нибелунгите“ Зигфрид.

Решението на Никола Петров да участва в турнира предизвика голям интерес, а в „клюкарските“ си рубрики вестниците не забравиха да споменат, че той е бил годеник на Ани Сет. Това съобщение докара в цирк „Буш“ стотици жени, които никога не бяха и помислили да гледат борба.

Въпреки някои коментари, че Никола Петров не е във форма за такъв сериозен турнир, той всяка вечер побеждаваше по един шампион и отново обираше лаврите на публиката. Планината го бе освежила, той се бореше сигурно и с елегантна лекота излизаше от опасни положения. Отново доказваше, че владее техниката на борбата до съвършенство. Още в първите маншове разкриваше слабостите на своите съперници и с безпогрешна тактика ги принуждаваше да се чувствуват несигурни и по-слаби, отколкото всъщност бяха.

Само Лоран Бокероа, ученикът на Пол Понс, му създаде доста грижи. Французинът се бе амбицирал да отмъсти за поражението на своя учител и когато усети, че силите му го напускат, заигра непозволено. Петров се принуди да го накаже с хватка, която причини на Бокероа непоносима болка.

— Не се сърдя. Заслужавах си го — каза Бокероа след завършване на срещата.

— Борецът трябва да овладява нервите си — посъветва го Петров.

Французинът въздъхна.

— Вие не ни давате възможност да се доберем до голяма награда. Смятахме, че този път няма да дойдете. Така ни съобщи директорът на цирка, а ето, че ненадейно се появихте...

— Приятелю, и на мене не е лесно да побеждавам...

— А ние си мислим, че боговете ви покровителствуват...

— Искате да кажете, че имам шанс? — задържа погледа си върху него Петров.

Французинът се смути.

— Не го казах в такъв смисъл, но все пак ми се струва неестествено с вашите килограми да сразявате много по-тежки борци. Впрочем това не е мое мнение, а на Пол Понс. Той тогава беше сигурен в победата си, а след това се затвори в стаята си, никого не искаше да вижда, не се хранеше и се уплашихме, че ще умре. Не можеше да понесе позора, че го сразихте пред очите на сънародници, роднини и приятели.

— Знам. Знам... Страхувах се от Пол Понс, борех се с цялата си воля, сили и после мислех за него. Това е спортът: може да обичаме, да уважаваме и да се страхуваме от съперника си, но трябва да се стремим да го побеждаваме. Поздравете го и му предайте, че и аз вече изпитах неговата мъка...

Петров се окъпа, освободи масажиста и се прибра в хотела да напише някакво писмо. Преди полунощ ключът на спалнята му падна и друг ключ влезе в бравата.

Помисли, че е крадец, остави писалката и се втурна към спалнята. На вратата се появи Ани Сет, хвърли се към него и замря на гърдите му.

Петров я отдели от себе си.

— Не ме потърси. Не поправи грешката ми и ето аз самата... — пошепна Ани.

— Защо дойде при картоиграча? — запита я Петров.

Ани вдигна разплакани очи.

— Не се шегувай. Аз съм нещастна... Виновен е баща ми.

— Изчезна, върна годежния подарък и остави баща си да се разправя с мене... Съжалявам, че не обърнах внимание на Вардия. Тя беше честно момиче...

— Но тогава татко ме заплаши, че ще ме обезнаследи — разхълца се Ани.

Петров се обърна.

— Как е Ковиот? Как са шимпанзетата? — през рамо я попита той.

— Стига! Стига! — затисна с длан устните му тя. — Не ми говори за него!... Забрави ли езерото, островчето, вечерите във вилата? Не си ли спомняш за нашите мечти? Отново искам да живея в една къщичка край Янтра...

Петров заби поглед в тъмния прозорец.

— Не, не си спомням.

Ани се хвърли върху леглото.

— А аз, глупачката, си мислех, че си дошъл в Хамбург заради мене...

— Дойдох да защитя честта си и да се надсмея на някогашната си глупост... Прав е учителят ми Дублие. Той казваше, че борецът трябва да се пази от жените...

— Значи? — надигна се Ани.

— Вече е късно, трябва да си лягам. Утре ми предстои сериозна борба.

— А аз? — изхлипа тя.

— Върни се при Ковиот — каза Петров и отвори вратата.

На другия ден в пушалнята на хотела го намери Рудолф Сет. Брадата и мустаците му трепереха.

Петров пиеше кафето си и четеше вестника. Престори се, че не го забелязва.

— Искам да ви предложа нещо — седна до него Рудолф Сет.

Петров отпусна вестника.

— Да поиграем на покер ли?

— Не увеличавайте мъката на един нещастен баща — патетично каза Рудолф Сет.

— Нещастен!?

— Ани заплашва със самоубийство, ако...

Старият не се доизказа и нервно задърпа рунтавите си мустаци.

— Заплашете я, че ще я обезнаследите, и тя няма да се самоубие.

Германецът се изпъна, лицето му се удължи.

— Тази нощ тя е била при вас — с прокурорски глас каза той.

— Да.

— Целият град знае и мъжът й... Ако бях по-млад, щях да ви извикам на дуел, но понеже съм разумен, настоявам да се ожените за Ани. Зестрата й ще бъде този хотел...

— Хотелът е хубав, но се страхувам да не го проиграя на комар...

Рудолф Сет подскочи и зае гренадирска стойка.

— Тогава кажете какво искате?

— Да ме освободите от присъствието си.

Рудолф Сет дръпна сакото си, обърна се по войнишки и излезе.

Турнирът завърши с пълен триумф за Никола Петров. Ани Сет изчезна, но отново се появи Пеги Дейвид.

— Не исках да те безпокоя по време на борбите, но след като си вече победител, смятам, че няма да ми откажеш малка разходка — пресрещна го пред цирка тя.

— Как е глезенът на мъжа ти?

— Мъчно заздравява, но го убедих, че климатът на Хамбург е най-подходящ за него.

Разходиха се с лодка из езерото и я заведе на познатото му островче. Тъпчеше спомените си за Ани...

— Цяла вечер се оставих да ме дирижираш. Ще ми кажеш ли името на истинската героиня, чиято роля играх? — запита го Пеги.

— Казваше се Ани Сет.

— В драма ли играх или в комедия?

— В еснафска оперета, където накрая тържествува пресметливостта... Героинята напуска Херкулес и забягва с някакъв дресьор на шимпанзета, но после съжалява и...

— Достатъчно! — прекъсна го Пеги. — А сега ще изиграем една истинска любовна драма. В нея героинята ще напусне доларовия си мъж и ще тръгне подир Херкулес.

Петров не й отговори.

И все пак споменът за първата любов теглеше българина към Германия и той често я посещаваше.

В навечерието на Световната война в Берлин се проведе борби, на които голямата награда бе спечелена от Никола Петров. Турнирът бе определен за излъчване и на германски шампион. Победата на

българина раздразни шовинистично настройваните граждани и особено военните. За да повдигне патриотичното самочувствие във войската, един адмирал покани Петров да се бори в най-голямата военно-морска база на Германия — Кил. Призова и други силни борци, но повече се надяваше на своите моряци да победят прочутия българин. Бяха му подшушнаи, че борбите в Берлин са били предварително нагласени. Първата награда бе съблазнителна и Петров прие поканата.

Десет дни залата на „Адмирал Палас“ кипеше от развълнувани моряци и моряшки момичета, наричани на тамошния жаргон тудита.

Офицерите и моряците мъчно понасяха победите на българина над техните зигфридовци и името Никола Петров бързо се превърна в синоним на враг.

Всяка вечер адмиралът наблюдаваше борбите от замаскирана ложа, в която се виждаше цялата зала през система от огледала. От тази ложа дежурните офицери шпионираха поведението на моряците и когато настроението им прехвърляше границите на военния устав, взимаха дисциплинарни мерки.

За финала се класираха Петров и един борец, който по време на морската си служба бе стигнал чин боцман само заради заслугата си, че никой военнослужещ не можеше да го победи. На него разчиташе и адмиралът, без да знае, че навремето Петров го е побеждавал.

Преди още да излязат борците, залата се наелектризира от патриотични маршове. Моряците възторжено ревяха и тудитата им пригласяха. Адмиралът наблюдаваше морето от руси глави в огледалото.

Борбата започна и песните се смениха с ругатни по адрес на българина. Но както в песните, така и в ругатните германците не проявяваха особена фантазия.

По време на почивките моряците окуражаваха своя непобедим боцман прави, пеейки „Дойчланд, Дойчланд юбер алес...“ и боцманът-борец също трябваше да заеме войнишки стоеж.

Съдията, някакъв мичман, направи забележка на Петров да застане мирно, когато се пее германският химн, но българинът не му обърна внимание и докато залата възторжено виеше, той спокойно бършеше врата си.

Това предизвикателство още повече озлоби моряците и те заплашително почукваха каниите на ръбестите си ножове.

На Петров му омръзна да слуша разбесувалата се военна сган и бързо се справи с боцмана. Залата изрева като ранен звяр. Никой не допускаше, че техният кумир може да падне.

— Позор! Българинът го победи с хитрост! — категорично заяви една стригана глава и моряците извадиха ножовете си.

— Не е вярно! Никола Петров ме победи според правилата — провикна се уплашилият се боцман от сцената, но никой не го слушаше.

Фанатизираните моряци с ножове в ръце настъпиха към победителя. И когато се готвеха да атакуват, от ложата се подаде адмиралът.

— Що за безобразие!? Не ми харесва тази простащина — извика той и моряците замръзнаха.

Най-старшият офицер изкомандува „за среща!“ и сякаш мощен плесник отхвърли главите към ложата.

— Вън! — кресна адмиралът.

— Кръ-гом! Ходом марш! — изрева най-старшият и моряци, и тудита замаршируваха в такт...

Масажистът разтриваше Петров с одеколон, когато в съблекалнята влезе адмиралът.

— Поздрав на победителя! — сърдито извика той и подаде ръка на Петров. — Откровено да ви кажа, щях да се радвам, ако бяхте паднали. Вие разколебахте вярата на моите моряци в силата на германеца...

— Ако бях паднал, щях да изгубя вярата в себе си — отвърна Петров.

— Грешката е моя. Заблудиха ме, че предварително сте уговарили кой борец да победи.

— Навярно вече няма да мислите така поне за мене...

— Съжалявам, че не сте мой моряк. Веднага щях да ви произведа мичман...

— Голяма чест ще бъде за един дезертър да бъде мичман...

За да предпази Петров от патриотичния гняв на моряците, адмиралът нареди да го заведат в хотела под конвой...^[1]

След Хамбург Париж отново заговори за българина. „Босток“ не беше събирал толкова зрители от времето на Всемирното изложение. Най-силният човек на XIX век си оставаше най-силен и през XX век.

Този път противници на Петров бяха унгарецът Ноги, белгиецът Онер, турчинът Сали Сюлейманов, англичанинът Берлинг, шотландският шампион Мунро, австриецът Антонич и непобедимият от никого норвежец Стренж.

След двадесетдневни борби и този път без загуба остана Никола Петров. А на финала непобедимият Стренж падна още във втория манш. Петров бързаше. Беше обещал на Лазар Добрич да види номера му с въртящия трапец във „Фоли Бержер“, където отново гастролираше.

Пеги бе наела фиакър и го чакаше пред хиподрома. Тя вървеше неотлъчно по стъпките му като детектив.

— Глезенът на мъжа ми вече оздравя, но моето гърло ще заболее от викане — каза му тя.

— Дано са ти останали сили да повикаш и за Лазар Добрич.

В „Босток“ триумфираше Никола Петров, а във „Фоли Бержер“ — Лазар Добрич.

Пеги с нескрито любопитство следеше опасния номер на българина, но когато публиката го възнагради с овациите си, тя се заинати и не пожела да ръкопляска.

— Само за един мога да викам — отвърна тя, когато Петров ѝ направи забележка.

— Откажи се да оригиналничиш и да ми внушаваш, че си влюбена в мене — смъмри я той.

— За да ти докажа, че не лъжа, още сега съм готова да зарежа Д. А. Алтман и да замина за България с тебе.

— И аз бих искал да замина, но...

— За мене не съществува „но“ — каза Пеги.

— Но аз обичам друга.

Американката извади от чантата си пистолет със седефена дръжка.

— Ще си разчистя сметките с нея!

— Скрый пистолета! Хората ще помислят, че участвуваме в програмата.

Пеги прибра пистолета и след малко каза:

— Всъщност какво значение има, че не ме обичаш? Достатъчно е, че аз те обичам... Как се казва твоята... любима?

Смутен от любопитните погледи на съседите, Петров разтвори програмата и погледна в нея. Следваше номер на нашумялата певица Стефани.

— Запитах те как се казва твоята? — тропна с крак Пеги.

— Стефанка... Казва се Стефанка.

Без да иска, не я излъга. Далеч от Париж в подножието на Балкана се бе родило едно голямооко момиченце, което кръстиха Стефанка.

След досадното си преследване американката му бе омръзнала, излъга я, че заминава за Рим, а отиде да си почине при леля Куку. Поиска му се да поработи в зеленчуковата градина и да полови мренки в реката.

---

[1] Този епизод е по устни спомени на проф. Константин Гълъбов — бел. автора. ↑

ПАК В ПЕТЕРБУРГ

Късно през есента на 1905 година отново посети руската столица. Чиновниците с недоверие преглеждаха паспорта, по улиците на града тракаха конни патрули, ресторантите и хотелите гъмжаха от тайни полицаи. Хората сякаш бяха забравили да се смеят. Дворяните се движеха с мрачни лица, народът гледаше навъсено. Студена мъгла препасваше града, който сякаш боледуваше и бе поставен под строга карантина. И никой не смееше да говори за болестта му...

Зрителите се възхищаваха от силата на Петров, но и за тях той беше чужденец и не споделяха с него какви борби се водят извън тепиха. Не се осмеляваха да му разкажат за онова, което вестниците грижливо пазеха в тайна.

Петров не знаеше, че през януари в кървава разправа с мирно демонстриращи работници царят сам бе разстрелял вратата на народа на царя. Не знаеше, че моряците от крайцера „Княз Потемкин“ бяха въстанали, че пролетариатът в Москва, Варшава, Лодз, Талин и Рига бе вдигнал стачки и се сблъска с озверилата се войска. Нямахше кой да му каже, че руският народ бе решил вече да не се моли, а да се бори за своите права...

Само от вестниците научи, че войната с Япония е завършила за Русия с крах и че царят е издал манифест за „подаряване“ на политическа свобода и създаване на законодателна дума. Но вестниците не обясняваха кой ще използва политическите си права и чии интереси ще се защитават в законодателната дума.

Още в Париж беше узнал, че Франция е отпуснала голям заем „за съживяване на руския колос“, но не се споменаваха, че отпуснатото злато не е предназначено за подобряване живота на народа, а за подпомагане на индустриалните монополи.

Във влака, в хотелите срещаше познати дворяни, в домовете на които бе отсядал. Сега тези дворяни му искаха пари назаем, доверяваха му се, че са разорени и че са тръгнали да молят службички от царя.

От луксозните хотели и ресторанти Петров не можеше да види работниците, които продължаваха да стоят на своя пост и точеха нож, за да отрежат язвите на руския колос.

В тези дни на героизъм, на политическа подлост и корупция Петров разбра, че спортът вече се е превърнал в търговия.

Онова, което преди няколко години Лурих му предлагаше, бе намерило благодатна почва да разцъфне. Чистата борба бе погребана. Заедно със заема си Франция бе изпратила в Русия и своята търгашеска утайка. Тя шествуваше по арените и сцените на руските циркове и театри.

Силните и честни борци вече нямаха достъп до големите арени, ако не се съгласяваха срещите им да бъдат „режисирани“. Не се спазваха и спортните правила: при борбите умишлено се разрешаваха хватки, които причиняваха болки и водеха до тежки травми. От ден на ден публиката се опорочаваше, забравяше красотата на истинската борба и като някакъв наркотик търсеше емоции, за да се развлече поне за час. Цирковите директори предлагаха арените си на хитри търговци, а не на мъжествени борци. И народът плащаше да гледа борбите на Шарл Дюмон между човек и получовек, уж заловен в пещерите на Хималаите. За да могат горе-долу да преживяват, борците се съгласяваха да се изправят не само срещу космати „пещерни хора“, но и срещу мечки. Провеждаха се пикантни турнири и между жени-борци.

Петров намери Лурих и Аберг в цирка на Чинизели и им предложи да го включат в програмата.

— Като човек или като горила? — запита го Аберг.

— Някога ме рекламираха като горила. Сега смятам, че е достатъчно да пишете, че съм световен шампион.

— Не се разбрахме. Ако се бориш като човек, непременно трябва да паднеш от мене или от Лурих — поясни Аберг. — Ако те декизираме като горила, можеш да побеждаваш всички. Горилата няма да има име...

Лицето на Петров пламна. Столът му заплашително изскърца. Лурих застана между двамата.

— Алекс, увлече се. Забравяш с кого говориш! — смъмри съдружника си той.

— Зная с кого говоря, но това не ме интересува. Никой няма да даде копейка за чиста борба. Публиката предпочита да я лъжат, но да се забавлява — отвърна Аберг и побърза да излезе от канцеларията.

Лурих седна до Петров.

— Виждаш, думите ми се сбъднаха. Ако тогава се беше съгласил...

— Дойдох за Подубний. Исках да се срещна с него. Не виждам името му по афишите. Да не би и той да се маскира като животно? — запита Петров.

Лурих неопределено повдигна рамене.

— И той е вироглав, обаче няма къде да отиде... Вече силата и майсторството не са важни. На тепиха побеждава капиталът...

Петров присегна към шапката си.

— Къде бързаш? — възпря го Лурих.

— Ще тръгна из губерниите, та поне там...

— Остани! — насила го принуди да седне, Лурих. — В провинцията може би те очаква по-голямо разочарование. Стилът на Петербург е стил на цялата страна... Поне в нашата група се стремя да включвам истински борци, а не мечки и пещерни хора... Ще се срещнем с тях.

— Всичко разбрах... Значи не само на Запад, а вече и тук. Жалко, че минах толкова път, за да се разочаровам — пошепна Петров.

Лурих нервно кръстосваше канцеларията, изведнъж се спря и плесна челото си.

— Измислих!

Петров вече слагаше ръкавиците си, но изчака да чуе какво е измислил.

— Уважавам те, приятел си ми. Пък и трябва да запазим последния мохикан, воюващ за чиста борба... Ще се бориш в нашата група с маска.

— С маска!? А условията?

— Условието е само едно: да не я сваляш. Ти ще бъдеш загадка и загадка ще си останеш... Съгласен ли си?

— Там, където няма птици и враната е славей — отвърна Петров.

Допреди година цирковите директори поставяха борбата в края на програмата си като най-силен и вълнуващ номер, а сега или започваха с борците, или попълваха антракта между две срещи с леки

песни и клоунада. Спектаклите не бяха нито спортни, нито циркови, а — пошло-зрелищни.

Двама борци от групата Лурих–Аберг от половин час се мъчеха да привлекат вниманието на публиката с какви ли не хватки, но полупразният цирк явно скучаеше и чакаше да мине борбата, за да се появи френската шансонерка.

След като хората бяха видели дребно полицейско куршумче да поваля и най-едрия стачник, сякаш загубиха вяра в мъжката сила и повече се интересуваха от Клео де Мерод, певицата с малък глас и голям бюст, за която се говореше, че е метреса на великия княз.

По време на борбата в една от ложите се появи мъж във фрак с шагренова маска на лицето. Той демонстративно нервничеше: кривеше устни в иронична усмивка и барабанеше по дъното на цилиндъра си с пръсти.

— Безобразие! Стига с тия нагласени борби! — ненадейно извика той.

Омърлушената публика се оживи. Борците се разделиха. Към ложата изтича Лурих.

— Защо протестирате? — тревожно се провикна той.

— Лъжете публиката. Вашите борци не са спортисти, а търгаши — отвърна маската.

— Без обиди! Свалете си маската, за да видим кой сте!

— Не сте достойни да видите лицето ми, но мога да докажа с мускулите си, че вашите борци са баби...

Арената се изпълни с мъже по трико.

— Вместо да говорите глупости, елате на тепиха! — извика шведският шампион Юргенсон и пренебрежително скръсти ръце.

— Няма да ме уплашите. Утре ще дойда и първо вас ще сваля — отвърна маската.

И публиката, и борците се сепнаха от предизвикателството на непознатия.

— Май се поуплашихте? — каза маската и се приготви да напусне ложата.

— Не, не сме се уплашили — обади се Лурих, — но утре не може. Ще нарушим обявената програма.

— Нагласената програма. Известно ни е, че нареждате на борците кой от кого да падне, за да спечели турнира не най-силният, а

най-богатият... Позор!

Думите на непознатия направиха впечатление на борците. Те многозначително се спогледаха и започнаха да си шепнат.

— Има нещо гнило в Дания — издекламира от залата някакъв бас и даде сигнал на публиката да вземе участие в разговора между Лурих и маската.

— Няма да протестираме, ако обявената за утре програма бъде нарушена — обади се един военен и другите го подкрепиха.

— Лурих, приемоте ръкавицата! — провикна се Аберг от служебната ложа.

— Добре! Съгласни сме, но щом падне, ще смъкнеш маската му, за да видят всички самохвалното му лице — каза Лурих.

Непознатият свали от ръката си пръстен.

— Обещавам да сваля маската си и дори допълвам, че който ме победи, ще получи този брилянтен пръстен за спомен от... На пръстена е гравирано името ми.

На другия ден касата на цирка бе обсадена от огромна тълпа. Вечерта зрителите с нетърпение очакваха да дойде последният номер: борбата между черната маска и шампиона на Швеция.

Най-после пристигна многоочакваният миг. Непознатият се появи на арената, небрежно захвърли скъпата си шуба и остана само по трико и маска.

В тридесетата минута маската победи шведа, облече шубата си и последван от възхитената публика, се качи на чакащата го шейна.

След третата му победа някой разпространи, че маскираният е заточен конспиратор. След четвъртата победа вече се говореше, че е внук на княз Кутузов. В литературните кръгове се мълвеше, че Лев Толстой е изпратил в Петербург истинския Хаджи Мурад. На дворяните им се искаше маскираният да е граф Рибопиер. Някои пък си играеха с вековете и съживяваха името на казака Степан Разин.

Браилската история се повтаряше. Всеки народ искаше да има живи герои.

Съблазнени от голямата награда, на арената се появиха и борци от други групи, но и те бяха повалени от загадъчната маска. Петербург сякаш се пробуди. Сякаш наново хората добиха вяра в човешките сили.

На двадесетата вечер, когато непознатият победи и най-силния борец, шампиона на Тунис Хаджи Морзук, публиката навлезе в

арената и започна да моли загадъчния мъж да свали маската си.

Петров се престори, че не вижда знаците на Аберг, с които го предупреждаваше да не сваля маската си, и я разкъса с рязък жест.

Публиката отстъпи.

— Ето ме! Не съм граф, нито литературен герой. Аз съм спортист. Аз съм непобедимият българин и световен шампион Никола Петров! Преборих най-знаменитите ваши и чуждестранни борци, но не мога да преборя силата на руския народ, освободителя на моята скъпа родина България! Да живее Дядо Иван!

Залата забуча от френетични викове. Изглежда, това ѝ трябваше. Музиката засвири „Боже, царя пази...“

— Ти си луд! Ако не беше свалил маската, щяхме да спечелим милиони — пресрещна го Аберг.

Петров го задмина, без да му обърне внимание.

Лурих го прегърна и поведе към канцеларията.

— Въпреки всичко ти беше прав — каза той и му подаде плик с възнаграждението.

— Протестирам! Това са общи пари. Той не изпълни договора си. Той разбунтува борците... — развика се влезлият Аберг.

— Алекс, млъкни! — срязва го Лурих.

В канцеларията се втурна дребен мъж с прошарени бакенбарди. Той се стрелна между естонците и започна да целува Петров.

— Патев... Павел Патев. Не ме ли помниш от Букурещ? — припомняше му той.

— А, спомням си — сети се Петров.

— Ще ми бъдеш гост! — каза Патев и чак тогава се представи на останалите.

Отскоро той бе назначен за съветник при консулството в Петербург и в момента заместваше дипломатическия агент.

— Братко, дай още веднъж да те целуна! — когато влязоха в консулството, извика той и наново прегърна Петров. — Което днес преживях, никога няма да забравя. А като рече: „Аз съм непобедимият българин...“, сърцето ми щеше да изхвъркне...

— Благодаря за телеграмата, която ми пратихте в Париж — каза Петров.

— Да, това бе световен гръм... Сядай! Сядай, тук: под герба на България. Заслужаваш да седнеш и на министерско кресло! Та ти само

с едно изречение подобри отношенията ни с братушките...

Петров недоумяваше.

— Нищо не разбирам. Какви отношения съм подобрил!? Нали Русия ни освободи, нали...

— Освободи ни, освободи ни, ама някои се правят на късогледни и въртят очи на Запад. А най-много тоя с гърбавия нос... — посочи портрета на Фердинанд.

Когато се разположиха и пийнаха чай, Петров се оплака, че още не го пускат да се върне в България.

— Знам ти болката, но докато стамболовистите са на власт, нищо не може да се направи. Бракалов изтри прага на министерството за тебе. Ходи и при Рачо Петров, но, нали оня си е генерал, за него винаги ще бъдеш дезертър... Пък и Димитър Петков му отказал. Заял се, че си бил награден от руския цар. Куче! Зъби се на народа, а върти опашка на Кобурга... И мене едва ме търпят, но няма кой да им оправя работите с Петербург, затова ме изпратиха тук... Имай вяра! Ще дойде видовден...

Петров наведе глава.

— Кураж, де! — раздруса го Патев. — Продължавай да тръшкаш чужденците, пък ние щом тръшнем стамболовистите, ще те посрещнем по царски...

Петров бе поканен във вилата на Сципион Чинизели, собственика на цирка, където дебютираше групата на Лурих-Аберг. Посрещна го Люция, жената на Чинизели, която всъщност ръководеше цялата дейност на цирка и същевременно изпълняваше главния номер — висша езда за дами. Тя привличаше вниманието на публиката не с ездата, а с гордия си вид и скъпи тоалети.

Вилата на Чинизели се посещаваше от собствениците на големите вестници и от целия аристократичен свят на столицата. Не беше тайна, че великият княз Владимир Александрович изпитва „особени“ симпатии към красивата Люция, с което твърде много се гордееше и съпругът ѝ.

Люция заведе българина в личния си кабинет-бодуар, мебелиран с позлатени кресла и абаносово бюро, върху което препускаше сребърна амазонка, възседнала малахитов кон.

— Изненадахте ли се от поканата? — запита Люция.

— И да, и не — отвърна Петров. — Обаче... приятно ми е да се запозная с вас.

— А досещате ли се какви въпроси ще обсъждаме?

— Не се досещам, защото вие сте и хубава, и умна...

Люция се позасмя и показа привлекателните си трапчинки, познати от снимките ѝ на афишите. Тя погледна към портрета на великия княз, окачен зад бюрото, и запали цигара.

— Снощи ми гостува Владимир Александрович и стана дума за вас. Разказа ми случая с Георг Хакеншмидт в спортния дворец на граф Рибопиер и доста се посмяхме. Вие и сега си оставате най-големият борец на света, но, изглежда, слабо се ориентирате в тукашната обстановка.

— Може би — отвърна Петров.

— Раздвижихте столичния живот, спечелихте много победи, обаче накрая направихте непоправима грешка. Не биваше да сваляте маската си. Дворяните бяха уверени, че зад нея се крие граф Рибопиер и когато вие се разкрихте, останаха разочаровани. При сегашното политическо положение беше необходимо най-силният човек да бъде дворянин. Така се споразумяхме с Аберг, но и той, и вие загубихте голямата премия на двореца.

— За пръв път чувам за такава премия — изненада се Петров.

— Нима Аберг не ви е казал? — пусна тънък дим към него Люция.

— Не.

— Жалко!... Но както и да е. Номерът с маската е вече проигран. Трябва да се помисли за нещо ново.

След като се омъжи за Чинизели, неизвестната циркова ездачка започна да играе ролята на дворянка: и по лукс, и по стил на живот не отстъпваше на петербургските графини и княгини. Но за Петров Люция бе само една циркова директорка и я изчакваше да разкрие картите си докрай.

— Научих, че знаете езици, а по интелигентност и светски обноски съвсем се отличавате от останалите борци — започна отново Люция. — Носят се слухове за вашите пикантни истории и в края на краищата сте световен шампион... Имате интересна биография. Можете да бъдете много ценен за цирка, а и за самия себе си...

— Не всичко, което се говори за мене, е истина — прекъсна я Петров.

— В днешните времена скромността е порок — веднага отвърна Люция и видимо доволна от сравнението си, се засмя, отвори едно чекмедже на бюрото, извади лист с емблемата на цирк „Чинизели“ и го подаде на Петров.

Беше договор. Срещу голяма сума световният шампион се задължаваше в продължение на 5 години да ръководи спортната програма на цирка, да организира турнири по борба, като самият той участва в тях.

Петров повторно прочете договора и го постави на масата. Разбра, че Люция иска да се възползува от успеха му. Загадъчната маска трябваше да ѝ спечели още пари.

— Благодаря за доверието — каза Петров. — Твърди се, че влагата и мъглата на Петербург правели женската кожа нежна и гладка като кадифе, обаче размеквали мускулите... Ето и вие сте придобили прочутата руска кожа и тя ви прави още по-привлекателна, но аз не държа да имам гладко лице, а силни мускули. Тукашният климат не ми влияе добре...

Люция смяташе, че е проявила великодушие с предложения договор, и лицето ѝ се изкриви в надменна гримаса.

— Господин Петров, вашата мотивировка е смешна. Оставете шегите и кажете условията си. Обаче имайте предвид, че досега такъв договор не съм предлагала на никого.

— Достатъчно сте умна, за да го предложите на мене... Предполагам, че не ме викате да организирам истински спортни борби, а да създавам ефектни зрелища. Бих се съгласил при едно условие: половината от доходите да бъдат разпределяни между най-силните борци...

— Борците ще бъдат на заплата. С тях ще сключваме договори съгласно правилника за цирковите артисти — поясни Люция.

— Известни ми са клаузите на този правилник. От тях печелят само собствениците на цирковете...

Люция грабна бича, с който се явяваше на арената, и започна да сече въздуха с него.

— Вие, борците, нахално нахълтахте в цирковете. Превзехте ги с грубата си сила и сложихте кръст на цирковото изкуство. Да не

мислите, че ми е приятно да гледам всяка вечер потните ви тела, косматите ви гърди, грубите ви лица, но съм принудена да ви предоставям арената, защото никой няма да купи билет, ако на нея не се борят мними шампиони...

Петров се изправи пред разгневилата се Люция.

— Защо напразно шибате въздуха. Удряйте мене. Нали такива като мене са виновни?

Люция захвърли бича, извади дантелена кърпичка и артистично попи несъществуващи сълзи. После повдигна шумящата си рокля, изтича до Петров и му подаде ръката си.

— Простете ми! Та кой допускаше, че цирковата програма на Чинизели може да се изврати?... Искам правилно да ме разберете. Нямам нищо против борбата, но нека тя да си остане в спортните салони, на игрищата... Борбата няма нищо общо с цирковото изкуство...

— Съгласен съм — целуна ръката ѝ Петров. — Обаче и вашата циркова програма не е, както трябва. С песничките на Клео и с еротичните танци на ония американки ли ще защитавате цирковото изкуство?

— Знам, но да се възстанови чистота на цирковото изкуство в тези времена при тази публика е самоубийство. Щом Арцибашев развъртава читателите, ние сме принудени да продължим да ги развъртаваме със сексуални зрелища. Затова търпя Клео, затова докарах американките...

Люция се поуспокои и отново седна. Беше намерила човек, с когото да сподели тревогите си, а може би и бе решила да го спечели с откровеността си. Циркът вървеше към крах и му беше нужен много „циркаджилък“, за да се спаси.

— Приятелски ви заявявам, че ако не сме инвестирали всичките си капитали в този цирк, отдавна да съм напуснала Петербург. Поканих ви, защото действително ни трябва име, което да събере около себе си известни борци...

— И сигурно ще ме убедите, че аз винаги трябва да излизам победител, за да не отива премията в друг?

Люция енергично поклати пръст.

— Не! Пръв трябва да бъде руснак... Такова е нареждането на двореца. Не се ли досетихте защо ви предложиха да се борите с маска?

След загубата на войната с Япония народът трябва да се ободрява, да му се вдъхва вяра в неговите сили.

— А на мене ми се струва, че народът отива да гледа борби с подсъзнателна илюзия, че самият той води борби.

Люция повдигна роклята си и преметна крак връз крак.

— И дано се задоволи само с тази илюзия... Но отклонихме се от нашия разговор. Доста се разбъбрих... Възхищавах ви се на арената, сега ме принуждавате да ви се възхищавам и в собствената си стая...

Петров обърна глава към портрета на великия княз. Люция проследи погледа му и каза:

— И това е вярно... — стана и се упъти към самовара. — Как обичате чая — по-силен или с мляко?

— Доста се застоях, а утре трябва да пътувам за Варшава.

Люция му поднесе чашата.

— Да смятам ли, че това е отговорът ви?

— Понякога мъжете оглупяват. Внушават си нещо и искат да го изведат на добър край, независимо че то вреди на интереса им... Реших да съставя група от борци, които да се борят честно и заслужено да печелят наградите си. Иначе нямаше да скъсам маската си и да се скарам с Александър Аберг.

— Едва ли ще имате успех...

— Много от борците, които се състезават във вашия цирк, ми предлагат да тръгнат с мене. Смятам, че ще защитавам интересите им пред цирковите директори, и няма да ги принуждавам да падат от мними шампиони. Няма да допусна да се случват срамни сцени като сноцната.

— Какво се е случило? — заинтересува се Люция.

— На Хаджи Морзук му наредили да се бори с един от собствениците-шампиони. Според нареждането Хаджи Морзук трябвало да падне в петия манш, но окуражен от публиката, той така се увлякъл, че туширал своя господар. Съдията клекнал, закрил с тяло борците, за да не се забележи краят на борбата, и викнал на Хаджи Морзук: „Лягай, глупак, иначе няма да получиш и копейка!“ Победителят се уплашил, сграбчил туширания „шампион“, легнал на собствените си плещи и го проснал върху себе си...

— Не знаех, че и това се е случило — разсмя се Люция. — Кажете ми кой е бил шампионът?

— Ще го научите от съдията. Ще ви докладва. Нали е ваш човек. Смехът на Люция секна.

— Бързо сте се осведомили.

— Отдавна го познавам. Той не е спортен съдия, а нищожество. По време на срещите ми се опитваше да ме шантажира, но след като го предупредих, че ще му счупя главата...

— Вие сте способен на това: веднъж късате мускули, друг път вдигате планинско топче със зъби, а не ви липсва и фантазия да импровизирате убийства на сцената... Нали Сабатие е стрелял срещу вас, когато сте се борили с Констан ле Маре и заради тази реклама сте платили 100 златни гулдена на амстердамската полиция? А борбата ви с Джовани Райцевич в Триест!? Разказват, че килимът плувал в кръв и трябвало полицията да се намеси и ви разтърве... А не накарахте ли в Берлин Пол Абс да ви обиди, като ви нарече комарджия, а не борец? С този скандал сте посъбрали публика, а вечерта сте гуляли с Пол Абс в „Кафе Вин“ на „Корфюрстендам“... Господин Петров, и вие не сте вода ненапита. Да спомена ли нещичко за Монте Карло или за трика ви във Виена? — на един дъх каза Люция и злорадно затържествува.

Петров я слушаше с безразличие.

— Всичко е истина и тя не противоречи на онова, което искам. Трябвало е да събере сбор, но не сбор за собственика на цирка, нито за мене, а за моите другари... Обаче, уверявам ви, че ако Пол Абс или Констан ле Маре ме бяха победили, нямаше да им се разсърдя. Понякога борбата за публиката е скучна. Тя иска от борците непрекъснато да прилагат хватки, да падат, да стават, да изтощават силите си докрай. Копнее за вълнуващи, драматични зрелища. Понякога е нужно непознати борци дълго време да тъпчат тепиха, за да открият слабостите си, а зрителите мислят, че те си почиват, освиркват ги и на следващия път салонът е празен. Затова съм се принуждавал да правя зрелища. И борците трябва да живеят. И борците искат да им се ръкопляска...

— Убедителен сте... Но след маската можем да измислим и нещо по-оригинално — не се предаваше Люция. — Например да възкресим някой древен руски богатир или дори княз...

— Докато мога, ще се боря с името си — каза Петров.

Люция енергично подаде ръката си.

— Играете ролята на последния мохикан, но няма да успеете да победите със стрели ония, които стрелят не само с пушки, а и с оръдия — каза тя.

— Благодаря ви за съвета! Вече са ми го казвали веднъж...

Предпочете да послуша сърцето си и съвета на Павел Патев. И продължи да търси и да „тръшка“ най-силните мъже на света в очакване народът му да „тръшне“ стамболовистите...

НАЙ-ПОСЛЕ

И най-после дойде щастливият ден. Новината го намери в Дрезден малко преди финалната му среща с Мюлер, прочут с грубостта си борец.

Още в самото начало на срещата Мюлер започна да се бори с непозволени средства, но от радост Петров не усещаше, че го удрят, скубят, драскат. Той не се сърдеше на своя противник и с някакъв особен възторг го прехвърляше ту през гръб, ту през гърди; събаряше го, преобръщаше го, играеше си с него в продължение на 10 манша, без да го тушира. Измъчи го до смърт и го принуди сам да допре плещите си на тепиха.

А когато получи наградата, пъкна му я в ръцете.

Мюлер помисли, че Петров е полудял. И останалите борци, и съдията тревожно се спогледаха.

— Какво примигвате? Тръгвайте за ресторанта! Яжте и пийте за мое здраве... — викна им той, набързо се облече и хукна към пощата да подаде бърза телеграма.

Рано сутринта потегли за България.

Влакът се движеше със закъснение. Петров се притесни, на една спирка отиде при машиниста и му даде 20 марки да побърза. На българската граница целуна митничари, напълни шепите на някакъв просяк с пари, спусна стъклото на купето и до София не се отдели от прозореца.

Бракалов беше починал преди месец, Патев се намираше в Петербург, нищо не го задържаше в столицата и се прехвърли във влака за Варна.

Телеграмата му бе събрала хиляди посрещачи на гара Горна Оряховица.

Приветствува го момиченце с хляб и сол. Петров го помилва и го запита за името му. Детето се смути, кафявите му очи се приготвиха да плачат.

— Стефанка, Стефанка се казва. От Дичин е — поясни някой. — Тя ни е най-добрата ученичка...

— Стефанка!? — възкликна Петров, извади златна монета и я постави на подноса с хляба. — Пък слушай майка си и се учи — не помалко смутен от малката, пошепна той.

Народът го посрещна със звън от камбани, окичи го с цветя и го притисна в многохилядните си прегръдки. Мъже, жени, деца искаха да се докоснат до десницата му, да чуят дума от устата му, да го погледат и му се порадват.

Отначало чуждестранният му вид и кожените куфари ги смутиха. Те сякаш очакваха пак да го видят с потури, с пояс и калпак, но когато им заговори, разбраха, че сърцето му си е останало същото и винаги е туптяло за тях.

Празничното шествие мина през полето, през градините, умножи се по улиците на града и спря пред родната му къща. Щом я видя, Петров свали шапка и дълбоко ѝ се поклони. Беше си останала същата: с двата прозореца към стръмната уличка, с калдъръмената пътека до входа, с асмата и вишната на двора. Беше същата, но в нея вече не шъташе старата му майка, а невестата на брат му Михал.

Когато изпрати роднини и приятели, разгъна походната си гумена вана, окъпа се и поиска да вечеря на същата изкорубена софра, на която цял живот се бяха хранили родителите му. Помоли да се махнат стъклените чаши, порцелановите чинии и с наслада започна да яде от глинените паници и да топи мустаци в калайдисаната пахарка с вино.

— Скъпите предмети не ни носят щастие, а само ни притесняват... Седял съм на императорска трапеза, но съм оставал гладен. А на тази родна софра как сладко си похапнах и колко леко ми е на душата! — за извинение каза той на братовата си жена, която за посрещането на знаменития си девер бе накупила модерна покъщнина.

Племенниците му го гледаха със страхопочитание и боязливо попипваха железните му мускули. Петров ги погали, дари ги с едри банкноти, после измъкна от един куфар китара, настрои я и започна да пее. Пя до късна нощ, също както птиците пеят, когато се завърнат от далечни страни в родните си гнезда. После отиде в двора, наслади се на тишината, порадва се на звездите, които му се сториха по-едри и по-светли от звездите на чуждите небеса.

На другия ден отиде в общината и нареди да се раздадат пари и брашно на всички бедни от града, за помен на майка му. И на благотворителните дружества остави пари. Не забрави приятелите си от детските години и градинарите от Браила. Изплати и дълга на една вдовица, чиято къща бе обявена от банката за продажба на търг. Мъчно му стана за бедната женица, която влачеше вдовишката си неволя като майка му... Не беше забравил миналото, сиромашията; радваше се да вижда около себе си усмихнати лица. Никой не го бе побеждавал, но сълзите на бедните хорица му отнемаха силата и никоя ръка не върна празна.

Близките му го предупреждаваха да не пръска безразборно парите си, да не дава на всеки, защото се намирали и хитреци.

— Това си е за тяхна сметка... Не е лесно да се решиш да просиш — отвърщаше им той.

Свикналите му на чужди думи уши не можеха да се наситят на българска реч. Питаше за всичко, искаше да запълни със слово годините, които бяха изтекли извън родината...

В негова чест горнооряховското спортно дружество „Георги Измирлиев“ организира народно увеселение. За него четем в софийския вестник „Дневник“ от 11.IX.1909 година:

„На 6 септември към 2 ч. и 30 м. пристигна г-н Никола Петров с няколко съграждани в цивилно облекло и с всички юнаци, юначета, с градската музика начело. Г-н Петров със своите приятели влезе между юнаците и музиката засвири народен български марш и тръгнаха под юнашки такт през града за градската градина. Г-н Петров като юнак над юнаците в средата седеше най-едър и най-пълен, приличен със своите шпацирни ленти, подарени от разни европейски дворове. Макар и от години той да не е чувал българска музика, като българин кръвта му още блика в юнашките му жили.

Той вървеше най-юнашки, народът се трупаше по улиците да гледа г-н Никола Петров — не толкова юнаците...

Към 3 ч и 30 м юнаците се строиха, гдето Никола Петров се отдели и направи един преглед и настоятелството го покани да седне на един стол на първо място.

Към 4 ч народът започна да пристига от Лясковец, Калтинец, Долна Оряховица; целият град излезе да гледа едно увеселението, друго г-н Н. Петров...“.

Но „Юнакът над юнаците“ искаше по „най-юнашки“ начин да отпразнува завръщането си: не в градската градина, а на полето край хайдушки огньовете. Свика ловци, песнопойци и смешници, нае банда от цигани-свирачи и цялата шумна дружина стовари на спирка „Крушето“. Изкопаха край Янтра кладенци за изстудяване на бурета с бира и дамаджани с вино, накладоха огньовете и опънаха султанска шатра. Когато дружината се настани, хвърлиха в реката серкмета за дребна риба, а за едрата задърпаха мрежа с дълбоки джобове.

В селото заклаха вол, за да се приготви прочутото ядене на пехливаните, с което Петров щеше да гости своите другари. В огромна делва сложиха джоланите, главата и врата на вола, посипаха ги с лук, пипер и с миризливи билки, заляха ги с бакър червено вино, замазаха капака на делвата с тесто и я пъхнаха в жарта. Специалитетът щеше да бъде готов чак на другия ден, затова дружината започна да се гощава с рибена чорба, с горнооряховска пастърма, препечена на нажежени каменни плочи.

Петров даде знак на циганите да засвирят за трапеза.

Начупиха се топлите погачи, дървените лъжици потънаха в паниците, ръцете заприсягаха към пастърмата, надигнаха се шарени бъклици към звездите. Белокос певец проми глътката си с вино, позаглади мустак и запя:

*„Разтъжила се гората,
гората още полето:
мина се лято и зима,
дели Колю в гора не дойде,
полето не си обходи...“*

— Бря, бря, бря! — заподвикваха ловците и гръмнаха с чифтетата.

*„Минаха много лета,
много лета и зими,
върна се Колю баш юнак,
зарадва му се гората*

гората още полето...“

Писнаха кларнетите, затумкаха тъпаните, Петров скочи и поведе хоро край огъня.

Нощта мина във веселие, а преди слънцето да изгрее, тръгнаха на лов. Гората се огласи от крясъци, от кучешки лай и гърмежи. Чак привечер се завърнаха на поляната. Носеха на пръти две сърни и млад глиган.

Ловците се бяха отличили и заслужаваха да възстановят сили със знаменитото ядене. Делвата бе разпечатана и сладка пара плъзна из поляната.

Отново циганите издуха бузи и писъците на кларнетата прободоха нощта. Пак гръмнаха чифтетата, пак Петров поведе хорото.

Посред нощ изтопурка кон. От него скочи синът на Михал, затича се към чичо си и му подаде телеграма.

Дружината затихна. Петров прочете телеграмата и я хвърли в огъня.

— Не е било нужно да се трепеш за нищо дотук — упрекна момчето той.

— Рекоха ми да бързам, бе чичо! Телеграмата била важна...

Петров го щипна по страната.

— Важна!? Невинаги парите са важни, чичовото... — и с пренебрежение съобщи, че директорът на женевското казино „Кюрсал“ го вика да му организира борби срещу 40000 франка възнаграждение...

Мъжете занемяха и впериха очи в жаравата, върху която трептеше изгорялата телеграма. С тези пари се купуваше къща в София!

— Хайде, хайде! — стресна ги Петров. — Губил съм и повече. Сега и милион да ми дават, не бих напускал България... Ей, чалгаджии, изкарайте една юнашка!...

А когато уморената дружина заспа и останаха да свирят само щурците, Петров се изкачи на близкия хълм, порадва се на окъпалата се в Янтра луна, обходи с поглед полето, Балкана, разтвори ръце и се хвърли, та прегърна родната земя, за да му влее сили за нови подвизи...

РЕПОРТАЖ ВМЕСТО ЕПИЛОГ

В последните топли дни на 1971 година София бе повикала най-силните мъже в света да премерят силите си. Тръгнах към стадиона да видя финалните борби и отново се поспрях пред големия портрет на Никола Петров, окачен върху фасадата на Централния дом на народната армия.

Времето по достоен начин реабилитираше дезертъора.

Хареса ми портрета и реших да го фотографирам. Когато направих няколко снимки, до мене застана стройна жена с тъмни очила. Камъните на обещите ѝ пречупваха слънчевите лъчи и хвърляха нервни светлини по неспокойното ѝ лице.

— Навярно сте чужденец, пристигнал за Световното първенство по борба? — запита ме на френски тя.

Въпросът ѝ ме изненада.

— Българин съм, защо ме смятате за чужденец?

Жената се смути.

— И аз не знам, но така ми се стори. Доста се застояхте пред портрета на Никола Петров. Бях отсреща в градината и щом забелязах, че ще го и снимате...

— Да не би да сте му близка? А, Николина, неговата дъщеря! — досетих се аз.

— Не, аз съм майка ѝ...

„Стефанка!? Щом сега е толкова хубава, каква ли е била преди 50 години!?“ — помислих аз и да скрия изненадата си започнах да ѝ благодаря, че ми се е обадила, че ще ми бъде много приятно да поговоря с нея, че съм имал намерение скоро да я посетя...

Петрова направи неопределена гримаса.

— Разбира се, ако това не ви затруднява. Пиша книга за вашия съпруг...

— Домът ми е мрачен, неуютен... Времето е хубаво, да поговорим тук... Бях на онази пейка, хранех гълъбите. Искате ли да поседнем?

Щом гълъбите я видяха, долетяха при нея, но тя вече беше хвърлила всичко, което им носеше. Свали очилата и аз видях големите ѝ кафяви очи.

„Веднага промени цвета на очите ѝ“ — упрекнах се аз. В книгата тя беше със сини.

— Е, какво ще пишете за Никола? — запита ме Петрова.

— Всичко, което съм научил за него, и нещо повече... Впрочем аз почти съм завършил книгата.

— И други са ме разпитвали. Идваха у нас, давах им, каквото имах за него: снимки, медали, купата на кайзера и... не ми ги върнаха.

— Всеки иска да има спомен от Никола Петров — реших да защитя непознатите почитатели на бореца с надежда, че и аз ще се докосна до нещичко, неоткрито от тях.

— Значи вие сте завършили книгата и след това сте решили да се срещнете с мене? — изпитателно ме изгледа Петрова.

Обясних ѝ, че тя не е напечатана и мога да я допълня или съкратя.

— Трудничко ми беше — започнах да ѝ се оплаквам аз. — Малко материали, оскъдна лична кореспонденция, съвременниците му почти всички са измрели, тогавашната преса почти нищо не е отбелязвала за него, занимавала се е само с политика и с дворцови истории. Жалко, че шанговата „Поца“, единственият ежедневник, който е съобщавал на читателите си новини от чужбина по време на световното изложение в Париж, временно е преустановил излизането си...

— Така е — съгласи се Петрова. — Но и онова, което ми остави, не представляваше особен интерес. По-ценните му вещи продадох. Трябваше да издържам двете си деца.

— Но нали Петров е бил богат!?

— Бил е, но не можа да осигури семейството си.

— В родния му град научих, че е имал милиони в Швейцария.

— Които, без никой да знае, прехвърлил в Хамбург и по време на инфлацията в Германия ги загубил... Никога не говореше за пари с мене. Смяташе ме за малка. Разликата ни е 30 години... Омъжих се за него още ученичка в гимназията. Всеки ден идваше у нас, разказваше ми, че ако е искал, можел да се ожени за големи богаташки, че са го харесвали жени от благороден произход, но чакал ме да порасна, защото съм била обречена за него... Мъжете много неща си измислят,

но аз му повярвах. Беше известен, уважаван човек, силен, хубав. Не му личаха годините. А и пееше, свиреше на пиано, на китара, на мандолина. Говореше седем езика.

— А вярно ли е, че в срещата си с датския шампион Бек Олсен си счупил крака и след операцията кракът му останал с 2 см по-къс?

— Глупости! Наистина чупил си е кракът, но ако беше куц, нямаше да се съглася да се омъжа за него.

Бяха ме предупредили, че Петрова не е словоохотлива и мъчно говори за мъжа си. Може би слънчевият ден, гълъбите, празничната атмосфера на столицата, създадена от световното първенство, ми помогнаха. С погледа си, с усмивката си Петрова ме окуражи и аз, настървен да науча нещо ново за съпруга ѝ, започнах да я разпитвам по следователски. Искаше ми се и онова, което знаех за бореца, да бъде потвърдено от съпругата му, защото много от сведенията ми за него си противоречеха.

В желанието си да илюстрират нечовешката сила на Никола Петров някои бяха писали, че той е унищожавал огромни количества говеждо месо, че бил прост, груб, необикновено космат, а същевременно бил благороден, имал нежна душа, обичал изкуството и владеел много чужди езици!? За комарджийската му страст и любовни авантюри какви ли не легенди се носеха... Интересувах се отговорите на тези въпроси и ги чаках с нетърпение на откривател.

Благодаря на Петрова. Тя беше откровена и точна.

— Аз готвех на Никола — започна да отговаря на въпросите ми тя. — Хранеше се нормално, но разнообразно. Не сядаше без супа, без салата и сирене. Почти не употребяваше алкохол...

— А прословутото говеждо? — запитах аз.

— Някога е било задължителна храна за борците, но той твърдеше, че пръв се е отказал от него и е съветвал и други борци да разнообразят храната си... Имаше стил при храненето. Не съм виждала някой по-добре от него да си служи с приборите. Той просто оперираше пилетата с вилица и нож и оставяше само костите им. Обичаше маруля, но ненарязана. Листата ѝ топеше в зехтин и оцет. Но може би това не е важно за една книга?

— Всичко, което се отнася до този човек, е много важно.

— Наистина беше страшно космат. Горкият, от тия косми не можеше да отиде на теляк. Къпеше се в походната си вана,

насапунисваше се добре и изстискваше върху себе си вода от голям сунгер. Такива сунгери вече не виждам...

— А вярно ли е, че като хъркал, къщата се тресяла?

— Че ако е било така, как щях да спя в една стая с него!?... Защо се усмихнахте? Не го идеализирам. Той наистина се отличаваше от другите борци, повече от които бяха неграмотни и простовати. Но Никола ги уважаваше, съветваше ги, подпомагаше ги. Та нали заради тях отвори кръчма, за да се хранят безплатно в нея! Кръчмата не му носеше доходи, тя му беше нещо като клуб...

— А комарът? Покерът, рулетката?

— Пак се преувеличава. Нямахме този порок. Обичаше да играе на карти просто за убиване на времето. И с мене е играл... А за Монте Карло е вярно. Когато го притиснела носталгията за България, там отивал, за да се разтушва. Пък и професията му сякаш е изисквала да ходи там. На онова време е било модерно да се събират известни личности в Монте Карло.

— Останали ли ви са още някои негови документи, писма, снимки?

— Може да е имал, но аз не съм ги запазила. Когато се омъжих, той унищожи цял куфар с книжа. Успях да спася само няколко снимки на красиви жени с чудесни тоалети... И те ми останаха.

Петрова извади от чантата си няколко снимки и ми ги подаде.

— Ето Шарлота, ето ездачката Вардия, а тази е Ани Сет, неговата годеница... Жените са го харесвали.

— Не го ли ревнувахте?

— Ревнувах го. Особено от белогвардейските графини. След Революцията бяха напълнили България и всеки ден се влачеха в дома ми. Навярно са му искали пари... Но Никола повече ме ревнуваше. Когато се разхождахме, все му се струваше, че някой особено ме е погледнал.

— Имал е право — казах аз.

Петрова се усмихна.

Помълчахме и се заинтересувах за политическите убеждения на бореца.

Тя се позамисли.

— Бях твърде млада, за да споделя с мене такива неща. Обаче щом срещнеш биден, винаги му даваше нещичко. Когато за пръв път

се е завърнал в България, раздал е големи суми на благотворителни дружества, на училища за издръжка на бедни ученици, подпомагал е много граждани на Горна Оряховица, раздавал е за помен на майка си тонове брашно и захар... За баща си рядко говореше, но не минаваше ден да не спомене името на майка си. Той я обожаваше... И по-късно, когато бяхме вече задомени, ми беше наредил никого да не връщам с празни ръце заради паметта на майка му. Домът ни се бе превърнал на колониал... Не знам какви убеждения е имал, но беше скромен и добър човек... Симпатизираше на селяните, нали някога е бил градинар? Не знам дали е членувал в Земеделския съюз, но веднъж министър-председателят Александър Стамболийски ни покани да му гостуваме. Много радушно ни посрещна. Жена му ни почерпи със сладко от бели сливи и се извини, че било малко захаросано. Забави се в кухнята да ни наточи студена вода... Поговорихме си с нея за децата, за домакински работи, а мъжете нещо оживено разискваха. Постояхме доста време и на изпращане Александър Стамболийски каза:

„Ако в дипломатията можеше да се употребява физическа сила, веднага щях да назнача бай Кольо за министър на външните работи, та да изтръшка всички мръсници, които мътят водата на България...“

— След Деветоюнския преврат единствен Никола се осмели да бъде застъпник на земеделците при изборите... Беше смел и независим човек.

— Срецнах се с бившия борец Евстати Георгиев и спортния деятел Теню Георгиев. И двамата са познавали Никола Петров и двамата с възхищение говорят за него, непрекъснато издирват нови факти от живота му и снимките му са окачени на видно място в домовете им. От тях научих, че вашият съпруг е имал намерение да открие спортна школа в София. Някога имало такава на някой си Орлов и Евстати Георгиев се бил записал в нея. Често в школата наминавал Никола Петров и съветвал младежите как да тренират и винаги им напомнял, че не бива да пушат, да пият и по-често да отиват в планината на чист въздух...

— Споменаваше, че иска да основе спортна школа, обаче нямаше време. Трябваше да работи, за да издържа семейството си. Може би щеше да направи нещо, но внезапната смърт... Искаше да предаде опита си на младите спортисти. Колегите му разказваха, че е прилагал някакви си неповторими, само негови хватки и че имал съвършена

система за трениране и увеличаване на човешката сила... Той притежаваше мощни мускули, но тялото му бе хармонично. На един международен конкурс в Париж е спечелил първа награда за най-красиво мъжко тяло и специална награда за свършени крака. А съобразителността и силата си веднъж е проявил и извън тепиха. По време на Първата световна война заловил двама страшни разбойници, които ограбваха и убиваха населението по нашия край. Чували ли сте за този случай?

— Да, но смятам, че е измислица.

— Как измислица? Самата аз съм треперела от тези злодеи, когато отивах на училище... По това време Никола бил мобилизиран като преводач на гара Горна Оряховица, а живеел в града, който е на 3 километра. Една нощ го повикали по телефона да отиде на гарата, не намерил файтон и тръгнал пеш. В някаква долчинка го пресрещнали двама мъжаги с пистолети и го принудили да вдигне ръце. Когато започнали да пребъркват джобовете му, той мигновено ги сграбил, стиснал ги под мишниците си като папки и ги понесъл към гарата. Извървял трите километра с тях, ритнал вратата на коменданта и хвърлил разбойниците в краката му.

Бяха страшни убийци. И полицията, и военните напразно се мъчеха да ги заловят...

— А говореше ли за своите победи? — продължих да я разпитвам аз.

— Рядко. Смяташе, че това не ме интересува.

— Споменава ли е, че Подубний го е побеждавал?

— Казваше, че Подубний е голям борец и се гордееше, че го е открил на някакъв си руски граф... Заикин, Хаджи Морзук, Богатирьов и други борци твърдяха, че Петров от никого не е бил побеждаван... Беше поканил да дойдат в София и заедно се бореха в цирка на Лазар Добрич „Колизеум“. Отначало борбите се организираха тук, а после и в провинцията. Особено снажен и силен беше туниският борец Хаджи Морзук, който внезапно почина. Понеже нямаше близки, които да го погребат, лекарите решиха да му запазят скелета. По този скелет учениците от I мъжка гимназия учеха анатомия...

Петрова сведе глава. Уплаших се да не млъкне и я запитах дали борбите в България са имали успех.

— Необикновен! ... — оживи се тя. — На повечето от тях съм присъществувала. Народът посрещаше Никола с овации, като герой. И в чужбина още се говореше за него, въпреки че след войната борбите там бяха позападнали. От Италия получи покана да организира голям турнир, но отказа. Не му се искаше вече да напуска България, пък тогава бях и с малко дете... Беше изключително грижлив и добър баща. Децата за него бяха всичко. За тях се бореше по циркове и игрища и след като беше минал петдесетте. Бореше се на тези години и побеждаваше. Едва ли друг борец би се осмелил да прави това. И аз съм убедена, че последната му среща с известния Иван Заикин, когото победи на игрище „Юнак“, му се отрази зле. Борбата беше много тежка, продължи повече от час, а той вече страдаше от астма и захарна болест...

Избягнах да я разпитвам за последните часове на мъжа ѝ. Достатъчно ясно бе съобщението за неговата внезапна смърт, публикувано във вестник „Дневник“ от 3 януари 1925 година:

**„НЕПОБЕДИМИЯТ, ПОБЕДЕН ОТ СМЪРТТА.
БЪЛГАРСКАТА СЛАВА, НАЙ-СИЛНИЯТ ЧОВЕК
НА СВЕТА — НИКОЛА ПЕТРОВ — ПОЧИНА**

Тази заран към 11 часа като мълния се разнесе вестта, че непобедимият българин, борецът Никола Петров, е починал. Мнозина не искаха да вярват, че смъртта се е докоснала до този великан, пред краката на когото са падали победени най-силните хора на света. Още повече че борецът е бил срещан на улиците здрав и жизнерадостен вчера и снощи. Обаче скръбната вест се оказа вярна. Днес в 10 часа сутринта славният българин е починал внезапно у дома си от разрыв на сърцето. Такава е печалната кончина на всички борци, освен тези, които още на младини са се отказали от борбата. Никола Петров е страдал известно време от разширение на аортата, обаче не е могъл да се раздели от любимата си борба. Миналата година той е вземал участие в много борби, а въпреки че преди 2 месеца

е бил на легло поради болестта си, пак се е канел наскоро да вземе участие в нови борби.

Смелият българин Никола Петров е роден в Горна Оряховица през 1872 година^[1]. Неговото име дълго време се разнасяше по цяла Европа, Америка и Азия. Никой борец не можеше да му излезе насреща и ако се осмеляваше, падаше сразен от неговите железни мишци. В Русия, Германия, Англия, Италия, Франция и Америка, навсякъде Никола Петров нанасяше победи, които прославиха и популяризираха не само неговото име, но и името на българската нация. В Париж на най-големите всесветски борби Никола Петров победи непобедимите дотогава борци Понс — французин, и Петлешенски — русин.

Покойният остави млада вдовица и 2 дечица, едното момченце на 6 години, а другото момиченце на 2 години.

Лека пръст на бележития българин!“

Петрова се стресна, погледна часовника си и стана. Борбите бяха започнали и двамата тръгнахме към стадиона. Когато приближихме „Орловия мост“, въздухът потрепера от възторжен вик.

— Пак някое наше момче е победило! — възкликна Петрова и ускори крачките си.

След като България бе родила най-силният човек на XIX век, продължаваше да ражда и най-силните хора на XX век.

---

[1] Установено е, че Петров е роден през 1873 г. ↑

Издание:

Автор: Димо Кисъов

Заглавие: Никола Петров — най-силният човек на века

Издание: първо

Издател: Медицина и физкултура

Град на издателя: София

Година на издаване: 1972

Тип: биография; роман

Националност: българска

Печатница: ДП „Георги Димитров“ — София

Излязла от печат: 25.12.1972

Редактор: Дончо Цончев

Художествен редактор: Мария Табакова

Технически редактор: Мария Белова

Рецензент: Атанас Лазовски; Светлозар Игов

Художник: Ал. Хачатурян

Коректор: И. Царева

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/1855>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.